

Paris'ten Anadolu Yakası'na
Aşk ve Harem

Claude Anet



GiTa

Bir Zamanlar İstanbul

Çeviren: Burçak Targaç

Claude Anet

Paris'ten Anadolu Yakası'na

Aşk ve Harem

Roman

*Gisèle Durero-Köseoğlu'nun
Sonsözüyle*

**GiTa
Yayınları**

Kapak Resmi: Eski İstanbul Kartpostalları
Kapak Tasarımı: Levent Dönmez
Yayına Hazırlayan: Taceddin Köseoğlu
Genel Koordinatör: Mine Sarıkaya
“Bir Zamanlar İstanbul” serisi sorumlusu: Aksel Köseoğlu
Özgün Adı: *La Rive d'Asie*

GiTa Yayınları

ISBN: 978-975-8915-35-4

GiTa Yayınları (Boy-San İnşaat Taahhüt Turizm Sanayi Yayım ve Ticaret Ltd. Şti.)

Dolapdere Caddesi, Yunus Bey Sokak, No: 28/A Pangaltı-İstanbul

Tel: (0212) 219 09 58 Faks: (0212) 225 94 39

gita@boysantr.com

www.gitayayinlari.com

www.gitakitap.com

Bu kitap İstanbul'da dizilmiş, Arı Matbaası'nda basılmıştır. Mayıs 2016

Claude Anet

Paris'ten Anadolu Yakası'na

Aşk ve Harem

Roman

Fransızca aslından Çeviren:

Burçak Targaç

*Gisèle Durero-Köseoğlu'nun
Sözüyle*

**GiTa
Yayınları**



Claude Anet (1868-1931)

Jean Schopfer, (28 Mayıs 1868-9 Ocak 1931) Morges'da (İsviçre) doğdu. Gezgin, yazar, gazeteci ve tenis oyuncusu olan Jean, 1892 yılında Fransız tenis yarışması Roland-Garros'u kazandı. Rusça, İngilizce, Almanca konuşmakla beraber Farsçayı az da olsa öğrenir. 20. yüzyılın başında "Claude Anet" takma adıyla seyahat kitapları, romanlar ve tiyatro oyunları yayınladıktan sonra 1917 yılında St. Petersburg Journal muhabiri olarak Rus Devrimi'ne katıldı.

Claude Anet'in 1920 yılında *Ariane, Genç Rus Kızı* olarak yayınlanan eseri, Billy Wilder tarafından 1957 yılında *Ariadne* adıyla sinemaya aktarıldı. 1930 yılında, yani ölümünden bir yıl önce yine 1936 ve 68'de sinemaya aktarılan Mayerling'i yayınladı.

1. BÖLÜM

I

Utangaç ve ergenliğe erken girmiş bir delikanlıyım. Georgica'ları¹ keşfettiğim, doğanın görsel şöleninin ben- de uyandırdığı karmaşık duygulara Lukretius'tan² önce Vergilius'un³ antik bir şekil verdiği o dönemde, kaynayan kanımın sıcaklığını ilk defa hissediyordum. Genç köylü kızlarını kovalamıyordum ama söğüt dallarının gölge- sinde dinlenen sualtı perisi Galatea'nin peşindeydim. O ise kaçıyor ve beni hayal kırıklığına uğratiyordu. Hayal kurduğumda daha mutluydum, bir su perisine sarılıyor ve kollarımı, bacaklarımı beceriksizce ona doluyordum. Taşrada büyümüştüm ve hiç arkadaşım olmamıştı. Han- gi liseli bu tecrübesizliğim karşısında bana acımazdı ki? Aşırı denebilecek kadar sağlıklı ve sağlamdım; koşuyor, yüzüyor, at biniyordum. Kendimi yoruyor, fakat beni yi- yip bitiren içimdeki o ateşi söndüremiyordum.

Annem ise tamamen kendi halinde bir hayat sürü- yordu. Sıklıkla akranı olan hanım arkadaşları ile görüşü-

1 Vergilius tarafından yazılmış 4 kitaplık eser.

2 Lukretius (MÖ 99 - 55): Romalı şair ve filosof.

3 Publius Vergilius Maro (MÖ 70 - 19): ünlü Romalı şair.

yordu. Ancak ne onlar beni fark ediyor ne de ben onlara dikkat ediyordum. Bazen Paris'ten zarif, şık, süslü bir genç kadın geliyor, kendi köşesinde hareketsiz ve sessizce oturan şu koca oğlanda derin arzular uyandırıyor! O annemle sohbet ediyor, ben ise bu sırada, ona uzaktan sahip oluyordum. Hiç çekinmeden onu soyuyor, kanepeye çıplak halde yatırıyor ve birlikte oluyordum.

Gideceği zaman arabasına kadar eşlik ettiğimde ise söyleyecek hiçbir söz bulamıyordum. Üzerindeki elbise, dokunanı çarpıp yere yıkacak kadar büyüğü bir zırh gibi onu sarıyor ve koruyordu. O elbiseyi çıkartabileceğimi nasıl hayal edebilirdim ki? Hem düzgün, hem sosyetik, hem de annemin arkadaşı olan o hanımı, gömlek ve pantolon giyerken göreceğime, kollarımı beline sarıp, acemi ellerimin yeni tomurcuklanan bir çiçek misali göğsüne dokunabileceğini nasıl düşünebilirdim? Benimle konuşuyordu. O an iliklerime kadar utanıyor, bakışlarım bile değişiyor, cevap vermeye cesaret edemeden arkamı dönüyordum. On dört yaşımdaydım...

Ergenliğimin menilerinin içimde vahşice kabardığı ve beni baştan aşağı sarstığı o dönemi dehşetle hatırlıyorum. Buna karşı koyuyor, kontrol etmeye çalışıyor ama başaramıyordum ve doğaya karşı verdiğim bu savaş yüzünden de asabi, yılgın ve her şeyden nefret eder olmuştum.

Sağlığımdaki en ufak bir değişikliğe son derece hassasiyet gösteren annem, geçirdiğim bunalımdan habersizdi. Üşütme, kırıklık gibi olmadık birçok şey için endişeleniyordu. Önemsiz bir rahatsızlık için bile doktoru çağırıyordu. Hâlbuki bedenimi sarsan o doğal afetin yanında migren ya da nezle neydi ki?

Bir kadının elimden tutması gerekirdi. Ama erken ergenliğe girmiş, sakar görünümlü, sesi henüz değişmeye başlamış bu delikanlı ile kim ilgilenirdi ki?

Genç kızlar ile aynı sorunu yaşamıyordum. Onların yanında özgürdüm, beğenilmek için aceleci ve hevesliydim. Yalnız kaldığımda o denli ağır gelen şehvet duygusu onlarla beraber olduğumda artık beni bunaltmıyordu. Hâlbuki aramızda ufak tefek hoş dokunuşlar yaşanıyor; bir el sıkışması, bir kol kola girme, bazen ürkek bir öpücük. Ama en önemlisi; fısıldanan onlarca sevgi ve şefkat sözcüğü, içten bir samimiyetin ve kalp kalbe olmanın en güzel haliydi. Tertemiz bir banyo serinliğinin ağır ateşi düşürmesi gibi, o saf, masum zamanları keyifle hatırlıyorum.

Genç kızları özellikle iyi havalarda görüyordum. Çünkü kış ayları çetin geçen, ama yaz ayları yabancıların da geldiği bir kasabada oturuyorduk. Havalar düzelince çevre evlerin kapıları açılıyor ve aniden beklenmedik eğlence sesleri etrafa yayılıyordu.

Annem her ne kadar yalnızlığı sevse de, benim için ilişkilerini hiç koparmamıştı.

Uzun zamandır kimsenin oturmadığı ve evimize en yakın mülkün yabancılar tarafından satın alındığını öğrendiğimizde lise bitirme sınavlarının ilk bölümüne hazırlanıyordum. Bizim için yabancı kavramı başka bir ilde yaşayan insanlar demekti. Ülkenin güneyinden gelen bu kişilerin soyadları Maure idi. Soyalarının Sarazenlerden geldiğini hayal ettim hemen. Bölgede büyük telaş yaşanmış. Çünkü içimizde tanımadık insanlara karşı duyulan o köylülere özgü güvensizlik hep vardı. Kimdi bu Maureler? Onları görecektik miydik? Bay Maure'nin avukat oldu-

ğu ve satın aldığı Ormeaux'daki bu mülkünde çok fazla vakit geçirmeyeceği hemen duyuldu. Yaz geldiğinde ise karısı ve çocuklarını yerleştirip gitti.

Kısa bir süre sonra, Bayan Maure annemi ziyarete geldi. O ve büyük kızı çıkageldiklerinde, evin önündeki zakkum ve portakal ağaçlarının altında sohbet ediyorduk.

Bayan Maure kırk yaşlarında, oldukça şişman, yeterince sıradan fakat iyi ve sade bir kadındı. Onu yakından tanıdıkça, ilk günkü bu değerlendirmemin gerçek olduğunu anladım. Görüldüğü gibiydi, etrafını yanıltmıyor ve kendini hemen ele veriyordu.

Onun arkasında ise kızı duruyordu... Bir insana ilk baktığımızda, sadece bir anlık bir göz teması ile her ne pahasına olursa olsun hayatlarımızın birleşeceğini acaba hangi mucize sayesinde fark ederiz?

Bayan Maure salondan terasa açılan basamakları inmeye başladığı anda, ben onun orta boylu, muhteşem hatlı, kol ve bacaklarının vücuduna orantılı, ayaklarının zarif, ellerinin uzun, bileklerinin incecik, kafasının ufak, dişlerinin göz kamaştırıcı, gülen gözlerinin siyah ve dünyanın en yumuşak bakışlarına sahip olduğunu zaten biliyordum.

Henriette Maure on altı yaşında idi –benim yaşımda-. O daha şimdiden bir genç kıza dönüşmüş, ben ise hâlâ erkek olamamış ve bir ergen olarak kalmıştım. Bu sevimli ve hoş kız, yalnızca sadeliği ve duruluğu yansıtıyor, o yönüyle de aynı annesine benziyordu. Hatta sanki iradesi dışında süslenmişti ki muhtemelen de öyleydi. İlk günden itibaren sıkı fıkı olduğumuz bu hoş kız ile olan

yakınlığımızın ona âşık olmama neden olacağı açıktı. O denli kuvvetli ve uzun zamandır eksik olan bazı duygularım ise artık bir anlam kazanıp, akacak bir kalp bulacaklardı. Fakat hayır, Henriette benim için sadece bir arkadaştı. Arkadaşların en şefkatlisiydi ama rüyalarımın giren o değildi.

Maureler ile evlerimiz birbirine oldukça yakındı, iki ev arasında neredeyse on dakikalık bir mesafe vardı. Aradaki patika, önce bir tarlanın yanından kıvrılıyor ve sonra topraklarımızı ayıran derenin aktığı ufak bir meşe koruluğunun yanından devam ediyordu. Köprüyü geçerek geçmez komşularımıza varmış oluyordum. Evleri eski ve gösterişsizdi. Güneşin tepede olduğu saatlerde, Bayan Maure avludaki ıhlamur ağaçlarının gölgesine sığınyordu. Beni kısa bir an yanında tutuyor, annemin sağlığı ve çevredeki insanlar hakkında bilgi alıyor ve sohbeti bitiriyordu:

– Sizi yeterince meşgul ettim Philippe, haydi koşun gençliğe. İşte orada.

Orada derken kastettiği, beyaz gövdeli kayın ağaçlarının zarif esnek dalları ile çam ağaçlarının ağır kütlelerinin birbirine karıştığı bir koruluktı. Gidip Henriette’i buluyordum. Gençlik oradaydı ve yanında genelde yaz aylarını Maurelerde geçiren kuzen ya da arkadaşları oluyordu. Nelerden söz ediyorduk? Ergenlerin düşüncelerini meşgul eden şeylerden. Sohbetlerimiz bazen şaşırtıcı derecede cüretkâr olsa da saf İphigeniâda⁴ olduğu gibi “masumiyet kalplerimizdeydi”. Orası platonik ve dene-yimsiz aşkın bahçesiydi. Çiftler oluşuyordu. Komşula-

4 Miken kralı Agememnon’un kızı. Truva Savaşı sırasında gemilerini götürecek rüzgarın çıkması için Agememnon kızını Artemis’e kurban eder.

rımızdan biri, Paris'teki École Polytechnique Üniversitesi'ne hazırlanan on dokuz yaşındaki soluk, sivilceli ve sert çehreli çocuk, kendisiyle alay eden Henriette'in peşindeydi.

Yanından hiç ayrılmıyordum. Beni arkadaş olarak seçmişti, arkadaşını da bir sırdaşa dönüştürmüştü ki bu, kesinlikle benim oynamayı seçeceğim bir rol değildi. Ama bu tuhaf çelişkinin beni büründürdüğü karakter hoşuma gidiyordu sanki. Kalp ve gönül dünyasının zaaflarından üstün olmaya özeniyordum. Daha ender rastlanır olduğundan dostluğun aşktan üstün olduğuna inanıyormuş gibi gözüküp, bu tarz bir ilişkinin bizim gibi iki insanın arasında sonsuz kapılar açabileceğine inanıyordum. Böylelikle de kendi kendimi kandırıyordum.

Gelgelelim o denli büyük bir hayranlık duygusu ile dostluk pek bağdaşmıyordu ve ben biraz daha öngörülü olabilseydim, aramızdaki ilişkinin sandığımdan çok daha farklı bir şey olduğunu anlayabilirdim. Onun sevdiğim tüm yönlerini onlarca iltifata dönüştürüyor, ellerini avuçlarımın arasına alıyordum... Oysa bedenimi bedenine yaslayıp, dudaklarımı gülümseyen dudaklarına bastırmak istiyordum!

Daha da ötesi, onun rızası, teşviki ve işbirliği ile kuzenlerinden birine kur yapıyordum. Gertrude, şeftali çiçeğinden de hassas bir teni olan, çok çekici, altın saçlı bir kızdı. O utangaç ve hayalperest, Henriette ise tez canlı ve cesurdu. Üçümüz birlikte olduğumuzda, Henriette kuzeni adına konuşuyor ve benim hakkımda sürekli ona takılarak Gertrude'ün kendi kendine bana itiraf edemediği şeyleri söylemekle onu tehdit ediyordu. Gertrude kızarıyor ve yalvaran güzel gözlerini Henriette'e dikiyordu.

Bir seferinde gün batarken, çam ağaçlarından birinin altındaki yosunların üzerinde oturuyorduk ve Henriette bana kuzeninin saçlarının açık bırakıldıklarında ne kadar harika göründüklerini anlatıyordu:

– Siz onu görmüyorsunuz, diyordu, akşam, dua etmek için çömeldiğinde, geceliğiyle...

– Ama Henriette... diye iç geçiriyordu Gertrude.

– Eğildiğinde saçları neredeyse dizlerine değiyor, sanki ışık içinde yüzüyor. Philippe'in onları görmesi lazım, diye ekleyip; evet, gerekiyor... ve hızlı bir el hareketiyle yandaki iki firketeyi çıkartıp topladığı saçlarını serbest bırakıverdi.

Saçları dağılmıştı. Gertrude'ün tüm itirazlarına rağmen Henriette benim onlara dokunmamı istedi. Her iki elimi de saçlarının arasına daldırdım. Her bir telin hafifçe oynayışını tenimde hissetmiştim.

Gertrude o anda kaskatı kesilmişti, uyuşmuş gibiydi:

– Hadi ama Philippe, öpün onu, dedi Henriette, ben size bakmıyorum.

Genç kıza doğru eğilmiş, dudaklarını arıyordum. O ise kafasını çevirdi ve dudaklarım sadece kızaran yanağına dokunabildi.

İşte böyle bir ortamda yaşıyorduk...

Sonbahar çabuk geldi. Komşu evlerin kapıları birer birer kapandı ve Maurelerin gideceklerinin haberini aldık. Gertrude ve annesi onlardan birkaç gün önce gideceklerdi. Henriette bu talihsiz ayrılığımız karşısında üzülmüş gibi yaparak bize son bir görüşme ayarladı. Yine korulukta, yeterince uzak, sığınmayı sevdiğimiz bir kuytuda buluşacaktık. Gittiğimde Gertrude yalnızdı, te-

reddüt ediyor, kaçmak istiyordu. Onu gitmekten vazgeçirerek yatıştırdım ve ona beni hemen unutup unutmaya-
cağını, kalbinde benim için yer olup olmadığını, beraber
geçirdiğimiz saatlerden neleri hatırlayacağını sordum.

Sanki garip bir ikiye bölünme sonucu, başkaca me-
selelerin beni ele geçirdiği anda fark ediyordum ki; sesim
o kelimeleri söylemek için kendime konduramadığım
ikna edici ve dokunaklı bir yumuşaklığa bürünüyor, be-
nim bile içime işleyen bir müzikal özellik sergiliyordu.
Hem kendi kendimin hoşuna gitmek hem de Gertrude'ü
elde etmek için konuşuyordum.

O da ona fısıldadığım melodinin akışına kayıtsız
kalmadı ve karşılığını hemen aldım, kelimelerden çok
söylendikleri ses tonu etkili olmuştu. Ellerimi sımsıkı
tuttu, gözleri dolmuştu ve başını omzuma yasladı.

Gözyaşları ile ıslanmış yüzünün her yerini öptüm.
Bu öpücüklerde bir çekicilik hissediyordum ama itiraf
etmek gerekir ki bu karşılıklı oynaşmamız beni çok da
etkilememişti. Duygularımdan çok merakımı tatmin et-
mişti ve kalbim taş kesilmişti sanki...

İki gün sonra son bir gezinti için Henriette'i almaya
gitmiştim. Ertesi gün gidecekti. Gizli bir ahenk arayışı ile
buluşma yeri olarak deli dolu grubumuzun kahkahala-
rının sıklıkla çınladığı koruluğu değil de tepeye hâkim,
uzun zaman bataklıklarla kaplı donuk bir ovayı seçmiş-
tik ikimiz de. Bu çorak ve hüznü, sadece birkaç dal di-
kenli böğürtlen yetişen oviden, bugün su kanalları, dre-
naj çukurları geçiyor. Gri alçak bulutlar ve sonbaharın
puslu havası tepenin uç noktasındaki kilisenin ince çan
kulesine yaslanmıştı sanki. Tarlalarda patateslerin yap-

rak ve saplarını yakıyorlardı. Duman havada asılmış gibi alçakta geziniyordu. Uzun süre hiç konuşmadan yürüdük. Sonunda Henriette sessizliği bozdu:

– Şehre gittiğimde bu zavallı ovayı bile özleyeceğimi düşününce... Burada kaldığınız için size özeniyorum.

Cevap vermedim. Benim için bu yörede kıymetli olan her şeyin Henriette gittiğinde önemini yitireceğini o anda anlamıştım. Bu yeni duygunun yarattığı şaşkınlık ve Henriette'in gidişinin bende yaratacağı yalnızlık düşüncesi o denli yüreğimi sıkıştırmıştı ki durmak zorunda kalmıştım.

O da durdu ve bana baktı. Ne okumuştı acaba gözlerimde? Yüzü sararmıştı sanki ve dudaklarını ısıırıyordu. Sonra nasıl tanımlayacağımı bilemediğim bir omuz hareketiyle şöyle dedi:

– Dönmek gerek.

Ertesi gün, beni umutsuz ama mutluluktan havalara uçmuş bir halde bıraktı ve gitti. Onu seviyordum!

İlk aşkın yarattığı sarhoşluk benimki kadar aç bir ruhu doyurmaya yetiyordu. Değişen dünyam bilinmedik bir ışıkla aydınlandı; doğayı harekete geçiren gücün içimde kıpırdandığını hissediyordum. Sonunda o yaşlı ve bir o kadar da genç kâinatın yaşayan bir parçasıydım. Kitaplarım bu büyülü mutluluğun bir parçasına dönüştüler. Onları ruh gözümle okumuştum; şimdi ise duyarlılığım coşmuştu. Romanlar bana kendi hikâyemi anlatıyordu; bilim kitapları dahi ilk defa benim de anladığım bir dil-den konuşuyorlardı. İşte o zaman hocam beni Darwin'in Türlerin Kökeni ile tanıştırdı ve ben o anki heyecanımı hiç unutmadım. Sanki tapınağın uzun süre kapalı kalmış

kapılarının önümde açıldığını görüyordum. Her canlı için özdeş, aynı seyreden bir hayatın gizli kalmış şifreleri benim için çözülüyordu. Aynı zamanda da sadece aşkın bile yaşanmaya değer olduğunu keşfetmiştim ve artık aşk benim efendim olacaktı. Ancak altında onca zayıf ruhun ezildiği bu aşkın ıstırapı beni hiç korkutmuyordu. Tam tersi, beni çılgın gibi harekete geçirmişti. Binbir işin üstesinden gelmek, yani egemen olmak istiyordum. Tam olarak öğrenme aşkıyla değil de, daha çok kendi gücümü kendime ispatlamak isteğiyle kendimi okumaya verdim. Yeni başladığım lisede o kış hatırı sayılır başarılar elde ettim. Hocam hırslı çalışmamdan çok etkileniyordu. Sene sonunda gireceğim ve lise hayatıma son verecek bakanlığa sınavında mutlaka başarılı olacağımı şimdiden söylüyordu.

Ama Henriette? Garipti ama o denli coşkuluydum ki yokluğu bana acı vermiyordu. Sonuçta uğradığım bu büyümlü değişimi ona borçlu değil miydim? Şüphesiz onu tekrar görmek istiyordum; hatta sanki yanımdaymış gibi onunla konuşuyordum ve hatırası hayatımın her saatinin değerini daha da arttırıyordu. Fakat kendime öyle muhteşem mutluluklar yaratıyordum ki ayrılışıma ağlayacak zamanım yoktu. Kız arkadaşım hakkında kendi yarattığım imaj o kadar mükemmeldi ki, belki de gerçek Henriette karşıma çıksa hayallerimdeki Henriette'in rol ve yerinin tam olarak hakkını veremeyecekti.

Birbirimize yazıyorduk. Fakat başkalarının da okuyabileceği mektuplarda nasıl duygularımı ifade edebildim ki? Yani başımdayken ona söylemediklerimi nasıl ona yazabilirdim ki? İtiraf etmek gerekir ki bu mektuplar

beni düş kırıklığına uğratiyordu, içerdikleri ifadeler de benim kullandığım dilden çok uzaktı. Öte yandan, beni iki senedir acımasızca saran o esrarengiz ve ürkütücü kaygılardan kurtulmuştum, aşkımın tazeliğı buluş çağının habis nöbetlerini silip süpürmüştü.

Kış ve ilkbahar geçti, beni Henriette'ten ayıran günleri saymıyordum. Lambanın altında, tencerenin yanında, soğuşun sertleştirdiğı tarlalarda ya da yeşil yaprakların gölgesinde zaten onunla birlikte yaşıyordum. Yaz mevsimi onu bana geri getirecekti.

Haziran başına doğru annem hastalandı ve uzun süre odasından çıkamadı. Yakındaki üniversiteye sınava gittiğimde de hastaydı. Geri döndüğümde iyileşme süreci bitmek üzereydi ve doktorlar onu kaplıcalara yönlendirmişlerdi. Yalnız gidebilecek gücü yoktu.

Birlikte gitmemizi, bu yolculuk haberinin hoşuma gideceğini ve köyümüzden belki de ilk defa uzaklaşmanın beni heyecanlandıracağını düşünmüştü.

Fakat ben sadece Henriette'i düşünüyordum. Buraya geldiğinde gülen gözleri benimkilerle buluşamayacaktı! Ona hüznü bir mektup yolladım, bu ona yazdığım mektuplardan en açıklayıcı olanıydı. Ağustos ayında döneceğimin haberini yollamıştım, yalvarıyordum beni suçlamaması için...

II

Kaplıcalardaki yeni alışkanlıklar dikkatimi başka taraflara çekti. Oysa bunu kendime bile itiraf etmekten kaçınıyordum. Annemle beraberken sürekli evimizin rahatlığını ve o tatlı sükûnetini özlediğimden söz ediyor, kaldığımız bu büyük oteldeki daimi gelgitin içerisinde yalnız kalmanın imkânsızlığından şikayet ediyordum. Yine de bu kadar yabancı insanla bir şekilde temas etmekten, o kadar insanla kısacık da olsa göz göze gelmekten, lokanta bölümündeki yemeklerde ya da akşamları dans sırasında zevklerimizi ve uğraşlarımızı birleştiren o ortak hayattan ayrıcalıklı bir keyif alıyordum. Yabancı bir hayat yaşamak istediğimi açıklamıştım. Kırk sekiz saatten beri bu yere ait değildim, çim tenisi oynuyor, her partiye katılıyor, her gece dans ediyordum. Her şeyi sanki uyuşmak, unutmak istercesine bir istekle yapıyordum. Neyi?

Daha ilk gecelerde bizim masamızın yakınlarında yemek yiyen genç bir kadını fark ettim. Gözleri kasvetliydi ve gözkapaklarını yarıya dek kapalı tutuşuyla da adeta gözlerindeki ışığı saklamak ister gibiydi. Bana

otuzlarında gibi gelmişti. Annemse daha cömertti ve kırk yaşlarında olduğunu düşünüyordu. Solgun, uzun ve oval yüzünde kadınlarda şimdiye dek görmediğim kadar kırmızı dudakları gözümü alıyordu. Kontes De Francheret olduğunu öğrendiğim ismini merak etmiştim. Bu isme Paris'in sosyetik gazetelerinde rastlamıştım. Madam De Francheret de burada bulunan hiçbir zümreye ait değildi. Tarzı, zerafeti, yaşadığı yalnızlık ve sosyal sınıfından kaynaklanan itibarı; işte evinden hiç çıkmamış genç bir taşralının ilgisini çeken nedenler... Dolayısıyla belki de fazlaca açık ederek onu izlemeye başlamıştım. İki ya da üç defa içime işleyen bakışlarıyla beni süzmüş, acaba benim görgü kurallarına uymadığımı mı hissettirmek istemişti? Saat beş civarında, oynadığımız tenis kortunun yakınlarına oturuyordu. O biraz uzakta kalıyordu ama maçlarımızı takip eden birçok seyirci vardı. Yine de gözlerimi kaldırıp ona baktığımda neredeyse her seferinde göz göze geliyorduk. Birkaç gün böyle geçti. Ona yaklaşmak, onunla konuşmak isterdim ama nasıl davranmam gerektiğini bilmiyordum. Allahtan o imdadıma yetişti.

Bir akşamüzeri, tenis sonrası düş almaya giderken Madam De Francheret'nin yanından geçtiğimde hafifçe bana doğru döndü ve en sade haliyle sanki birbirimizi uzun süredir tanıyormuşuz gibi;

– Terlediniz mi, diye sordu.

Yürürken sohbete devam ettik. Durum beni biraz tedirgin etmiş olsa da keyif almıştım.

Sesinde hoşuma giden bir ağırbaşlılık vardı.

Sonraki günlerde yine karşılaştık. Kendimle ve taşra hayatımızla, belirsiz ve muhteşem hayallerimle ilgili an-

lattıklarımı sıkılmadan dinliyor gibiydi. Az konuşuyordu ama düşündüğünüzde seçtiği kelimeler, ilk duyulduklarından daha derin anlamlar kazanıyordu. Ne edebiyattan ne de sanattan söz ediyordu ama insanları ve hayatı alışılmıştan daha iyi tanıyormuş gibiydi. İyi kullandığı bakışları ise kelimelerine ağırlık kazandırıyordu.

– Ne kadar gençsiniz, diyordu sıklıkla.

Sadece bahçelerde ve akşamları annemle oturdukları salonda görüşüyorduk.

Bir gün öğle yemeği sonrasında ilk defa ona gittim. Hafif rahatsızdı ve benden bir kitap istetmişti. Yüzyıllık ağaçlarıyla ünlü giriş avlusunda ufacık bir salonla bir odadan oluşan dairesi vardı. Onu şezlonga uzanmış halde buldum, beyaz dantelli bir sabahlık giymişti. Karaağaçların gölgesi panjurlara vururken pencerenin altında sohbet edenlerin seslerini duyuyorduk.

– Şuraya buyrun, dedi ve hemen yakınındaki bir koltuğu işaret etti.

Ben ki genelde gevezeyimdir, yanına gittiğimde söyleyecek hiçbir şey bulamadım. Hiçbir fikrim ve isteğim yoktu... Sessizlik bana ağır gelmiyordu. Tanımadığım bir koku havada geziniyordu. Madam De Francheret'e bakıyordum. Bir kolu şezlongun arkasına dayalı, dalmıştı. Her nefes alışında kolun göğüsle birleştiği yerde dolgun ve kehribar rengi tenine bakıyordum. Dudakları sanki gülümsercesine aralandı. Kontes De Francheret'nin yanında olduğumu unuttum. Yanımda olan bir kadındı ve biz yalnızdık.

Daha fazla düşünmeden elini tuttum ve dudaklarıma götürme cüretinde bulundum. Buna izin verdi.

– Ne kadar gençsiniz, dedi yine. Bu harika.

Beni kendine doğru çekti; ılık boynunun kokusunu duydum ve kolları boynuma düğümlendi.

Bir saat sonra odasından çıktığımda, artık bir erkektim.

Madam De Francheret'nin kolları arasında olmanın bana hissettireceği mutluluk acemi görünme korkusu ile gölgelenmişti. Bir ergen, gülünç duruma düşmekten her zaman korkar. Ona gayet sade bir şekilde: “Benim hiç tecrübem yok, kendimi size teslim ediyorum; gerçekten benim öğrencim olunuz.” demek daha iyi olmaz mıydı? Fakat sadeliğe uzun ve engebeli yolların sonunda ulaşabiliyor insan. “Tecrübesizliğimi fark etti, muhtemelen de yarın benimle alay edecek ve tabii beni görmek istemeyecek. Onun yüzüne nasıl bakarım bir daha?” diye düşünüyordum.

Fakat aynı zamanda mutluluktan uçuyordum. Sonunda beni gizemiyle uzun zamandır tedirgin eden kadının dünyasının gerçekliğine vakıf olmuştum. İlk intibam kesinlikle kendinden geçme değildi. İncil'deki şu kelimelerle duygularımı ifade edebiliyordum: “tensel birleşme”. Bir tensel birleşme yaşamıştım o kadar, daha fazlası değil. Kitaplarda, romantizmi mucizelerde yaşamış bir delikanlı için bu yenilik önemliydi. Bu ilk birlikteliğin verdiği o noksan mutluluğun da yakında daha tam, daha dolu bir mutluluğa dönüşeceğini hissediyordum. Ulaşılabilecek bir yetkinlik noktası olduğunu düşündüğümünden, o noktaya en kısa zamanda ulaşmaya kesinlikle kararlıyım.

Bir an bile Henriette'e sadakatsizlikte bulunduğumu düşünmedim. Henriette farklı bir boyutta idi. O, hayal gü-

cümün onun için inşa ettiği sarayda yaşıyordu. Madam de Francheret beni daha dünyevi bir mekâna davet etmişti. Öğreticimi sevip sevmediğimi kendime sormak aklıma dahi gelmiyordu. Sevmek, bir kişiyi şefkatle düşünmekti, onu görmek için çabalamak, onunla konuşmak, duygularındaki en ince ayrıntıları çözmeye çalışmak, en ufak hatırasıyla heyecanlanmaktı. Onun bir bakışı mutlu olmam için yeterliydi. Ruhunun efendisi olduğunu hissederek, kimseyle paylaşmadan orada hüküm sürmek en yüce mutluluktuk.

Yanımda olsun olmasın, Madam de Francheret için bu duyguların hiçbirini hissetmiyordum. Onu düşündüğümde gözümün önüne belli görüntüler geliyordu... Ama ne görüntüler! Teninin tenime değdiğini hissediyor ve o karanlık, şiddetli duyguları yeniden yaşama arzusu her yanıma kaplıyordu.

Artık öğleden sonralarımı Madam de Francheret'nin dairesinde geçiriyordum. Tenis oynamaya, biraz da isteksizce, ta gün sonunda gidiyordum. Kısa zamanda üzerimden ilk çekingenliği attım. Şimdiden, safça da olsa kendimi ustalaşmış hissediyordum...

Mutluluğuma gölge düşüren tek şey ona sahip oluşumdaki kolaylıktı. Bedelini ödemediğim böyle kolay bir zafere değer veremeyecek kadar budalaydım. "Âşığıyım" diyordum kendi kendime, sosyetenin en üst kademesindeki o alımlı kadının âşığıyım. Ama şüphesiz ki en küçük kaprisinin dahi yerine getirilmesine alışkın değil miydi o? Orada bulunduğum için beni seçti, ben olmasaydım bir başkası ona sahip olacaktı.

Madam De Francheret'nin hayat tarzı kendi benliğim hakkında çok da saygın fikirler edinmemi sağlaya-

cak türden değildi. Halen basit bir ilişki içerisindeydik. Kimse rol yapmaktan pek hoşlanmıyordu. Hiçbir pişmanlık hissetmiyor, hiçbir endişe taşı mıyordu. Başkalarının hata olarak kabul ettiklerine bir bahane bulmak zorunda hissetmiyordu kendini. Karşı konulmazlık duygusuna yenildiğine dair beni ikna etmeye de çalışmadı. Mükemmel bir rahatlıkla (sadece asil kadınlar –Balzac– bu benzersiz özgürlüğe sahip olabilirler diye düşünüyordum) beni bilmediğim oyunları oynamaya davet etti ve bana tatlı tatlı hepsini öğretti. Daha bir hafta geçmemişti ki, beni kollarına aldığı nda bakir olduğumu ona itiraf ettim. Gülümsedi.

– Bunu anlayamayacağımı mı sandınız, dedi.

Bana başka şeyler de öğretti ve özellikle de sırların bedelini... Odasının dışında bana bir yabancıymışım gibi davranıyordu ve onun nezdinde bu kadar doğal yaşanan bu değişim karşısında büyüleniyordum. O zamanlarda aramızda hiçbir yakınlık olmuyordu, ne belirsiz olmayan sözler ne de ısrarlı bakışlar. Ona ya lokanta bölümünde ya da akşam oturma salonunda annemle rahatça, özgürce ama mesafeyi koruyarak sohbet ederken rastlıyor, ancak aynı kadını birkaç saat önce çırılçıplak kollarıma almış olduğumu, vücudunun en gizli bölgelerini tanıdığımı düşünmeden edemeyerek ona daha da hayran kalıyordum.

Bu şekilde iki hafta geçirdik. Sonra birbirimizden ayrılmanız gerekti. Ona gittiğim son gün şöyle dedim:

– Sizden nasıl vazgeçebilirim?

– Sandığınızdan daha kolay olacak, diye cevapladı. Benim size verdiğimi diğerleri de size armağan edecek.

Şüphesiz daha şekilci olacaklar ve daha az samimiyet göstereceklerdir. Ben ilk oldum, beni unutamayacaksınız. Mademki öğrenim yıllarınız var önünüzde, eğitiminiz için Paris'e geldiğinizde belki yeniden görüşebiliriz. Tabiidir ki orada olaylar buradakinden farklı olacak, reddetmemiz gereken enfes delilikler her zaman olacaktır. Siz de, ben de tatildegdik. Şimdi rutin hayatımıza geri dönüyoruz. Gitmeden önce size bir tavsiyede bulunabilir miyim? Sonuçta sizin büyüğünüzüm. Şimdiki gençlerin çok çabuk kapıldıkları adı, pespaye şeylerin aşkından kendinizi koruyunuz. Kadınlar arasında her zaman mutluluğunuzu bulacaksınız. Bazıları gibi kadınlara karşı dürüst olmanız gerektiğine inanmayınız. Sadece onları eğlendirmek için olsa bile, onlara yalan söylemeyi biliniz. Birçoğu kandırılmayı bekler, ama bunu yaparken bir tarzınız olması faydalı olacaktır. İşte size tavsiyelerim. Bir ilave daha: Onarılmaz olana inanmayın. Sevgili dostum, onarılmaz olan o kadar az şey var ki...

Benimle hiç bu kadar konuşmamıştı. Şimdi tam ayrılacağımız anda beni bilgeliğiyle etkilemişti Kaplıcalar hakkında derin derin düşünebileceğim güzel bir konu ile ve yakın geçmişin şehvetli hatıraları ile dopdolu ayrılıyordum.

III

İstedğimden de uzunca bir süre, üzerinde düşünmek için epeyce boş vaktim oldu. Eve dönmek yerine Bretonya güneylerinde bir plajda on beş gün geçirecektik. Doktorlar sağlığı için anneme eve dönmeden önce böyle bir tatil önermişlerdi.

Bu beni, düşündüğünüzden daha az üzdü. Hâlâ yaşadığım maceranın şaşkınlığını üzerimden atamamıştım ve sonsuza dek seveceğim kadını tekrar görme arzuma rağmen, Madame De Francheret'den ayrıldığım anla Henriette'le buluşacağım an arasına bir süre koyma ihtiyacı duyuyordum.

Romanlarda; şehvetle sevdiğiniz bir kadından ayrıldığınızda, esasında ona başka bağlarla bağlandığınızı da yavaş yavaş keşfedeceğinizi anlatmayı pek severler. Bana hiç böyle bir şey olmadı. Ne Henriette ne de Madame De Francheret, Henriette'in hiç hüküm sürmediği sulara girmemişlerdi. Kadın ve erkek arasındaki ilişkinin doğasını ve tadını bana öğrettiği için, Madame De Francheret'ye sonsuz bir gönül borcum vardı. Onun yanında geçirdiğim saatleri unutamıyordum ama bu şaşılacak bir

şekilde Henriette'i düşünmeme sebep oluyordu ve onu yeni bir gözle görmek istiyordum. Madam De Francheret sayesinde Henriette'e duyduğum aşk dünya gerçekleri ile uyuşmayan boyutundan çıkarak olgunlaşmış ve duygusal bir biçime bürünmüştü. Rüyalarımnda Madam De Francheret'yi değil Henriette'i kollarıma alıyordum... Arzu, gözlerimin önüne şehvetli görüntüler getirdiğinde sarıp sarmaladığım, sevdiğimin taze ve genç vücudu idi.

Belleğimde, yaşadığım o haftalara dair başkaca bir hatıra tutamadım. Etrafımdaki insanlar birer gölge gibi gidip gelmişlerdi, canlı mıydılar? Güneş batarken nemli kumların birer inci tanesine dönüştüğü saatlerde, rıhtımda uzun yürüyüşler yapıyordum. Açık renk elbiseler giymiş genç kadınlar yanımdan geçip gidiyor, çocuklar oynuyor ama ben onları görmüyordum. Yumuşak dalgaların oyunlarılla sallanırken, tan saatinin buğusunda gök kuşağı renklerine bürünen gümüş rengini almış tepeliklerde sadece Henriette'i görüyordum, ama nasıl bir Henriette! Köyümüzün gölgeliklerinde, annesinin yanı başında tanıdığım o kızıdan ziyade, dalgaların kumlarla buluştuğu sahilde uyuyan genç bir Venüs.

Birbirimize yazıyorduk. Bir tanrıçaya mektuplarda ne denilebilirdi ki? Kullanacağım ses tonunu bulamıyordum bir türlü. Ağdalı ve kafası karışık bir tarzda yazıyordum. Karşılığında pek de anlam ifade etmeyen birkaç posta kartı yollamıştı bana. Henriette keyifsiz gözüküyordu. Hâlbuki evleri arkadaşlarıyla doluydu ve geçen seneki neşeli çevre yine oluşmuştu. Bir tek ben eksiktim!

Sonunda, Eylül başında eve döndük. Henriette'i göreceğim an yaklaştıkça endişeleniyordum. Günlerin bir

an önce geçmesini diliyor, ona koşmak, dizlerine kapanmak için yanıp tutuşuyordum ama aynı zamanda da ke-derli bir endişe kalbimi sıkıştırıyordu. Bu karşılaşmadan korkuyordum. Nasıl bir şok, ne dayanılmaz bir yara. O denli tutkuyla beklenen o anı biraz ertelemek isterdim.

Bir sabah eve d6nd6k. 6đleden sonra Madam Ma-urelara gittim. Uzaktan onu g6rd6đ6ğ6mde ıhlamurların altında eski evin yanındaydı.

Bir seneden beri hiçbir şey değişmemişti. Henriette oraya birkaç adım uzaklıkta olmalıydı. Onu bu kadar ya-kınımda hissetmenin heyecanı beni sendeletti. Durdum, y6r6y6ř6m6n hızından 6ok i6imde 6arpışan duyguların şiddetiyle nefes nefese kalmıştım. İlk defa, sanki bir çim-şek gece karanlığında 6ayır ve tarlaları aydınlatıp kay-bolmuş bir gezgine yolu g6rterirmişçesine aniden, ge6en sonbahardan beri yaşadığım muhteşem romanın i6eriği hayalimde yeniden canlandı. Her şeyi ben yaratmıştım ve Henriette'in ilk c6mleden haberi bile yoktu... Bir an geri d6nmeyi, o kadar da rastlantısal bir buluşmaya ka-yıtsız kalmayı d6ř6nd6m. Ama geri 6ekilme fikrimden utandım. Kendimi toplarladım ve Madam Maure'a doğru ilerledim.

Beni en sevecen haliyle ağırladı. Annemin sağlığını uzun uzun sorguladıktan sonra sıra bana gelmişti:

– Ne kadar da b6y6m6řs6n6z Philippe! Bir adama d6n6řm6řs6n6z. Hele o sivri bıyık! Nedir planlarınız?

Yeterince belirsiz olan planlarımdan bahsettim. Muhtemelen eğitimime Sorbonne'da devam etmek i6in Paris'e hukuk okumaya gidecektim, ama ne profes6r ne de avukat olmak istiyordum ve kariyerimi nasıl şekillen-

direceğime daha karar vermemiştim... Aynı zamanda da kâh dehşetle, kâh sevinçle orada olmayan Henriette'i düşünüyordum. Neredeydi?

Yarım saat geçti. Girişten gelen bir ses duydum.

Henriette ve Gertrude gelmişlerdi, geçen sene Paris'teki École Polytechnique Üniversitesi'nde okuyan çocuk da onlara eşlik ediyordu.

Henriette bana büyümüş gibi gözüktü. Hâlâ ince ve hatta zayıf olmasına rağmen elbisesinin korsesi hafif kabartılıydı ve kalçaları daha dolgun gözüküyordu. Değişmeyen yüzünde, yaz güneşiyle renkleneni, dişlerini olduğundan da beyaz gösteriyordu. Güleç ve yumuşacık gözlerinde o sevdiğim ateşi yine yakaladım. Onun yanında harika bir tezat oluşturan Gertrude, sarışın tazeliğiyle göz kamaştırıyordu. Her ikisi de açık renk kıyafetler giymişlerdi, sarmaş dolaş ve gayet neşeliydiler. Hayatımın baharı önümde uzanıyordu.

Gertrude kızardı, fakat Henriette'in beni karşılayışında hiçbir çekingenlik yoktu. Beni yeniden görmenin verdiği mutluluğu saklamadı ve geç kalmamdan dolayı beni tatlı tatlı azarlardı. Bana kaplıcalar ve deniz kıyısında kimlerle tanıştığımı sordu. Son derece dostane ve doğal olmasına rağmen, bu sohbet yalnız yürüyüşlerimizdeki Henriette ile ettiğimiz sohbetlere o kadar uzaktı ki, donup kaldım. Kullandığı cümlelerde sadece bana söylenmiş, çift anlamlı bir kelime yakalamak için zorluyordum kendimi. Yakalayamadım. Yalnız iki ya da üç defa bana biraz şaşkınlıkla baktığını fark ettim. Kendinden emin bir tavırla hiçbir şey söylemedi.

Charles-Henri (Politeknik öğrencisi) bana mevsimin eğlencelerinin neler olduğundan bahsetti. Bilmediğim olayları anlatırken kızları da güldürdü ve böylece kendimi onların arasında bir yabancı gibi hissetmeme neden oldu. Bu hoşuma gitmemiştir.

Geri dönerken Henriette ve Gertrude bana eşlik etmeye karar verdiler. Ama Charles-Henri onları yalnız bırakmamaya kararlıydı ve küçük meşe ormanının kenarında birbirimizden ayrıldığımızda Henriette'e sadece kimsenin duymayacağı tek bir cümle söyleyebilmişim.

Takip eden günlerde de daha mutlu olamadım. Arkadaşımı sadece kuzeni ve Charles-Henri'nin gelgitleri arasında gördüm. O, zincirimizin ışık saçan merkez halkasıydı. Charles-Henri ona fena halde tutulmuştu ve yanından bir an olsun ayrılmıyordu. Yanında bekçilik yaptığını ve ona yaklaşmamam için elinden geleni yaptığını anlamam için uzun zaman geçmesi gerekti. Gertrude de kanımca kasten olmasa da yanlarından ayrılmıyordu. Henriette sayesinde yaşıyor gibiydi, her an yanındaydı, eli beline sarılı geziyorlardı. Kuzeninden uzaklaştığında, bu sefer Henriette'i göz hapsinde tutuyor, çabuk ürküyor, bana karşı ise belli belirsiz bir çekingenlik sergiliyordu. Şakalaşırken geçen seneki konulara değinmeye çalıştığımda kendini hemen geri çekti.

Hem Charles-Henri'ye hem de Gertrude'e rağmen Henriette'e ulaşmaktan umudumu kesmiyordum ama esas en büyük engelin onda olduğunu şaşkınlıkla fark ettim. Yalnız kalmamaya büyük özen gösteriyordu. Şanslı bir andan faydalanıp her iki bekçisini de ekarte etmeyi başardığımda ise, sohbetin konusunu benim seçmeme

izin vermiyor ve tek kelimeyle sohbeti sıradan konulara çekiyordu. Bir hafta sonra ve iki başarısız deneme sonucunda artık çileden çıkmıştım.

Birbiri ardına; Henriette'in erkeklik okulundan geçtiğini tahmin ettiği, bana bağlanmanın bir tehlike oluşturduğunu düşündüğü için benden kaçtığı ya da daha basit olarak artık benim için bir şey hissetmediği düşünceleri arasında gidip geliyordum.

Hangi düşüncem galip gelirse gelsin, ya kendimi ona zorla kabul ettirmeye ya da onu kaybetmeyi göze almayaya karar verdim. Dolayısıyla ona; kendi hayal gücümün esiri olduğumu, onu tekrar görmeyeceğimi ve karşısında durduğum kızın benim ona hissettiğim derin duygulara cevap vermekte yetersiz kaldığını söyleyecektim.

Bu vahşi kararım bütün bir sabah boyunca aklımdan çıkmadı. Ayrılmayı düşünmediğim bir gün olmadığı gibi Henriette'in yanına gitmediğim bir günde olmadı.

Bu arada zaman geçiyordu, yakında Ekim ayı gelecek ve o gidecekti. Okuduğum hikâyelerden esinlenmiş olmalıyım ki aklıma bir fikir geldi. Onda kıskançlık uyanırmalıydım. Bu kararımı ciddiyetle uygulayarak Gertrude'e kur yaptım. Bir süre sonra Gertrude de duygularını gösterdi. Fakat kuzeni durumu takip ediyordu. Bir gün kâh şakalaşarak kâh ciddiyetle Gertrude'e sevecen sözler söylüyor, ellerini öpüyordum ki; Henriette ansızın kabaça müdahale ederek, eskiden izin verdiği oyunlara artık izin vermeyeceğini söyledi.

Konuşurkenki daha önce hiç kullanmadığımız o keskin ses tonu beni şaşırttı. Eve döndüm ve düşündüğümde Henriette'in bu yeni tutumunda kendi onurumu pohpohlayacak bir şeyler hissettim.

Ertesi gün onu kötü bir ruh haliyle buldum. Gert-rude ile flört etmeye son verdim, fakat Henriette yine de sakinleşmedi. “Belki sadece oyun olan bir şey sebebiyle bana cidden kızmıştı” ama ona bu soruyu sormama da izin vermedi.

Ben de asabileşmiştim. Hiç sebepsiz beni tersliyor-du. Birbirimize hırçın cümleler kuruyorduk. Hızla geçen günler sinirli halimi daha da artırıyordu. Bir seferinde, söylenen biraz fazla yakıcı bir kelime sonrasında bir anda gözleri yaşlarla doldu. Bu manzara karşısında çok üzülüp ona doğru uzandım. Yalnızdık, ama neredeyse on adım ötemizde annesi ıhlamurların altında nakış işliyordu. Henriette beni hızla itti ve özür dilememe dahi zaman tanımadan evine girdi.

Kırk sekiz saat boyunca onu hiç görmedim. Tekrar buluştuğumuzda o üzücü sahneyi hiç hatırlamıyormuş gibi gözüküyordu.

Ekim ayının ilk haftasına girmiştik. Maure ailesi ayın 10’unda gidiyordu. Hava lokum gibi, ay son dördündey-di, açık havada geçen geceler daha da uzuyordu. Bir gün bir aile dostumuz bizi yemeye davet etti. Annem Madam Maure’a kızı ve yeğeni ile bize katılmasını rica eden bir not yolladı. Akşamına Madam Maure ve kızı Henriette’i yalnız gördüğümde şaşırdım. Biraz hasta olan Gertrude dinleniyordu. “Sonunda” diye düşündüm, sonunda o ka-dar uzun süredir beklediğim açıklamaya kavuşacaktım. Fakat yemekten sonra Henriette salonu terk etmeyi ve benimle terasta oturmayı reddetti. Annemin rica etme-siyle müzik çaldı sonra da hanımların yanında kaldı, ben de onlara eşlik etmek zorunda kaldım.

Öfkeden boğulacak gibiydim. İçimde hissettiğim; ben Henriette ile zaten ayrılmıştım, o duyarsız kızı ömrüm boyu bir daha görmeyecektim. Bir an önce gitsindi, hem de gecikmeden! Fakat yine de çekingen bir sessizliğe bürünmüştüm.

Saat on civarında misafirlerimiz kalktılar. Annemin arkadaşı Madam Maure'a ve kızına arabayla evlerine dek eşlik etmeyi teklif etti. Yorgun olan Madam Maure kabul etti. Eski kupe araba çok dardı ve sadece iki kişilikti; Henriette kibarlıktan kendini mecbur hissetti ve:

– Sizi çok rahatsız edeceğiz Madam, dedi.

O anda ani bir kararla öne doğru ilerledim ve karanlıkta Henriette'in elini tutarak karşı koymasını engellemek için sıkıca kavradım, Madam Maure'a da:

– Ben Henriette'e eşlik ederim. Neredeyse sizinle aynı zamanda evde oluruz, dedim.

Elimin baskısıyla şaşkına dönmüş olan Henriette tereddütte kaldı ama sesini çıkartmadı. Zaten Madam Maure arabaya binmişti ve,

– Eve bırakmak sizi rahatsız etmeyecekse onun için biraz yürümek çok iyi olacaktır, o kadar tembel ki... dedi.

Araba gitti ve bizi kaldırımın kıyısında baş başa bıraktı.

Hemen ormana giden yolun başındaydık ve akşamın serin karanlığına daldık.

Konuşmuyor, birbirimize dokunmadan yan yana yürüyorduk. Sessizlik uzadıkça bir tehdit oluşturmaya başladı. Dünyada hiçbir şey için o sessizliği bozmazdım. Halen çok öfkeliydim. Eve döndüğümde beri Henriette'in garip davranışlarını hatırlıyordum, beni ezmişti,

bana özür borçluydu... Başım dik yürüyordum, gözlerimi önüme dikmişim.

Aramızdaki sessizliğin düşmanca etkisinden ilk Henriette rahatsız oldu. Yolun kıvrıldığı bir anda –evlerimizi ayıran mesafenin yarısını geçmiştik bile– bakışlarıyla beni sorgulamak için bana döndü. Ay ışığında endişeli gözlerini gördüm. Gözlerinde okuduğum sessiz yakarış beni alt üst etti ve kolumu koluna doladım. Elimin tenine teması bir mucize gerçekleştirmeye yetti. Bizi birbirimizden uzaklaştıran öfke kışın kirli karı gibi eriyip gitti; yeniden doğal, güvenli, mutlu bir ilişki hiçbir söz söylememize gerek kalmadan oluşuverdi. Henriette'in bana ait olduğunu hissediyordum, kazanmıştım. Meşe ormanlarına varmak üzereydik. Yürüyüşlerimiz esnasında belki de yüzlerce defa durup dinlendiğimiz banka doğru yönlendirdim onu. Karşı koymadan beni takip etti. Yanına oturdum, onu kollarıma aldım –gece benim suç ortağımı– solgun yüzüne doğru eğildim, yalvaran gözlerini gördüm ve dudaklarımın baskısı altında ağzını araladı.

Mutluluğumuzun tadına doymak için tam tamına bir haftamız vardı. Henriette değişmiş, kadınsı bir cesaret göstermişti. Duygularını saklamaya çalışmadı. Her an beraberdik. Onu sabah, öğleden sonra ve hatta akşamları görüyordum. Charles-Henri'den kurtulmak için binbir kurnaz bahane üretiyordu. Gertrude'e gelince, hiç tereddüt etmeden, hiç kuzeni üzülür mü diye düşünmeden ya da kuzeni tarafından yargılanabileceğinden endişe dahi duymadan onu kendi suç ortağına dönüştürmüştü. İki si beraber evden çıkıyorlardı; benimle buluştuklarında

Henriette, bizi beklemesi için ona yalvararak benimle uzaklaşıyordu. Bazen ona gülerek Brangane diye sesleniyordu. Bir gün Gertrude'ün önünde cesurca beni okşama riskini aldı. O ise kızardı, sonra soldu ama sustu.

Sanki zamandan bağımsızmışçasına böyle yaşıyorduk. Onu Marsilya'ya beni ise Paris'e götürecek tarih yaklaşıyordu. Günlerimiz sayılı idi ama biz saymıyorduk. Ne ayrılıktan ne de yeniden buluşma konusundan bahsediyorduk. Hiçbir zaman, yaşadığımız andan bizim kadar keyif alan insanlar olmamıştır. Bir dakika için dahi olsa Henriette hiçbir zaman yasak meyveyi yediği duygusuna kapılmadı. Beni seviyordu. Aşka mazaret aranır mı? Kendi gözünde kendini haklı göstermesi gerekmiyordu. Ayrılık vakti geldi çatı. Yolun kıvrıldığı yerde Henriette'in arabanın içinde kayboluşunu izledim, gözyaşlarımı saklamıyordum.

Bir hafta daha yalnız kaldım. Kendimi dünyevi konulardan uzaklaşarak içime kapanmış hissetmiyordum. Onu kaybettiğim için mutluluğumun değeri azalmış mıydı? Zaten buna eğilimliydim, sebeplerini hassasiyetle analiz edemesem de, bireyselliğimin gelişimi ile ilgili her şey olabilirdi. Daha sonraları okuduklarım çeşitlendikçe, Avrupa edebiyatındaki ünlü kardeşlere benzetecektim kendimi. Şimdilerde içimde hissettiğim bu duygu kesinlikle bir taklit değildi, yakında da bunun kanıtını sunmam gerekecekti.

Böylece büyük bir tutku yaşayabilecek ve bu duyguyu bir başkasında uyandırabilecek kadar duyarlı olduğumu fark etmenin gururlu neşesi sayesinde ayrılık acım hafiflemişti. Sonuçta Henriette'i kazandığımı görerek kendini beğenmişliği iyice beslemiştim. Ayrıca ben-

zer şekilde Madam De Francheret de beni beğendiğinde bu hisse karşı koyma gereği duymamıştım.

Altı ay sonra annemin bir mektubuylay Henriette'in kurnaz, kız peşinde meyhane meyhane dolaşan, uzun boylu, gayet cüsseli bir Marsilyalı zengin sanayici ile evleneceğini öğrendim.

Bu mektubu hiç kalbim sıkışmadan okudum diye-meyeceğim. Henriette bir hanzonun kollarındaydı! Ne çirkin bir görüntü!

O dönem, ilkeleri hoşuma giden stoacılar⁵ örneğinde olduğu gibi aldığım darbenin hızını kesmek için kendimi mantıklı düşünmeye zorladım. "Kendi kendimi kandırdım." diyordum. "İşte sana, hayatının başında faydalı bir deneyim. Gelecekte kadınları çok yüksek konumlara yerleştirme. Her zaman orta sıralarda olmalıyay, gökten ziyade toprağa daha yakın konumda."

Ama bu bilgelik dersi uzun süre silinmeyecek acıklı bir tat bırakacaktı.

* * *

O zamanlar Paris'in dar sokaklarında yolunu bulmaya çalışan bir öğrenciydim. Gençliğim bana sıradan geliyordu. Hâlbuki ne bekliyordum ki? O yaşlarımda en mutlu geçireceğim dönemine girdiğimi sanıyordum. Ufak bir taşra kasabasında sıradan yaşamımdan sonra Paris'in gürültülü patırtılı, zengin ve renkli hayatına kapılacağımı düşünmüş olmalıyım. Ama aslında kendimi hayatın akışına bırakmam yeterli olacaktır.

⁵ Stoacılık Helenistik felsefenin bir akımıdır. Stoacılığa göre insanın temel amacı mutluluktur ve bu mutluluğa ulaşmak için doğaya uygun bir şekilde yaşamalıdır ve uç duygulardan kaçınmalıdır.

Yelkenleri suya indirmem gerekti. O yıllardan kalma karmaşık ve çoğunlukla da üzücü hatıralarım var. Kendi kendimle savaşıırken ve hatta izlediğim yoldan emin dahi olamazken, hırsla kendi gerçeklerimi arıyordum. Gururluydum; kafamın karışıklığını kimseye itiraf edemezdim. –Kendime itiraf edebiliyor muydum acaba?–

Yardım istemek yerine umursamaz bir tavır takınıyor, kendime mesafeli bir hava vererek kayıtsız ve üstten bakan biri gibi gözüküyordum. Şüphesiz nefret edilesi biriydim ama zaten neyin ne olduğunu bilmeyen, birbirine zıt binlerce arzuyla boğuşan, daha kendini bulamamış tutkulu bir genç erkekten nasıl sade ve doğal olması beklenebilirdi ki?

Belki de bu rahatsızlığın gerçek sebebi gençliğin ta kendisindeydi. Herkesin sarsıntısını ve çarpışmalarını farklı boyutlarda yaşadığı zor yaşlar... Eski günler! Hepsi unutuluyor. İdeallere aç hafıza, gençlik yıllarımızı aydınlatan o kurşuni ve kasvetli ışığı çok yakında göz kamaştırıcı bir aydınlığa dönüştürecek. Gençliği ilkbahar ile karşılaştırırız. Sebepsiz de değildir bu; çünkü gençlik küskün havaları, kar, yağmur ve güneşin birbirine girdiği sağanakları, soğuşun ani ısırışlarını, bir nisan akşamındaki öldürücü donu bilir. Dokunuşları, aniden gelen neredeyse dayanılmaz o dokunuşları; fazla hızlı geçen hayatı, sizi çılgın devinimine sürükleyen doğanın evrensel komplosunu iyi bilir gençlik. Bu zıtlıklara ve bu şiddete dayanabilmek için kuvvetli olmak gerekir. Eğer kendimizi öldüreceksek, bu on sekiz ve yirmi iki yaşları arasında olmalıdır.

Bu denli sıkıntılı bir durumdayken birini sevmek söz konusu bile değildi. Henriette ile yaşadığım deneyimin hatırası halen canlıydı. Uğradığım hayal kırıklığını kendime itiraf etmek istemiyordum. Oysa kadınlara artık daha küçümseyici bir gözle bakıyor hassaslıklarına acıyordum. Peşlerinde koşuyordum ama kollarındayken bile kendimi asla bırakmıyordum. Böylece yaşayıp gidiyordum, her genç erkek gibi, bir ilişkiden bir diğerine, kimseye kapılmadan. Çok zengin kadınlarla beraber olsam da faydalanmayı bilemedim. Deneyimlerim sonucunda şu basit gerçeği öğrendim: erkek gerçek aşkı hissetmeden durmaksızın aşk yapabilir. Sevgililerim oluyordu ama onları sevmiyordum. Arkadaşlarım vardı ancak hâlâ bakire olanlara sahip olmuyordum. Beni gözüpek sanıyorlardı ama utangaçtım. Bana özenirlerdi, ben ise kendime acırdım. Yirmi iki yaşında kendi kendimin hocası gibi görünmek istiyordum. Neyin hocası? Pek fazla şeyin değil.

Elimin altındaki kadınlar bana dikkate değer gelmiyorlardı. Belki de gözü kör olmuş olan ben, sahip olduğum hazineleri göremiyordum... Dünyanın en güzel prensesini, en ulaşılmaz kalbi ya da en saf ruhu fethedebilmek, bunlardı benim o zamanlardaki hayallerim. Şimdiki zamanda yavandım ve hayal kurmuyordum, gelecekte ise gerçekdışı düşlerde yaşıyordum. Fakat genç kalbimdeki bu coşkulu arzu ileriki zamanlarda harika sonuçlar doğurdu. Kendi kendime sürekli tekrar ettiğim Goethe'nin o cümlesi ne kadar da doğrudu: "gençlik yıllarında en çok arzuladığın şeylere uygun çağlarında bol-luk içinde kavuşacaksın."

Hâlbuki o kadar sıradan olmama rağmen bazı evlerde itibarla ağırlanıyordum. Benim hoşuma gitmiyordu, fakat genç kız ve kadınlar benimle zaman geçirmekten hoşlanıyorlardı. Benden daha uyanık bir başkası bundan faydalanmayı bilebilirdi. Bunu hiç kendime dert etmiyordum. Hayal dünyamda geziniyor, başımı öne eğmiyor, bir gün karşılaşacağım o büyülü tutkuyu hayal ediyordum. Ancak bu tutkunun karanlık bir kökeni olacağını ve etrafımdaki gözümde vasat değer taşıyan unsurlarla yavaş yavaş hayat ve güç bulacağını hiç düşünebilir miydim? O, aynı doğumunda tanrıça Minerva'nın⁶ olduğu gibi, göz kamaştırıcı bir şekilde, gümüş kaskını takmış, baştan aşağıya silahlarla donanmış halde karşıma çıkacaktı.

Bir mucizeden başka hiçbir şey beni kurtaramazdı.

İşte o mucizeyi beklerken ben de kendimi en iyi şekilde oyalıyordum. Gülerek şöyle diyordum: daha iyisini beklerken elimdekiyle idare ediyorum.

Gerçekte sadece genç kızları seviyordum ve onları her zaman sevmiştim. Fakat onlarda beni çeken şeyin ne olduğunu bilmiyordum. İçimdekini keşfedebilmem için trajik bir deneyimden ders almam gerekiyormuş. Neden sadece onların beni mutlu ettiğini sonraları anladım. Şimdilik safsata ve yanlışlar içinde yaşıyordum. Oysaki yavaş yavaş gelişerek, onların da sevme kabiliyeti kazanacaklarına ve sevmeye layık olacaklarına inanmama rağmen bu dönüşümü hızlandırmak aklıma gelmiyordu. Şimdi sadece aday oldukları tutku dünyasına girecekleri zaman, yani on yıl sonrası için randevu veriyordum onlara. İnanılmaz bir ukalalıkla aşk yaşını yirmi beş ve otuz

6 Athena

beş arasına sabitlemiştim. Öncesi tecrübesizlik, sonrası eskimiş güç! Böylece, kendimden emin olmadığım halde, hem mantığa aykırı gelen teoriler ortaya atıyor hem de onlara değer atfediyordum.

O zamanlar sık sık gitmekten keyif aldığım evlerden biri Madam Saint-Aignan'ın eviydi. Kendisi birkaç yıl önce vefat eden kocası Baron Hirsch'in yanında şark tren yollarında çalışmıştı. Türkiye'de çokuluslu ilişkiler kurmuş olduğundan karma bir arkadaş ortamı vardı. En keyifli olan da bu karışık ortamdı. Kırk yaşını yeni geçmişti. Kızı Isabelle Konstantinopolis'te doğmuş, yeni on beş yaşına basmıştı. Her ikisi de güzel ve kibardı, fakat yaşları aşkı zevzekçe sınırladığım o aralığa denk gelmiyordu. Daha özgür bir ruha sahip olabilseydim, şen şakrak anneye ya da ağırbaşlı kıza mutlaka kur yapar ve hatta belki de başarılı olurdum. Isabelle dar uzun gözlere, ufak alnı ve oval suratı ile Bizanslı bir bakireyi andırıyordu. Yüz hatları kime çekmişti? Annesine değil, bu kesin, etine dolgun, sarışın, mavi gözlüydü. Madam Saint-Aignan'ın fotoğrafında tepeden tırnağa bir Normandiyalıya benziyordu. Burada çevre etkisi gibi karmaşık bir olay söz konusuydu ve bu bazen genç, güzel, kibar ve hassas kızlarda şaşırtıcı derecede etkili oluyordu. Her ne olursa olsun, Isabelle Saint-Aignan bize nazaran farklı bir ırka mensup gibiydi. Onunla arkadaşlık ettim, fakat ona bir genç kızdan çok sanki bir çocukmuş gibi davranıyordum.

Doğu ilgimi çekiyor, altı yaşında terk ettiği Konstantinopolis'ten bahsetmesinden hoşlanıyordum. Daha gençken, Rostopçin doğumlu Kontes Segur tarafından betimlenen yemeklere tahammül edemiyordum, fakat gü-

zel bir doğu hikâyesi sayesinde benden istediklerini alabiliyorlardı. Eğer Türklerin yaşamından Isabelle'in evinde bahsediyorsak, bu konu hakkında fikir yürütmeyen tek kişi o oluyordu. Oradan miras olarak getirdiği değerli hatıralarının hazinesini kendisi için saklıyordu; fakat güvenini kazanabilmişim ve kısa zaman sonra hafızasındaki maziye ait taze ve canlı hatıralarını benimle paylaşacaktı.

Boğaz kıyısındaki tasasız hayatı anlatıyordu bana, kayıklarla yapılan gezintileri, suyun ortasındaki karşılaşmaları, tan vaktinde bir bahçenin derinliklerinden gelen saz çağrılarını ve şatafatsız camilerin sükûnetini... Her şeyden çok annesinin birkaç defa Türk hanımların ziyaretine gittiği haremlerdeki hayat ilgisini çekiyordu. Zorunluluktan ziyade kendi arzularıyla, dinsel amaçlı toplumdan uzaklaşıp yalnız yaşamayı seçen bu hanımların etrafında bir hizmetkârlar ordusu vardı. Zenci ya da beyaz hizmetkârlar, yüzleri kırıksıklıklarla dolu, çocuk sesli son derece kibar, yaşlı adamlar... Harem keyifli bir yerdi, huzursuzluk ve fırtınadan uzak... Isabelle aynı zamanda bana sürekli Boğaz'ı bir uçtan diğer uca geçen sandal ve yolcu vapurlarından da bahsediyordu.

– Denizin hemen kıyısında, bahçesi çiçeklerle dolu bir yalıda oturuyorduk. Geceleyin bazen bir gulet⁷ kıyıya fazla yakından geçerci. Römorku göremezdim ama soluk soluğa bir nefes duyardım ve onun gemiyi çeken kılavuza ait olduğunu düşünürdüm.

Ben çocuk gibi uykuya hazırlanırken, bu denli gizemli ve örtüsü hafif kaymış halde yatağın hemen yanına yaklaşır, beni uzak olduğu kadar çekici diyarlara taşırdı.

7 İki direkli ve hafif armalı bir uskuna türü.

Bu yeni genç kızlığa adımını atmış yabani kız kendiliğinden size gelmezdi; onu arayıp bulmak gerekirdi. Işıktan ziyade gölgeler hoşuna gidiyordu. Fakat annesi sükse yapmış bir kadındı ve bu cazip kadın rolünden vazgeçmek de istemiyordu. Ben ise ulaşılabilir anne yerine yasaklı kızı tercih ediyordum.

Sıklıkla gerçekleşen karşılaşmalarımızda, Madam Saint-Aignan bana sempatiyle yaklaşıyordu. O zamanlar sık gözlemlemiyordum, fakat yine de annesinin bana yaptığı masumca da olsa davetkâr çağrılar sanki Isabelle'le çok da keyifle karşılamıyor gibi geliyordu. Bir gün, Madam Saint-Aignan sevgilim olduğunu düşündüğü tanınmış bir tiyatro aktristi hakkında benimle şakalaşırken Isabelle, salondan aniden çıkarak, kapıyı arkasından çarpmıştı.

– Bu küçüğün nesi var, diye sormuştu Madam Saint-Aignan.

Yaz mevsimi bizi ayırdı. Ayrılıkların her zaman ben-de kalıcı bir yanı vardı. Bir günlük ya da bir mevsimlik arkadaşlarımı onları uzun süre sonra tekrar hatırlayacak kadar sevmiyordum. Değişikliğe duyduğum açlık nedeniyle kendimi sabitlemek istemiyordum. Sonbaharın gelmesiyle yeni çevrelere sürüklendim.

Mahremiyetimi samimiyetle paylaştığım annem, bu hayat tarzımı hiç anlamıyordu. Kışın bir aylığına Paris'e geliyor, tatilimi birlikte geçiriyorduk. Aşka dair her şeye ciddiyetle yaklaşıyor, onu önemsiz bir eğlence olarak görenlere de güvenmiyordu. Onlar “güvenemeyeceğimiz” türden “sonları kötü bitecek” insanlardı. Bu tarz insanların yanına yaklaşmasını kolay kabullenemiyordu. Sanki

içinde hareket ettikleri hava kendisi için nefes alınamaz gibiydi. Şimdi ise oğlu, candan sevip bağlandığı, gurur duyduğu, herkesin kendisine övdüğü bu akıllı ve düşünceli, zorlu eğitimlerden geçmiş, şefkatli, müşfik ve birçok konuda mantıklı oğlu, kendisinin de itiraf ettiği üzere kadınlarla inanılmaz derecede düzeysiz ilişkiler sürdürüyordu. Onları buluyor, beraber oluyor ve ayrılıyordu. Onlardan, bazen sevip bazen şaplak attığımız sevimli küçük hayvanlardan bahseder gibi konuşuyordu.

İnsan bundan nasıl tedirgin olmazdı? Bunun uzun sürmeyecek bir kriz olduğunu düşünerek kendini rahatlatıyordu. Karım olacak bir genç kız bulacaktım. Babaannelerinin dizlerinde sallayacağı çocuklarım olacaktı. Fakat büyük bir bilgelikle zamanın doğru olmadığını anladığından susuyordu.

Bu sırada ben dışarıda geziyor, dünyaya açılıyor, her türlü çevreye giriyordum. Nerede bulunursam bulunayım, tek bir fikir aklımı kurcalıyordu: “sevebileceğim kadın ile karşılaşacak mıyım?” Tanıdığım insanların bana sunabilecekleri bir şeyleri yoktu. Onlarla sadece kısa birkaç kibar ve duygusuz sohbet ya ediyor ya etmiyordum. Hep avımın peşindeydim, tanımadığım avımın. Sıklıkla bir çift göz beni keserdi. Omuz silkiyordum.

Fakat bazen siluetiyle büyüleyici bir kadını uzaktan fark ederdim. Onu, bir doktorun hastasını inceleyişinden daha büyük bir titizlikle, hatta cimri bir adamın para sayışından da daha büyük bir ciddiyetle kalbim çarparak incelerdim; “Uzun boyu, hatta yuvarlak ve esnek bir beli, geniş omuzları, dümdüz bir sırtı ve uzun bacakları var derdim kendi kendime. Uzun bir boyun, büyük gözler,

hassas ve aynı zamanda dolgun bir yüz, güzel kıvrımlı bir çene, keskin hatlı dudaklar, temiz ve düzgün dişler. Onda insanın ruhuna işleyen farklı bir şey var. O sevmek istediğim bir hayvan değil, o kalbime yaslanıp ağlamayı bilebilecek tutkulu ve sevecen bir varlık.” Neredeyse titreyerek ilerliyor, sonra aniden duruyordum... Ne görmüştüm? Burun delikleri biraz fazla kalkık. Ve öfkeyle geri dönüyordum.

Beğenilmek istiyordum, sevmek istiyordum ve belki de bunu başarıyordum. Fakat sadece o eli kazanma arzusuyla “tehlikeli oyunlar” oynuyordum. Sahip olmak değil, çekişme ve zafer beni mutlu ediyordu.

2. BÖLÜM

I

Farkında olmadan bu kuraklık döneminin sonuna yaklaşıyordum; Henriette’i sevdiğim o eski günlerde var olan ve şimdi yeniden tanıştığım kalbim ise uzun bir kış uykusundan uyanıyordu. Yaşamadan önce öldüğünü sanıyordum. Diğerleri gibi, hatta neredeyse herkes gibi ben de, sevmek için yaratılmadığımı ve ergenliğimin unutulmaz hızının duygusallığım üzerinde gün ve gece benzeri izler bırakacağını düşünüyordum. Oysa talih, gençliğimin kuraklık yılları boyunca beni güçlkle, sabır ve mahremiyetle, gizlice başka bir kader için hazırlamıştı.

Saf ve temiz çocuk ruhunu koruyan dini bütün bir inanan hayal ediyordum. İşte kutsal cumanın karanlıkları ve sessizliği. İçinde bir sıkıntı var ve onu boğuyor bu his; yalnız, çıkış bulamıyor, gölgeyi örten karanlıkta umutsuz. Bu saatler uzayacak o da ölecek. Kutsal Işık ayını için Paskalya öncesi cumartesi gün ağırırken ayaklandı ve güneşin gökyüzündeki yükselişini izledi. Güneş zirveye ulaştığında heyecanlı bir haber uçtu havada. Duyacağı ana dek umutsuzca beklemesini istiyorum. Belki bu sene İsa kesin olarak ölmüştür, belki de hiç geri

dönmeyecektir? Ama hayır, törensi bir ağırbaşlılıkla çalan çan, mucizenin bir kez daha gerçekleştiğini müjdeliyor. “Ding, ding-dong!” İsa dirildi! “Ding, ding-dong!” Tüm köylere, şehirlerin bitişik nizam evlerine bunu duyurmak için yeteri kadar çan var mı? “Ding, ding-dong!” Kutsal ışık geri döndü! Ağlıyor, ama mutluluktan. “Kurtuldum!” diyor kendi kendine.

Delikanlı kalbimin ilk çarpıntısında doğruluyor, sanki sarhoş gibi, zorlukla ayakta duruyordum. “Mezardan dışarı!” diye bağırdım kendi kendime. “Ben de, ben de yaşayacağım.”

Görüldüğü üzere romantiklerle sık sık görüşmek cezasız kalmamış. Ama sadece yirmi beş yaşındaydım ve alışılmış canlandırmalı prozopope⁸ uslubundan uzak ol- sam da, bu durumda biraz cafcaflı bir tarz bana uygun geliyordu.

Bu hikâyenin sade anlatımına geri dönelim.

İsa’nın ilkbaharda dirilmesi bir tesadüf değil. Bir tanrı ancak doğayla beraber yeniden doğabilir. İşte ben de bu karışık ve tutkulu dönemde Madam de Sées ile tanıştım.

Nisan ayında bir akşamüzeriydi. Saint-Germain Bulvarı’ndan aşağıya yürürken, tam Saints-Pères Sokağı hizasında, önümde bir kadın yürüyordu. Ne uzun ne kısa boyluydu ama vücudunun öyle uyumlu bir orantısı vardı ki, onu hemen fark ettim. Kim olabileceğini tahmin etmeye çalışarak eğleniyordum. Oysa bir Parislinin görebileceği birkaç önemli detay sayesinde taşradan geldiğine bahse girebilirdim. Güzel ayakların giydiği oldukça sağlam pabuçlar, Paris’in asfalt kaldırımlarından ziyade

8 Nesneyi, hayvanı veya ölüyü konuşurma. İnsan dışındaki varlıkları insan özelliğiyle donatma, kişiselleştirme sanatı olan Teşhiş’e yakın bir edebi tür.

yonca tarlalarının yanından uzanan bir patikada yürümek için yapılmış pabuçlar. Gereğinden fazla geniş bir etek. La Paix Sokağı'ndan alınmamış bir şapka. Oysaki bir bütün olarak hepsi ince bir zevkin ürünüydü ve inkâr edilemez bir zerafetle taşınıyordu. Göremediğim yüzünü kendi kendime betimliyordum. Genç olmalıydı, ufacık kalkık bir burun, canlı ve nüktedan gözler. Birdenbire o burunla tanışmak ve hangi dudakların üzerine konduğunu görmek istedim.

O anda bir rastlantı yardımına koştu. O tanımadığım kadının elinden bir zarf kaydı ve yavaşça yere düştü. Yerden aldım, adımlarımı hızlandırdım ve kaybettiği şeyi uzatarak genç hanıma yaklaştım.

Şaşıarak durdu, bana baktı ve hemen hayal gücümün saçmalığının farkına vardım. Gördüğüm kadının yüzü antik çağdan kalma bir heykeli andırıyordu, düz bir burnu, ufak ve kavisli dudakları vardı. Bunları güç bela gördüm, çünkü ilk fark ettiğim ve asla unutamayacağım şey o mor menekşe rengi kocaman gözlerdi. Düşünceli, melankolik, dünyevi bayağılıklardan kendini itinayla korumuş bir ruhu temsil eden, bir manastırın derinliklerinde ya da içini ruhanilik sarmış bir ibadet mekânında karşınıza çıkabilecek, fakat Paris'in caddelerinin ortasında, araba ve tramvay gürültüleri arasında görmeyi beklemediğiniz türden gözler. Beni uğrattıkları şok o denli büyüktü ki sersemledim. Şapkam elimde, tek kelime etmekten aciz, mektubu sahibesine uzattım. Ağırbaşlı bir sesle söylenen “Teşekkürler Beyefendi.” cümlesini duydum, allak bullak olmuş zihnim henüz toparlanırken kendime karşı çok öfkeliydim. Kendime gelmem için

birkaç dakika geçmesi gerekti ve sanırım Bac Sokağı civarında ancak kendime gelebilmişim. Nasıl bir izlenim bırakmış olabileceğimi sorguladım korkarak. Budalalığım sayesinde diğer hiçbir kadına benzemeyen bir kadınla tanışabilme fırsatını kaçırmıştım.

Mor menekşe renkli gözleri unutamıyordum, hiç beklenmedik anlarda karşıma çıkıyorlardı. Bazen tam uykuya dalmadan önce bana bakıyor, bazen bir kadının kollarındayken tam önümde parıldıyorlardı. Bu bir tutkuya dönüştü ve bazen hatırası beni bu denli heyecanlandırıran o yoldan geçen kadını bulabilmek için elimden geleni yapmaya karar veriyordum. Ona bağlanacaktım, benim metresim olacaktı, çünkü o güzel gözlerin sahibesinin yanında eşsiz bir mutluluk tadacağımdan emindim. Gün sonunda kendimi Saint-Germain Bulvarı'nda volta atarken buldum; mademki mektuplarını Saint-Guillaume Sokağı'nın neredeyse karşısına denk gelen postaneye atıyordu, o halde tanımadığım kadının bu semtte oturuyor olmalıydı.

Sabırlı değilimdir ama yine de seçtiğim pusuda beklemekten zevk duyuyordum. Hangi avcı benim o zaman hissettiğim heyecanları hissetmemiştir ki! Bu bekleme saatleri boyunca hayal gücüm çalışıyor, her dakikamı en hoş biçimde geçirmemi sağlıyordu. Sevdığımızı (evet, şimdiden!) bize doğru gelir gibi canlandırırız gözümüzde. Ona yaklaşıyoruz, korkarız, söyleyeceğimiz bir sözle hem onu rahatlatır hem de ona dokunuruz. İşte atılmış bir adım, hem de çok kararlı bir adım! Bu ilk başarının sarhoşluğuyla bir anda ruhumuz canlanır; (böyle bir anda nasıl aksi düşünülebilir ki!) o gülümsüyor, hatta da-

ğılıyor... İşte Saint-Germain Bulvarı üzerinde böyle eğleniyor, etrafımda hayat akıp dururken de cereyan eden tüm detay ve durumları dikkatlice inceliyor, ufak arabasının arkasında duran çiçekçiyle sohbet ediyordum. (Ah! Tanımadığım kadının beni şimdi görse, beni hemen tanırdı, tam da bu mor menekşe buketini satın alırken!) Akşam gazeteleri çıktı. Bayonne Limanı'nda düzenlenen Myrmidon Harekâtı'nın zaferle sonuçlandığını, Prusya bakanının düştüğünü, Rio-tinto Nehri'nin seviyesinin alçaldığını, S. M. Edouard VII'nin yapacağı ziyareti hep açık havada öğreniyordum ve tüm bu haberler bu saatte bana aynıymış gibi geliyor, ilgimi çekmiyorlardı.

Sonunda günlerden bir gün, mor menekşe gözlü kadının bana doğru yaklaştığını fark ettim. İlk karşılaşmamızda giydiği biraz fazla sağlam pabuçları ya da elbiseyi giymiyor olsa da onu hemen tanıdım. Yanında zerafetten yoksun, koyu tenli, donuk saçlı, bön ve boş bakışlı orta boylu bir adam yürüyordu. Kolunun altında siyah bir havlu vardı. Kimse (ben hariç) kaç yaşında olduğunu merak etmezdi, o denli önemsiz görünüyordu. Öylesine bir tahminde bulundum, otuz kırk yaşları arasında olabilir. Konuşması ve susmasındaki rahatlığa bakılırsa, kesinlikle kadının kocası olduğundan hiç şüphe yoktu.

Onunla böyle karşılaşmış olmaktan neredeyse hayal kırıklığına uğradım. Nasıl o mor menekşe gözler bu kadar çekicilikten uzak bir adama konmuş olabilirlerdi ki? Ama hayal gücüm şimdiden sevdiğim kadın için binlerce geçerli bahane üretmeye başlamıştı bile: zorunlu evlilik, ailenin yakıştırması, ölmeden önce tek (ve parasız) kızlarının emin ellere emanet olduğunu görmek isteyen

ve de reddederse ölebilecek, hatta onun hiç üzme iste-meyeceği yaşlı babası ya da yaşlı annesi... Ben de İphi-genie'nin kurban edildiği sahneyi gözümde canlandırı-yordum. Gözyaşları sunağa akarken bana nasıl da daha büyük görünüyordu şimdi!

Yine de aradaki mesafeyi koruyarak bu uyumsuz çift-i izledim. Saints-Pères Sokağı'na saptılar, boydan boya sokağı yürüyüp Sèvres Sokağı'na geçtiler, Cherche-Mi-di Sokağı'na girip eski bir evin araba kapısından girerek gözden kayboldular. Büyük bir avlunun sonunda iki eski otel yükseliyordu. Adamın cebinden bir anahtar çıkarttı-ğını gördüm. Yeteri kadar izlemiştim.

Elimde para gidip kapıcıyla konuşmayacaktım. Ön-celikle reddedilmeyi hazmedecek karakterde değildim ve bu başıma birçok dert açmıştı. Sonra, her ne kadar ateşli biri olsam da, hem tedbirli hem de kurnazdım (Stend-hal'in İtalyan Kronikleri'ni boşuna okumamıştım). Bu eve ziyaretçi ya da misafir olarak tekrar geleceğimden gayet emin halde bizi; onu ve beni –ah bu o ve ben ne kadar hoşuma gidiyordu!– kapıcısının gözünde zor du-ruma düşürmek istemiyordum.

Eve döndüm, sosyetik bir dergiye yeni göz atma-ya başlamıştım ki şöyle bir yazı çıktı karşıma: “Sayıştay Mahkemesi'nde mali danışman ve Clairville doğumlu Mösyö Charles de Sées ve Madam de Sées, Cherche-Midi Sokağı, 45 numara.” Tüm bunlar alenen Normandiya ko-kuyordu. Séesler çok tanınmış bir aile değillerdi galiba, çünkü onlar hakkında biraz bilgi toplamam neredeyse on beş günümü aldı. Taşralı bir arkadaş grubu ile görüş-tüklerini öğrendim.

Saint-Germain'in bazı kenar semtlerinde, hâlâ böyle Angoulême ya da Bayeux'deki hayata benzer bir hayat yaşamayı sürdürenler vardı. Onların kısıtlı maddi kaynakları ile belirli bir bilgelik eğilimi ve çekingen hatta neredeyse utangaçça sayılabilecek eski alışkanlıkları; dâhil olduğumuz parlak Paris sosyetesine birlikte karışmamıza engel teşkil ediyordu. Yine de, yılda bir sefer kuzenimiz Charité-Plessis Markizi'nin Saint-Dominique Sokağı'ndaki güzel otelinde Grand Prix öncesinde düzenlediği o meşhur baloda kendimizi gösteriyorduk. Senenin yarısını topraklarımızdan kalanlarla yaşıyor ve büyük bir titizlikle tasarruf ediyorduk. Paris'te insanlar birbirlerine zor bağlanıyordu. Yeni yüzlerden kendimizi korur, kendi aramızda yaşar, evimize nadiren misafir kabul eder, misafirlerimizi de büyük bir sadelikle ağırlardık. Sohbetlerimiz Paris dünyasının skandallarından ziyade taşradan gelen haberler etrafında dönerdi.

Tüm bu detayları bana anlatan arkadaşım beni ziyadesiyle mutlu etti. Kaderin çizdiği o uyumlu yolda Madam de Sées'in benim tarafımdan sevilme için yaratıldığına kendimi ikna etmiştim. Onda hiçbir havailik, hafifmeşreplik yoktu. Bu gelişme onun hiç tatmadığı aşk hayatının faciası olacaktı. İçine kapanık taşralıları hâlâ kıskırtan, fakat Paris'te son derece nadir rastlanan ruhsal tutkuyu katacaktı aşkına. Artık bir erkektim ve tutkunun fırtınalarına karşı koyabilirdim.

Sonuçta yavaş yavaş yeni ve biraz da kapalı bir çevrede boy göstermeye başlıyordum. Arkadaşım bana rehberlik ediyordu. Hiç kimseyi tanımadığım gündüz düzenlenen dans partilerine katıldım; orta sınıf oda müziği

duydum oralarda. Caen ve Lisieux arasında toprak sahibi yaşı hanımlarda kötü çaylar içtim. Bu angaryaları büyük bir keyifle kabul ediyordum. Bu devamlı ve beklenmedik gelişmeler beni eğlendiriyordu. Bir kadının kalbini fet-hetmek için asla bu denli zorluğa katlanmamıştım.

Sonunda elbette sabrımın ödülünü aldım. Bir akşam, saat yedi sularında, şehrin sol yakasındaki bir evin son derece modası geçmiş salonunda, kendimi Madam de Sées'in karşısında buldum. Dar ve sakın bir bahçeye açılmış bir pencerenin yanına oturmuştu. Bir leylak dalı ona kadar uzanmış, çiçeklerini sunuyordu. Kuşlar son güneş ışınlarının dallarında dolaştığı ağaçlarda birbirini kovalıyor, oyunlar oynuyordu. Neredeydik biz? Elbette ki Paris'te değil, o kesin.

Madam de Sées'e ne demek istediğimi biliyordum. Bunu yüz kere düşünmüş, onun cevaplarını dahi öngör-müş, beni zafere götürecek repliklerimi önceden planla-mıştım. Mor menekşe gözlerini bana doğru kaldırdı ve hazırladığım onlarca kelimededen bir tanesi bile aklıma gelmedi. Fakat belki de fazla güvenli görünmektense sıkıntılı halim daha da işime yaramıştı. Sonuçta ayrıldığı-mızda, bir sonraki hafta onu ziyaret edebilmek için izni-ni alabilmişim.

Bir ay sonra hünerim ve beğenilme arzum sayesinde evinde gayet samimi olmuştuk. Mösyö de Sées ile yapaca-ğım diplomatik kariyerden bahsediyorduk; onun için seç-kin ve gelecek vaad eden genç bir erkektim. Madam de Sées ile ne durumdaydık? Yavaş yavaş yol alıyordum, içgüdüm tek rehberimdi ve işleri çabuklaştırmak adına hiçbir şey yapmamam gerektiğini, hatta dikkatsiz tek bir kelimenin dahi her şeyi berbat edebileceğini fısıldıyordu bana.

Neden acele etmek gerekiyordu ki? Neredeyse her gün Madam de Séés'i görmek ve onu gittikçe daha derinden tanımak bana müthiş bir keyif veriyordu. Onda ne yapmacıklık, ne ikiyüzlülük, ne de olmadığı biri gibi davranmak yoktu. O veya bu sosyete grubunun modasına, tarzına uymak için farklı davranışlar benimsemiyordu. Özel bir çaba sarf etmeden kendi gibi olabiliyordu. Sağlıklı, açık sözlü, ölçülüydü. Sadece ahlaklı şeyleri ciddiye alan bir karaktere sahipti ve manevi hayata yönelik belirgin bir eğilimi vardı. Bir dindar olarak etkin bir inanca sahipti, fakat bunu alenen gözler önüne sermiyor, her gün Tanrı'yı düşünmesine rağmen her an bundan bahsetmiyordu. Doğal güzelliği kadar, bir de doğal iyiliği vardı. Yani sadelik içinde, bundan bir kâr beklemeden ve kibirli olmaya yönelmeden iyi olmayı seçmişti. Zihnindeki ağırbaşlılık onu neşesiz ve durgun yapmıyor, ender duyulan kahkahası ise ona daha fazla kazanç sağlıyordu.

Kendinden on iki yaş daha büyük Charles de Séés ile çok gençken evlenmişti. Her iki aile eskiden beri yakın ilişkideydi ve evlilikleri uzun süre öncesinden ayarlanmıştı. Evliliklerinden Geneviève adında bir kızları olmuştu, pek Paris'te görünmüyordu.

Sééslerin ilişkide oldukları sınırlı bir çevreleri vardı ve o çevreye kabul edilmek kolay değildi. Benden hoşlanan Madam de Séés ile ise hızlı bir şekilde yandaş olmuştuk. Bu onun zihninde doğal olarak sadece arkadaşlıktan ibaretti. Özetle onun hoşuna gidiyordum ve beni görmekten mutlu oluyordu. Çok "kibar" olduğumu düşünüyordu ve bunu bana söylüyordu. Fakat iyi bir Katolik değildim, hatta hiç Katolik değildim. İşte bu korkunçtu!

İyi yetişmiş bir erkek, inançlı bir annenin oğlu olmasına rağmen kiliseye gitmiyordu! Kaybolmuş bir şekilde kötü örnek teşkil ediyordu!

Ona “Sizin din dersi öğrenciniz olacağım” diyordum.

Bu konuda şaka kaldırmıyordu. Madam de Sées önemli konulardan ciddiyetle bahsediyor, bu esnada daha inandırıcı olabilmek için mor menekşe renkli güzel gözleri ile gözlerimin içine bakıyordu. Bu denli keyifli bir sohbeti sonlandırmak istemediğimden doktrine dair bir iki itirazda bulunuyordum. Belki ona önemli de gelmediği için, bunları hiç zorlanmadan çürütüyordu. Sonra iyilik dolu bakışlarıyla beni kucaklıyor ve bana:

Bana “Sizin de saatiniz gelecek, sizin hakkınızda endişelenmiyorum.” diyordu.

Neden onun yanında olduğumu biliyor muydu? Şüphesiz. Her ne kadar saf, bir o denli de doğru bir kadının olsa da yanılıyor olamazdı. Masum gözleriyle beni arkadaş olarak kabul etmekte bir tehlike görmüyordu ve bundan zevk alıyordu. Ben onu tehlikeli sulara sürüklemiyordum, o da beni doğru yola sevk ediyordu. Onun gibi bir kadın ve benim gibi bir adam arasında arkadaşlığın mümkün olmayacağını söylesem çok şaşırdı. Ama bunu ona söylemiyordum. Çünkü kalbinin gizlerini aydınlatmanın zamanı daha gelmemişti.

Böylece bu tatlı zamanları mümkün olduğunca uzatıyordum. İlerleyen samimiyetimiz bana her gün yeni sevinçler katıyordu. Kendi kendimi sorguluyordum ve çok memnundum. Hissettiğim gerçekten aşk mıydı? Evet, bunda yanılmazdım. Bunlar ilk ve karşı konulamaz çarpışmalardı. Yanılmaz teşhisimin belirtilerini not ediyordum. İçinde eridiğim hayallerimi hafif bir ateş renk-

lendiriyor, bazen kalbim daha hızlı çarpıyor, bazen de Madam de Sées'i birkaç saniyeliğine unutuyordum. Düşüncelerim yeniden ona kaydığında ise bu sanki bentleri aşan sular gibi kuvvetli oluyordu. Onu göğsüme yaslıyordum, onu öpücüklerle boğuyordum, mutluluktan eriyen gözlerini, o unutulmaz gözlerini görüyordum.

Onu sevdiğimden ve bir gün benim olacağından o kadar emindim ki kendi metresimle ilişkimi kestim. Esasında ilişkimi kesmek ifadesi doğru değil, sadece var olan ilişkiler kesilir, bizde ilişki de yoktu, sadece hoş alışkanlıklar vardı o kadar ve hayal gücünü tutuşturacak bu tehlikeli iffetlilik halini öğrenmeye başlamıştım. Sonunda da çöldeki Aziz Antuan misali zevk düşkünü hayaller görmeye başlamıştım.

Madam de Sées'e içimdeki ateşi belli etmiyordum. Saatlerce sohbet etmemize rağmen bu esnada onu ürkütecek ne bir cümle sarf ediyor, ne de bir imada bulunuyordum. Bizi görmeden dinleyen bir kişi dünyadaki en yakın dostlar olduğumuzu sanabilirdi. Charles de Sées bulunduğumuz odaya girmiyor muydu? Evet, ama en ufak bir sıkıntı hissetmiyorduk, sohbetimize kesintisiz, aynı tonda hiçbir kelimesini değiştirmeden devam ediyorduk. Bazen neşeleniyorduk, neredeyse çocuksu bir neşe. Ah, o arkadaşça gülüşmelerimiz! O zamanlar ne güzel gülüyorduk.

Ben ise aynı zamanda bu çok kıymetli arkadaşımı, kendini safça açan bu temiz ve doğru insanı kollarıma alabilmek için şeytani bir kurnazlık sergiliyordum.

All's fair in love and war... Şu İngiliz atasözüne göre “savaşta ve aşta her şey mübahtır”. Soğukkanlılıkla

planlanan bu saldırı –ahh o tutkunun büyüü!– benim için dünyanın en görkemli şeyiydi. Sonunda aşk diğerleri kadar gaddar, fakat daha da kalles ve hain bir savaşı ve bunu kime karşı acımasızca sürdürüyordum? Silahlı, teçhizatlı, tehlikeli bir düşmana karşı değil de evinde akşam yemeği yediğim, barışçıl ortamda muhatap olduğum, saygı gösterip, gönlünü okşadığım kibar bir hanıma karşı.

Dürüst bir arkadaş gibi gözüküyordum, ama gelgelelim iyi, dindar ve iffetli Madeleine de Sées'i çırılçıplak yatağıma getirecek planlar yapmaktan, masum tuzaklar kurmaktan, kesin ve amansız taktikler aramaktan da asla vazgeçmiyordum.

Yaz geldi ve bizi ayırmadı. Séesler Bayeux ve deniz arasında bir yerlerde Madeleine'nin ailesinin mülküne gittiler. Aynı zamanda beni de hemen komşu kasaba olan Arromanches'daki arkadaşlarım davet ettiler. Biraz yorgun olan annem o soğuk Normandiya plajında bana eşlik etmek istemedi. Ağustos ayının ikinci yarısında beni eve bekliyordu. Şimdiden yaşlanmış annemi ortak tatilimizden mahrum ettiğim için bir an pişmanlık duydum. İlk defa onunla olmaktan kaçınıyordum. Fakat bir başka yöne sürükleniyor; Madam de Sées'i izliyordum.

Port-en-Bessin Limanı'ndan gelen teknelerin beyaz yelkenlerinin süzöldüğü arduvaz renkli denizin kıyısında ya rüzgârın eğdiği uzun otlarla kaplı falezlerde ya da kasabada ailesinin yanında, birbirimizi görmeden geçirdiğimiz bir gün dahi olmadı. Yürümeyi seviyordu; Orville ve Arromanches'i birbirine bağlayan ve yanında çitlerin uzayıp gittiği yoldan sıklıkla yürüyerek geçiyorduk.

Madam de Séés'i neredeyse üç aydır tanıyordum, ancak gün geçtikçe karşılıklı samimiyetimizin geldiği noktanın beni memnun etmesine rağmen aşkımin maruz kaldığı yavaşlık ve gecikmelere lanet okuyordum.

Yine de zor bir aşamayı atlatmıştım ve duygularımı artık saklamıyordum. Bir akşam Paris'i terk etmeden önce, karşıma fırsat çıkmıştı ve ben de bunu kaçırmamıştım. Madam de Séés, Arromanches'a gelip onu bulacağımdan daha haberi olmadığı için ayrılık fikriyle biraz üzgündü. Briç oynayan kocası ve arkadaşlarıyla aynı odada bulunduğumuz halde, yarı şaka yarı ciddi bir ses tonuyla aşktan bahsetmeye başladım. Aşkın nasıl olup da bizi bulduğundan ve bazen bir anda gelip, "ohh!" demeye dahi vakit bırakmadığından bahsediyordum.

– Ne kadar da tecrübelisiniz, diyerek araya girdi Madam de Séés.

– Bir sefer yeterli oluyor ustalaşmak için, diye devam ettim. Eğer hoşunuza gidecekse, nasıl başıma geldiğini size anlatabilirim. Bir gün sokakta bir kadını takip ettim (o ilk karşılaşmamızdan bugüne dek hiç bahsedilmediğinin de burada altını çizmek isterim. Çünkü doğru zamanı beklemek istemiştim. Saint-Germain Bulvarı'nda mektubu ona geri verdiğimde, şaşırان Madam de Séés bana bakmamıştı bile. Daha sonraları onunla tanıştırıldığımda, beni anında tanıdığını söylediğinde onunla dalga geçiyordum. Bu büyük tartışmalar artık öpücüklerle noktalanıyordu.). Nasıl bir yüzü olduğunu hayal ederek eğleniyordum. Aniden gerçeğin hayal gücümle örtüşüp örtüşmediğini görme arzusuyla herhangi bir bahane üreterek ona yaklaştım. O zaman genç ve bir o kadar da güzel bir yüzle karşılaştım ama ya

gözleri, gerçekten sizinkilerle aynı renktelerdi! Ve öyle dokunaklılardı ki sersemledim. Ne diyeceğimi bilemedim ve kaçtım. İşte beni aşk böyle buldu, sokağın tam ortasında, araba ve tramvay seslerinin arasında.

Fakat Madam de Sées son cümlede duraksamaksızın hikâyesinin başına döndü ve bana sordu:

– Hangi bahaneyle sokakta tanımadığınız kadınlara yaklaşıyorsunuz? Siz kötü bir çocuk musunuz?

– Ya rastlantılar, dedim, onları hiçe mi sayıyorsunuz? Kadınların düşebilecek bir mendilleri, bir çantaları, bir paketleri olamaz mı? Tam da postalamaları gerekenleri posta kutusuna götürürken ve tam da postanenin önünde bir mektup ellerinden kayıp düşemez mi?

Madam de Sées şaşkınlığını saklayabilecek kadar kendine hâkim değildi. Kımıldamadan durdu, gözlerini bana sabitlemişti, güzel ağzı açık kalmış, ne diyeceğimi bekliyordu.

Fakat ben bir şey söylemeden kalktım ve kendisinden müsaade istedim. Gecenin geri kalanında, hatta muhtemelen daha da uzun bir süre için ona üzerinde düşünebileceği yeteri kadar malzeme bırakmıştım.

Sonraki günlerde söylediklerime dair en ufak bir imada bulunmaktan kaçındım. Fakat zamanı geldiğinde konuya geri döndüm. Madam de Sées duygularımı bilmemelikten gelerek riyakârca davranmamış mıydı ve ben de onları saklı tuttuğumu iddia ederek ikiyüzlü davranmamış mıydım? Aşkımı itiraf etmek için, Madam de Sées'in hiçbir şeyin kirletemeyeceği saflığını açığa vurmak bir maharet gibi gelmişti bana. Ne yazık ki beni hiç bir sakınca olmaksızın dinleyebilirdi!

Bu hünerli bilgelikler sayesinde, ilişkimizin başında her zaman saklı kalması gerekli gibi görünen konu artık sohbetlerimizin neredeyse tek konusu haline dönüşmüştü. Hangi kadın ilham kaynağı olduğu aşkın büyüklüğüne duyarsız kalabilirdi ki? Kendi hayalinin hiç yaşamadığı, hatta hiç gidemeyeceğini düşündüğü muhteşem topraklara gittiğini görüyor, böylece oraları ziyaret ediyor ama sadece düşüncelerinde, böylelikle zarar görmeden hayal kurabiliyor. Yavaş yavaş ruhunu ve sonrasında kalbini ele geçirecek harika bir konser dinletisi sunuluyor kendisine.

Doğal olarak başlardaki konuşmalarım gerçekten de çok namuslu bir kadının bile dinleyebileceği düzeydeydi. Fakat sonra yavaş yavaş daha farklı sözler aralara girmeye başladı ve böylelikle, son derece dünyevi duyguların ateşini halen saklayan örtüyü aralamış olduk. Öyle usulca, öyle belli belirsiz gelişti ki olaylar, kimse beni ne zaman durduracağını bilemedi.

Bu zorlu kariyerin başında sergilediğim ustalık kendimi dahi şaşırtıyordu. Daha genç bir ergen iken, Henriette  vurgun olduğum dönemde keşfetmemiş miydim aşkın insanın coşku ve heyecanı yakalaması anlamına geldiğini ve bunun beni aşağıya çekmek yerine daha da yücelttiğini. Ben de kritik anlarda gemi kaptanlarının karar verme yetenekleri örneğinde olduğu gibi; gerekli beceriyi,  evikliği ve özgüvenli bir bakışı kazanmıştım.

Bu esnada, eskiden çelişkili zannettiğim ruh hallerinin i  dünyamda birbirine karıştıklarını görmek beni şaşırtıyordu! Deli gibi seviyor ve soğukkanlılıkla hesap yapıyordum. Kendimi bulutlarda hissediyor, fakat işime yarayacak her konuya titizlikle yaklaşıp özel bir dikkat

sarf ederek ele alıyordum. Öncelikle fethetmem gereken kalbi, bana kazandıracak saldırılarımı da çoğaltmaktaydım. Bazı kadınlar için doğru zamanda yapılacak tek bir hamle en güzel itirafların yerini tutar. Madam de Sées o kadınlardan değildi, onu sadece duygusal olarak fethedebilecektim.

Yavaş yavaş güçsüzleştiğini görmenin verdiği mutluluk beni sürüklese de soğukkanlılığımı kaybetmiyordum. Bazı günler üzerimde hissettiğim sevecen bir bakışını ya da mutlu bir gülümsemesini yakalıyordum. Gözlemleme yeteneğinden yoksun kocasını bile şaşırtan, neşe ve ışık saçtığı zamanları oluyordu. Diğer günler ise içine kapalı, sanki kilometrelerce uzaktaydı. Bu aniden neşeden hüzne geçiş hallerini itinayla not ediyordum. Biri ya da diğeri, biliyordum ki her iki ruh hali de birbirimize kavuşacağımız güne doğru yaklaşıyordu onu.

Aramızda hayli garip bir sahne yaşandı ve ikimizin de baş koyduğu yolumuzu birden aydınlattı. Madam de Sées araba ile Arromanches'e gelirken, yanında o zamanlar beş yaşında olan kızı Geneviève'i de getiriyordu. Onu Paris'te neredeyse hiç görmüyordum ve bana kuşkulu gözlerle bakıyordu. Tatilde onu kazanmaya çalıştım ve her ne kadar ara sıra nazlı küçük bir kız gibi davranmaya devam etse de, amacıma çabucak eriştim. Kumda oynadığımız oyunlar ve denizdeki beraber yüzmelerimiz bizi sıkı dost haline getirdi. Madam de Sées beni kızıyla beraber görmekten hoşnut gibiydi. Plajda geçirdiğimiz uzun saatler boyunca çocuk bir benden ona gidiyor, bir ondan bana geliyordu ve ben onun ikimiz arasında gizli mesajlar taşımakla görevli olduğunu hayal edip, eğleniyordum.

Bir gün arkasından koşarken onu tuttum ve havaya kaldırdım:

– Kazandım, diye bağırdım, seni öpeceğim!

– Hayır, hayır, dedi çocuk gülerek ve kollarımda çırpınarak, istemiyorum.

Buna rağmen tuzlu tuzlu, dolgun tatlı yanaklarından öptüm onu. Elimden kurtuldu ve annesine doğru kaçtı, Madam de Sées ise ona sarılıp öpücüklerle boğdu. Öylesine coşkuluydu ki, aniden aklımdan Madam de Sées’in kızının yüzünde benim dudaklarımın hâlâ kalmış taze izlerini arıyor olabileceği fikri geçti.

Madam de Sées’e Orville’e dek eşlik ettim fakat yol boyunca sessizliğimizi koruduk.

O ikircikli ve tutkulu sahneyi asla unutamıyordum ve Madam de Sées’in de aklından çıkartamadığını hissedebiliyordum. O günden itibaren ilişkimiz değişti. Birbirimize aynı gözlerle bakmıyorduk, aynı kabahati işlemiş suç ortakları gibiydik. Madam de Sées, o tutarlı karakterine rağmen, bazen sebepsizce sabırsız davranıyordu. Bazen bana sert davranıyor, hemen sonra da pişman olup öyle sevecenlikle öyle şefkat ve teslimiyet içerisinde yaklaşıyordu ki, kalbim sanki aniden eriyordu. Birbirimize daha yakın olma, aramızda fiziki bir temas kurma ihtiyacını hissediyorduk, bu her ne kadar masumca gözüксе de... Madeleine –o günden beri ona, elbette yalnız olduğumuzda, ön adıyla hitap ediyordum– elini elimde biraz uzun tuttu. Ayrılırken dudaklarımı biraz daha uzun süreli bastırdım ellerine. Muhtemelen dikkatsizlikten, yanımdan geçerken bana hafifçe dokunuyordu, ben de kalçalarının elbisesinin altından kalçalarımı sıyırdığını hissediyor, ürperiyordum.

Komşularında bir gece düzenlendi, biz de katıldık. Madelaine ile daha önce dans etmişim ama bu sefer onu ilk defa kollarıma alıyormuşum gibi hissediyordum ve bunu da ona söyleme cesaretinde bulundum. Bir an durdu, sendelediğini fark ettim. Karanlığa açılan bir pencerenin yanına götürdüm onu.

– Philippe, dedi, devam etmeyiniz... Sizi bir ablanın kardeşini sevdiği gibi seviyorum. Dünyada bundan daha güzel bir şey yok. Sizinle dostluğumuz öyle derin ki, belki gerektiğinden de fazla, fakat bu sadece dostluk... Sizi daha fazla dinleyemem!

Böylece hezeyanlarını dışa vuruyordu ve ben ise sözlerinin masumiyetinden o kadar etkilenmişim ki ona doğru eğilip, nasıl olmamı arzu ediyorsa her daim öyle kalacağıma dair onu teskin ediyordum.

Samimiydim. Hatta iki gün sonra çok değişik bir durumda, vaad ettiğimden farklı davranırken yine samimiydim. Fakat birbirini seven iki insan arasında kelimeler nedir ki? Mantıklı davranma yeminlerine rağmen, vücutları birbirini arzulamaya devam eder ve birleşmeyi hayal eder.

Ertesi gün, Madelaine Arromanches'a inmedi. Ona bozuldum. Öğleden sonra ben Orville'e kadar gittim. Sadece balık tutmaktan dönen Charles de Sées ile karşılaştım. Biraz rahatsız olan karısı, odasında istirahat ediyormuş.

Sonraki gün Madelaine'i annesi ve kızı ile evin önündeki terasta otururken buldum. Yorgun gözüküyordu, gözaltları hafif şiş halde gözleri daha da güzeldi. Üç kişilik sohbetimiz ruhsuzdu. Güneş batarken Madam de

Clairville serinliği ve yağın çii bahane ederek ufak Geneviève'i de alıp içeri girdi. Yalnız, baş başa kaldık. Etrafımızda hizmetçiler dolaşıyordu. Sayıştay mahkemesi için hazırladığı rapora çalışan Mösyö Sées'in odasından sesini duyuyorduk, karısına nasıl olduğunu soruyordu. Sessizdim ama sessizliğimi kendi isteğimle uzatıyordum. Çünkü biliyordum ki Madeleine buna katlanamayacaktı ve birdenbire, karanlık ama güçlü bir sebeple onu düşmanım gibi görmeye başladım, ona acı çektirmek istiyordum. İşte aşkın sevgi ve nefret arasındaki acımasız gitgelleri. Sadece aşkı tatmamış olanlar, bir tek mutluluktan iç geçiren duygulu sevgililer olduğunu hayal ederler. Sevenlerin dünyasında ise garip bir şekilde sürekli iç içe geçen neşe ve acı çarpışır durur. Beğenilme arzusu anlık olarak yaralama isteğine dönüşebilir ve taktığı maskeyi araladığımızda; aşkın gerçek yüzünün, insanüstü bir ışıkla aydınlanan o zavallı yüzünün, her gün kaygı, kıskançlık ve endişenin yarattığı derin kırışıklarla oyulmuş olduğunu fark ederiz.

Madeleine'nin bir cümlesi birden beni rahatlatı.

– Akşam yemeğinden önce kısa bir yürüyüşe ne dersiniz, diye sordu bana yumuşak bir bakış atarak.

Ayağa kalktı ve ben de onu takip ettim. Şimdi mutluydum. Dünya ayaklarımın altındaydı. Sanki Madeleine'i kaybetmiş ama şimdi de sonsuza dek geri kazanmıştım. Hâlbuki ne olmuştu ki? Değer verdiğim bir çift gözünün bana bakışı dışında hiçbir şey. Daha fazlasına gerek yoktu.

Gürgen ağaçlarına doğru giden bir yolda yürümeye başladık. Oraya vardığımızda, ağaçların altına ulaşabilen ışık epey azalmıştı. Korunun ortasında tek bir kayın ağacının gövdesi aydınlık gözüküyordu.

– Su perileri eskiden bu ormanda yaşarmış, dedim. Halen her şeyin sükûnete erdiği zamanlarda şarkı söyler ve bazen yıldızların ışığında dans ederler. Burada kalam, hava alacakaranlıktan geceye dönerken belki ortaya çıkışlarını görürüz. Ama konuşmamak lazım.

Yolun kenarına oturduk. Biraz uzağımızda, evin ışıkları yanmaya başlamıştı. Kırların üzerinde hafif bir sis dalgalanıyordu ve uzaktan ahırına girmek isteyen bir ineğin böğürmesini duyuyorduk.

Madeleine’in güzel yüzü yavaş yavaş karanlıkla gizleniyordu. O kadar hafif ve ince, beyaz muslin bir elbise giymişti ki, nemli topraktan yavaş yavaş yayılan bir sise dönüşmüş gibi hayal ediyordum onu. Bu şekilde hayal kurmak hoşuma gidiyordu ve kurduğum hayal benim için o kadar gerçek oluyordu ki; nerede olduğumu, hangi mülkün hangi bahçesinde olduğumu, kim olduğumu ve akşam buhara dönüşmüş yanımdaki o kadının kim olduğunu unutuyordum. Şehvet düşkününü genç bir satire dönüşerek, kurduğum pusuda arzuladığım su perisinin gelmesini bekliyordum. Aniden beklediğim su perisinin sanki soyut bir varlık gibi yanımda oturduğunu fark ettim. Rüya mıydım? Tereddütle elimi ona uzattım, ona dokunabiliyordum –gerçekten bir vücudu vardı! O hayal gücümün yarattığı bir hayalet değildi!– ve karşı konulmaz bir hamleyle onu kendime çekiyordum. Madeleine’i kollarıma aldığım o saniye gerçek yaşama geri döndüm. Öpücüklere boğduğum gerçekten onun o hassas boyuydu ve ağzımdan şu kelimeler dökülüyordu:

– Seni seviyorum! Seni seviyorum!

Hamlenin yarattığı şaşkınlık ve şiddeti ilk anda kendini korumasına engel oldu. Sonra beklenmedik okşayışların yumuşaklığıyla bir an için her şeyi unuttu ve dudaklarını dudaklarıyla birleştirdi. Fakat hemen kollarından çekti kendini.

– Ne yaptınız Philippe, dedi, öfkeli değildi ama ses tonu dondurucuydu.

Ayaklarına kapanmış, beni affetmesi için yalvarıyordum.

– Tek suçlu benim, diye devam etti. Siz özgürsünüz, ben değilim. Şimdi her şey sona erdi.

“Her şey sona erdi.”, bu korkunç kelimelerin anlamını sonraki günlerde anladım. Artık Madeleine’i yalnız göremeyecektim. Yanında sadece kızının olması dahi onun için yeterli olmuyordu. Kocasını ya da annesinin yanımızda olması için elinden geleni yapıyor, artık Arromanches’a daha seyrek iniyordu.

Mantığımı yitirmem için birkaç gün geçmesi yeterli oldu. Ondan uzak olduğumda Madeleine’i ya soğuk ya da işveli davranıyor diye suçluyordum. Eğer beni sevseydi, o delilik haliyle kendimi tutamayıp yaptığı o hamleyi affederdi. Hissettiğim o büyük aşk kimin içindi? Güzelliği algılayamayan ve orta sınıf burjuva mutlulukları için yaratılmış bir kadın için mi? Öyleyse nihayetinde zavallı bir adam olan kocası ve kızıyla yaşasındı! Benim yerim onu yanı olamazdı! Başka zamanlarda ise benimle eğlendiğini düşünüyordum. Muhtemelen dalga geçmek için tutkunun lisanını dinlemek istemişti. Şimdi istediğini elde ettiğine göre, artık ilgisini çekmeyen bu oyunu durdurabilirdi. Nefret edilesi bir oyun! Birbirine

tamamen zıt binlerce proje tasarlıyordum. Beni bir şekilde yalnız kabul etmeliydi, o zaman kalbimi ona açabilecektim. Hayır, daha da iyisi, onu bir daha görmemek üzere gidecektim. Ya da ışık saçan, muhteşem bir metres bulacak ve gözleri önünde onunla fingerdeyecektim... Başka zamanlarda ise onu yeniden sevgi ve teslimiyetle geri kazanmayı hayal ediyordum. Onun gölgesinde yaşamak, onu asla terk etmemek, başkaca bir dileğim yoktu.

Bir saçma fikirden diğerine atlarken tüm tereddütlerime son veren bir mektup aldım.

Eski bir aile dostumuz annemin sağlığından biraz endişe duyduğunu yazmıştı. Eve dönmek için fazla gecikmememi tavsiye ediyordu ve varlığım büyük olasılıkla annemi yeniden güçlendirecekti. Yazan tam tersini amaçlasa da, bu mektubun fazla teskin edici tarzı beni endişelendirdi. Belki de satır aralarında daha fazla saklamadığı detayları okumuştum. Annemi kaybedebileceğimi düşündüm ve bir gün dahi geçirmeden eve dönme-ye karar verdim.

Bayeux için bir akşam treni bulmuştum; otelin servis aracı ile valizlerimi gara yollattım, çünkü Orville'e uğramayı ve oraya yayan gitmeyi planlamıştım.

Açık havanın olumlu ve koruyucu etkisi acılarımı azalttığı için, yürüyüşü çok seviyordum. Yürüyüş yolunun yarısına bile gelmeden daha sakinleşmiştim. Annemin sağlığı gayet yerindeydi, rahatsız olabilirdi ama hasta değildi ve daha uzun yıllar benimle kalacağını düşünerek bu konuda rahatlamıştım. Madeleine konusuna yöneldim. Nadiren oluyordu ama bu sefer soğukkanlılıkla yaklaştım konuya ve sanki söz konusu başka insanlar-

mış gibi, durumumuzu mümkün olduğunda dışarıdan bakarak inceledim. Madeleine'den şüphe etmişim ve tutkulu bir kalbe şüphe düştüğünde fırtınalar yaratırdı. Beklenmedik bu gidişim bazı konular hakkında kesin emin olmamı sağlayacaktı ve bu sayede Madeleine'i ben-den hiçbir şey saklamaması için zorlayabilecektim. Çabuk hareket etmem ve sözlerimin yarattığı etkiyi özel bir dikkatle gözlemlemem gerekiyordu.

Yolda yağmur bana eşlik ediyor, bu da hoşuma gidiyordu. Orville'e geldiğimde Madeleine'i salonda buldum. Çalışma masasının yanında ayakta duruyor, çekmecelerde bazı kâğıtları bulmaya çalışıyordu. Her zaman yaptığı gibi, işini bölmeden beni kibarca karşıladı. Fakat ben onu gün ışığında görebilecek şekilde onunla pencerenin arasında durarak, kelimelerimin üzerine basa basa ve becerebildiğim oranda en vurdumduymaz ses tonumu takınarak konuşmaya başladım:

– Size elveda demeye geldim; bu akşam Arromanches'den ayrılıyorum ve geri dönmeyeceğim.

Duyar duymaz sendeledi; telaşlı gözleri onu deneyip denemediğimi ya da yeniden acımasızca bir oyun oynayıp oynamadığımı anlayabilmek için beni sorguluyordu. Ben ise kaskatı duruyordum, kurbanımla işim daha bitmemişti. Tereddütlerim ve kederimle paramparça yapıyaldınız bir halde geçirdiğim uzun saatlerin hatırası halen belleğimde taptazeydi ve devam ettim:

– Mutlu olunuz, sizin için o denli önemli olan huzurunuzu artık bozmayacağım.

Renginin solduğunu, uğradığı hayal kırıklığını ve özellikle de bakışlarını, boğulan bir insanın ve onu kur-

tarmaya gelecek bir kimse arayışındaki o umutsuz bakışlarını görünce sonunda onun hayatındaki yerimi anladım. Onun tüm hayatını kaplıyordum ve Madeleine o dakikada bunu saklamaktan tamamen acizdi. Sadece benim için atan kalbini tamamen açarak orada kalakalmış, neredeyse şuurunu yitirmiş bir şekilde artık beni görmüyordu. Yine de konuştu:

– Gitmek!

Ona duyduğum acıma duygusu beni boğuyordu. Tek bir kelimeyle onu kurtardım:

– Annem hasta...

Sözlerimi bitirir bitirmez Madeleine kendi acısını unutmuş benim için üzölmeye başlamıştı, devam etti:

– Nasıl üzöldüm sizin için! Benim zavallı Philippe'im!

Bir elimi aldı ve bir anne şefkatiyle bir süre avuçlarının içerisinde tuttu. Zayıf düşmüştüm ve cesaretim kırılmıştı. Teselli bulmak istiyordum. Aynı zamanda da Madeleine'in vücudunu bu kadar yakınımda hissettiğim için arzuyla ürperiyordum. Kendime geldim ve biraz titrek bir sesle sadece şunu diyebildim:

– Ah! Sizden ayrılacağım için o kadar üzöğünüm ki! Kaçarcasına uzaklaştım.

* * *

Annem beni ağrlamak için elinden geeleni yapmıştı.

Onu görür görmez bana boşu boşuna haber verildiğini anlamıştım. Güzel ve solgun yüzü görünmez bir hastalığın acısıyla çökmüştü ve usulca üzerime konan o

bakışında bir sorgulama okuyordum: “buralara neredeyse habersiz gelen şu koca oğlan yaşlı annesi hakkında ne düşünüyor acaba?”

Koca oğlan yapabildiğinin en iyisini yaparak yüreklice konuştu:

– Böyle bir görünüşle insanları korkutamazsınız!

Zayıf yanaklarına da iki kocaman sesli öpücük kondurdum. Zavallı annem için acılarla ve benim ona söylediğim yalanlarla, benim için ise endişelerle dolu, tatsız bir tekdüzelikteki yeni hayatımız başlıyordu. Onu kaybedeceğimi anlamıştım. Asla peşini bırakmayacak bir tümör onu her gün yiyip bitiriyordu. Buna rağmen neşeyle binlerce plan yapmaktan da geri durmuyorduk. Kriz geçtiğinde (ki bu sadece bir krizdi), yani sonbaharın sonlarına doğru güneye inecektik; güneş iyileşmekte olan anneme gücünü hızlıca geri kazandıracaktı. Provans kıyılarında yeni küçük bir ev almamız gerekecekti. Bizim buralarda kış koşullarındaki sis ve soğuk annemin yaşındaki insanlara iyi gelmiyordu. Bu konulardan bahsediyorduk. Fakat gözleri sözlerini doğrulamıyordu ve telaffuz edilemeyen şu sözleri duyar gibi oluyordum:

– Biliyorum ki beni kandırıyorsun sevgili oğlum, fakat söylediğin o güzel yalanlar için sana müteşekkirim.

İç organları işkenceye maruz kalan bir insanla sürekli beraber olduğunuzda asla huzur bulamıyorsunuz ve hep yüreğiniz ağzınızda geziyorsunuz. Kendinizi kaçınılmaz olan için hazırlamak, dayanıklı kılmak istiyorsunuz; bazı anlarda ise acılarına son vermeyi bile düşünüyorsunuz. Mademki ölüm kaçınılmaz, herkes bu yoldan geçecek. Bu uzun nöbet zamanında bir seferinde şu espriyi

yaptığımı hatırlıyorum: “Hasta bakıcı olmak bir meslek ve bu benim mesleğim değil. Yoğun tezatlıklara ihtiyacı olanlar için etkili olabilir ama ben ıstırap gösterilerinden hoşlanmıyorum. Hayatıma zevk katmak için başkalarının mutsuzluğunu seyretmeye ihtiyacım yok.”

Fakat söz konusu olan, acının her gün onu bu dünyaya bağlayan pencereleri tek tek kapattığı kişi annemdi; her gün el bebek gül bebek şımartılan, etrafında pervane gibi dolanan dostları olan annem, herkesin bir gün yalnız çıkacağı ve asla geri dönmeyeceği o seyahate adım adım yaklaşıyordu. Böyle bir zamanda onu nasıl terk edebildim? Onu kurtarmaktan acızdım ama en azından ağır kederini hafifletiyordum. Önünde kalan günlerinde hâlâ keyfine varabileceği mutluluğu yaşıyordum ona, uyumak için gözlerini kapattığında oğlu yanıbaşındaydı ve kısa bir süre sonra gözlerini tekrar açtığında oğlu hâlâ yanıındaydı.

Günler yavaş geçiyordu.

Her gün düzenli olarak Madeleine’den bir mektup alıyordum. Bu cömert kalpli kadın ondan uzakta acı çekmeme dayanamıyor, uzaktan dahi olsa bana destek olmaya çalışıyordu. Bu sayede düşüncelerinde kapladığım yeri de izin verildiği oranda belli etmiş oluyordu ve her ne kadar ihtiyatlı davranmak istese de tüm düşüncelerinin bana ait olduğunu hissedebiliyordum. İstemeyerek de olsa Madeleine sonsuz bir sevecenlikle yazıyordu. Bu, iki ruhun karşılıklı olarak uzaktan uzağa birbirini okşaması gibiydi ama yine de okuduğum ana bağlı olarak algılamam da farklı olabiliyordu. “Birçok değerli hatırayı geride bırakarak,” Orville’den ayrılmıştı, Ekim ayında “benimle tanıştığı şehre”, Paris’e geri dönmüştü. Her yer-

de ben vardım. Ayrılığı, çıktığımız o tehlikeli yol hakkında düşünmek için iyi bir fırsat olarak değerlendirmemiz gerektiğinden bahsediyordu. Burada Tanrı niyetini belli etmişti ve bizi kurtarmak istiyordu. İleriki günlerde o yasak duygulara dair en ufak bir imadan dahi kaçınmamız gerekiyordu. Ama aynı zamanda da o duygulardan bahsetme fırsatı yaratmış oluyordu. Bana yazarak esasında kendini denetlediğini görebiliyordum, iç huzuruna kavuştuğuna dair beni ikna etmeye zorluyordu kendini, fakat her ne kadar saklamak istese de, bazen kurduğu bir cümle ya da kullandığı bir kelime küllerin altında halen diri bir köz olduğuna işaret ediyordu. Hüznünü benden nasıl saklayabilirdi ki?

Muhtemelen tek okuyanın o olmadığı mektuplarımda sadece annemden ve ondan uzakta geçen korkunç saatlerden bahsediyordum (her iki tarafa da çekilebilirdi yazdıklarım). Bazı günler yaşadığım hayatı sinirlerim kaldırmıyor, karşı karşıya kalmaya zorlandığım o sessizlik beni umutsuzluğa sürüklüyordu. Onu unuttuğumu sanabilirdi (erkekler değışkendirler, bu favori sohbet konularımızdan biriydi, sonsuz tanrı aşkı ile kullarının değışken aşkını karşılaştırırdı) ve yavaş yavaş benden uzaklaşabilirdi. Bunu düşündükçe çaresiz bir korkuyla ürperiyordum. Bir sabah bu krizlerden birine kapılmışken gelen mektup Mösyö de Seés'in bir denetim için Bordeaux'ya gönderildiğinin haberini getirdi. Bir an dahi düşünmeden Madeleine'e tutkulu bir mektup yazdım. Ürkütücü bir açıklıkla ifade ediyordum ki, ne derse desin hatta ne yaparsa yapsın, onu hâlâ seviyordum ve birbirimizi bağlayan bu duyguyu yok etmeye ne onun ne de

benim gücümüz yetebilirdi. Bu mektup cevapsız kaldı. Fakat Madeleine'nin uslubu daha da hüzünlüydü artık. Pişman olmuşum. Ne yapmam gerekiyordu? Artık gizlice ona yazamazdım da; özür dileyebilmek, döndüğümde tam beni arzuladığı gibi olacağıma onu inandırmak isterdim. Üzüntüden adeta kendimi yiyip bitiriyordum.

Bu esnada yanımda acı ve keder içerisinde yaşanan büyük ve sessiz bir facianın yavaş yavaş sonuna yaklaşıyordu. Izdırabın pençesindeki annem gittikçe zayıflıyor, vücudunun pek de kaldıramadığı uyuşturucu ilaçlar kullanıyor, uzun saatler uyuyordu. Uyandığında ise büyük bir zihin açıklığıyla bana düzene soktuğu işlerini anlatıyor, faydalı tavsiyelerde bulunuyordu.

Her ne kadar zayıf düşmüş olsa da, her seferinde bunları konuşmak için doğru zamanın hâlâ gelmediğini, acelemiz olmadığını söylüyordum ona. Sonuna kadar yalan söylemek ve gülümsemek zorunda kaldığım için bunalıyordum, hâlbuki yüreğim paramparçaydı.

Uzun süre can çekiştikten sonra kollarımda öldü ve ailemizin diğer fertlerinin yattığı mezara gömüldü. Gücüm tükenmişti, kendimi şu dünyada yapayalnız hissediyordum ve Madeleine'in şefkatine ihtiyacım vardı. Cenazenin ertesi günü Paris'e gittim.

Dostuma yazdığım ve herkesin okuyabileceği mektubuma, öğleden sonra beni evimde ziyaret etmesi için ona yalvardığım ufak bir not iliştiirmiştım. İçinde bulunduğum durumda duyarsız kimseler eşliğinde onunla görüşmek istemediğimi anlamış olması gerekirdi.



Commailles Sokağı'ndaki ofisimde beni bekleyen birçok mektup vardı, ama hiçbir Madeleine'den gelmiyordu. İş yerimde aklım adeta uyuşmuştu. Bana söyleyecek hiçbir şeyi olmayan kitaplarım bana bir yabancıymışım gibi bakıyorlardı. Neden sonra, aynanın önünden geçerken uzun zamandır görmediğimi fark ettiğim kendi suratımı gördüm. İnsan her sabah ayna karşısında tıraş olabilir ama yine de kendisini tanımayabilir. Aniden kendi karşıma çıktım ve beni şaşırttım, kendime yabancı bir ifadem vardı. Yaklaştım, gözlerim çökmüş, rengim solmuş, alnıma yayılan kırışıklıklarım derinleşmişti. Madeleine beni nasıl bulurdu acaba? Omuzlarımı silktilim. Bunun hiçbir önemi yoktu. Aslında hiçbir şeyin hiçbir önemi yoktu. Sabahın kalan saatlerinde evraklarımı düzene koymakla oyalandım. İş mektuplarına cevap yazdım. Her şeyi mekanik olarak yapıyordum, beynim bomboştu.

Öğle yemeğinden sonra divana uzandım, bir gazete alıp okumaya başladım. Ellerimden düştü, ağır bir uykuya dalmıştım.

Bir ses beni aniden uyandırdı. Bekleme odasına koştum, kimse yoktu, rüya görmüştüm. Saat üçe geliyordu. Madeleine gelmeyecekti.

Sonuçta neden gelmiyordu ki? Herhalde zihnini dolduran Tanrı ile kalmayı tercih ediyordu. Acaba bana ihtiyacı var mıydı? Tanrısal sonsuzlukta kaybolacak o bakışlar için ben kimdim? Görmezden gelinebilecek, çok da anlamlı olmayan bir kaza. Alnımı cama dayamış, Carafa Otel'i'nin bahçesindeki yapraklarını dökmüş ağaçları seyrederken işte bunları düşünüyordum. Düşüncelerim ya-

vaş yavaş yaşadığım dünyadan uzaklaşmaya başladı. Bir kadına sahip olabilmek için kendine işkence etmek mi gerekiyordu? Canımızı acıtan o saf tutkuların yaşanmadığı ülkeler var mıydı? Zaten Avrupa'yı terk etmeyi planlıyordum, buranın sisli, yağmurlu havasından, huzursuzluğundan uzaklaşmak istiyordum. Doğu, sarsılmaz dev, uzaktan uzağa bana gülümsüyordu. Çınar ağaçlarının gölgesinde salınan ve kimi zaman örtülü kadınları içeren hülyalar, ateşsiz bir şehvet, mücadelesiz bir hayat; işte mutluluğumun her yeni ve tekdüze gününü dolduracak hayaller... Gençlik sevgilim Isabelle'i hatırladım birden. Acaba altın sarısı saçlarının altındaki o dar yüzü hâlâ aynı mıydı? Artık hoşuma gitmiyordu. İlk defa onun telaffuz ettiği Konstantinople kelimesi, beni Asya kıyılarına sürüklemeye yetmişti. Şimdilerde ne yapıyordu kim bilir? Nasıl bir alın yazısı, yanında mutlu olduğum kişilere bağlı kalmamı engelliyordu? Chapelle des Pères Kilisesi'nin çanı dört kez çaldı. Isabelle'le ve Boğaz'dan uzaklaşıp, şömineye bir odun atmak için Avrupa'ya geri döndüm.

Bu kadar sakın olmama kendim bile şaşıırıyordum. Nedenini sonradan anladım; hiçbir şey beklemiyordum. Sadece belirsizlik huzursuzluk yaratırdı. Oysa soğukkanlılıkla vardığım mantıksal sonuç hiçbir şüpheye yer bırakmıyordu.

Eğer Madeleine beni sevseydi onu kim tutabilirdi diye soruyordum kendi kendime. Fakat benim yokluğumda adeta yorulmak bilmez bir işçi olan din, onu benden kopartmıştı. Artık benimle görüşmeyecekti. İnançlıydı, namusluydu, gelmemekte çok haklıydı. Duyarlı bir

adamın duyarsız bir kadın ile karşı karşıya kalmasından beter ne olabilir? Ayrıca metresim olmuş olsaydı dahi, önümüzde nasıl bir gelecek bekliyordu bizi? Bir taraftan çok iyi bir anne olduğu için, diğer yandan da evlilik bağları onun gözünde kutsal olduğundan, ne kızını ne de kocasını terk edebilirdi. Dolayısıyla kaçınılmaz olanı kabullenmek gerekiyordu.

İçinde bulunduğum hissizlik koşullarında bunu kabullenmek daha kolaydı ve içimde uyuyan acıyı hiçbir şey uyandıramazdı. Gidecektim. Annemin miras işlerini halledip –beş ya da altı hafta kadar– Doğu’da bir görev talep edecektim.

Üzüntümden kaçmak için kendi kendime bu yönde telkinde bulunuyordum. Oysa saatler akıp gidiyordu. Ani bir kararla akşam yemeğinden önce acil almam gerekenleri almaya karar verip hızlıca giyindim. Madeleine? Benim için Madeleine ne ifade ediyordu? Ben kimdim onun için?

Bekleme odasının zili çaldı: “bu o!” diye düşündüm ama yerimden kıpırdamadım... Ofisimin kapısı açıldı ve Madeleine içeri girdi.

Muhtemelen kalbinin iyi niyetli arzularının zoruyla gelmişti veya, en azından o buna inanıyordu, çünkü kendini kandırmaktan acizdi. Böylece Merhamet’in Yedi Biçimi’nden birini mükemmelen gerçekleştirmiş oluyordu: Hastaları ziyaret. Ben bir hasta değil miydim? Ona ihtiyacım yok muydu? Eşikten adımını atar atmaz unutmak istediği ya da öldürdüğünü sandığı bir duygu aniden uyanıverdi. Durdu, yanakları kızarmıştı, neden burada olduğunu anlamıyordu sanki.

Fakat gözleri suratıma değdi, gezindi, gözlerimi arıyor ama cesaret de edemiyordu. Sararan yüzümde geçirdiğim acılı dönemin izlerini okuyunca duygulandı. Bir an tereddüt etti. Artık sadece uzun süre ayrı kalmış ve tüm silahlarını bırakıp kavuşan iki mutsuz insan olarak karşılıklı duruyorduk. Acıma duygusu aşkın yapmaya cesaret edemeyeceği şeyi yapmayı başardı. Madeleine hiçbir şey söylemeden bana yaklaştı ve doğrudan doğruya beni kendine çekti... Başımı göğsüne yaslayıp çocuk gibi ağladım.

– Küçüğüm, küçüğüm, diyordu, nasıl da üzölmüş!

Bu denli şefkatli kelimeler daha da içime işliyor, göz yaşlarımı daha da hızlandırıyor. Hatta onları bu şekilde dökmek cinsel bir haz da veriyordu bana. Sıkıntıyla geçen bu kadar günün acısı bu yolla akıp gidiyordu. Kendime gelmeye çalışmadım; gösterdiğim zayıflık adına özür de dilemedim. Madeleine'in kollarında, perperişan kalbinde ağlamak kadar doğal, o denli nefis bir şey olmazdı.

Hıçkırıklarımın derinden sarsılıyor, hem beni okşuyor hem benimle konuşuyordu. Kendine has sesinin o yumuşak fısıltıları benim için en mükemmel teselli idi. Ne diyordu peki? Hem çok şey, hem hiçbir şey. Erkeklerin acısını dindirmek için anneye dönüşen kadınların o muhteşem mırıldanmaları...

Bu sonsuz ve ılık fısıltı denizinde artık acımı hissetmiyordum. Birbirimize sarılmış halde divana oturmuştuk.

Odaya karanlık çökmüş bizi sarmalıyordu. Artık ağlamıyor, Madeleine'in bana sunduğu sığınakta sakince oturuyordum. Kalbi hemen yanıbaşında atıyor, vücudunun sıcaklığı içime işliyordu. Neredeyse üzerime uzanmış halde, kucağımdaydı. Aç dudaklarımı göğüslerinden

ayıran tek şey, hafif bir bluzdu ve temas ettiğimde onun ürperdiğini hissettim.

Madeleine susmuştu. Sessizliği işbirlikçim olmuştu. Onu alacağımı biliyor muydu? Beni mi bekliyordu? Ya da bu kadar yoğun duygular sonrasında usanmış, karşı koyamayacak kadar yorgun bir kadın mı vardı karşımda? Daha fazla mantık yürütmek istemedim, yanan bir arzuya dönmüştü tüm benliğim. Dudaklarım göğüslerinden yukarıya doğru kıvrımlarını takip ederek omuzuna yükseldi ve aniden kulaklarının arkasından ensesinin körpe teni ile karşılaştı. Değdiğim anda Madeleine titredi. Beni uzaklaştırmak için kendini zorladı. Yalvarıyordu:

– Ne yapıyorsunuz? Bırakın beni!

– Bir şey söyleme, sana yalvarırım diye tutkuyla fısıldadım. Seni seviyorum, tek bildiğim şey bu.

Zaten dudaklarım dudakları ile buluşmuştu ve kendini bana teslim etti.

II

Eğer Madeleine'e sahip olmanın, geçirdiğimiz o huzursuz dönemi sonlandıracağını; kalplerimizin ve duygularımızın bir olmasının tatminiyle, artık mutlu bir döneme adım atacağımızı düşünseydim, tamamen yanlışmış olurdu. Artık parçalanmış ve trajik bir hayat başlıyordu çünkü Madeleine evliydi.

Metresim olmadan önce Mösyö de Sées'in varlığı sadece bir rahatsızlıktı, bugün ise ıstırap haline gelmişti. Bugüne dek, benimle mahrem ilişkiye girecek kadar nazik, tüm o kadınların yaşadıkları hayatlarla hiç ilgilenmemiştim. Benden başkaları ile de görüşüyorlar mıydı? Bu olasıydı ama beni ilgilendirmiyordu. Oysa şimdi aynı soru Madeleine için de geçerliydi. Yüzleşmek istemediğim ama kaçamadığım bu noktada bir gerçeklik, bir ikilem söz konusuydu. Madeleine'in kocasının; onun tenini, vücudunun en mahrem yerlerini, o kadar mücadele ve acı sonrasında kazandığım her noktasını tartışmasız kendi hakkı olarak gören zevkine hizmet etmesini istemesi ve tatmin olmak için ona elini uzatmasının yeterli olması fikrine katlanamıyordum. İnsanın kafasını duvar-

lara vurası geliyordu. Ben de öfke içinde bu zehir saçan görüntüleri kafamdan silmeye çalışıyordum. Oysa onlar anında geri geliyorlardı... En sonunda Madeleine'in kendisine sorarak kocasıyla arasındaki ilişki hakkında bilgi edinmek istedim. İşin kötüsü bu konularda insan zavalılığını göstermeye çekinir. Eziyet çeker, utançtan ölür, yine de farklı bir ses tonuna bürünerek ve sanki sadece meraktanmış gibi, gülümseyecek gücü kendimizde bularak kudurtucu öfkemizi perdelemeyi başarırız.

Madeleine çektiğim acıyı tahmin etmiş miydi acaba? Öyle olsa bile, hiçbir şey belli etmedi. Beni rahatlatmak için en temiz, en etkili kelimeleri kusursuz bir beceriyle kullanıyor, ama belki de bilinçsizce böyle davranıyordu. Tartışmanın konusunu, her zaman olduğu gibi dolaylı olarak ve tarafsız bir şekilde tenden ziyade duygulara çekmeyi, sanki en yakıcı, en gündemdeki konu o değilmiş de tarihi bir olaymış gibi, neredeyse hatırlanmıyormuş havası vermeyi başarmıştı. Bu sonu gelmez sohbetler kapsamında beni bu günlerde meşgul eden konuya ilişkin bazı cümleleri zihnimde cimbızlıyor ve anlıyordum ki; Madeleine şimdiye kadar kocasına karşı şefkat dolu bir saygıdan başka hiç bir şey hissetmemişti. Zaten çok eski bir evlilikleri vardı. Charles de Sées'in onunla genç yaşta evlenmiş olması midemi bulandırır da, çok daha acil dertlerim olduğundan şimdilik bu fikri kafamdan uzaklaştırıyordum.

Madeleine bir seferinde Charles'ın sağlığının eskiye nazaran biraz bozulmuş olduğundan (ne var ki bu beni hiç ilgilendirmiyordu!) ve günlük alışkanlıklarının değiştiğinden bahsetmeye cesaret etmişti. O dinlenmeye

pek ihtiyaç duymuyordu ve akşam odalarına geldiğinde ise Madeleine zaten epeydir uyukluyor oluyordu. Sabahları erken kalkıyor, hemen dosyalarına gömülüyordu. Ben çok da meraklı gözükmeden defalarca kurcaladığımda ise kıskançlığını dizginlemek için, bana ufak dozlu uyusturucu misali verdiği bilgiler bunlardan ibaretti. Böylesi bir düzeni olan evlilikte nasıl ocuk yapmaya fırsat bulunmuştur diye kendi kendime soruyordum.

Ama gençtim ve ne pahasına olursa olsun mutlu olmak istiyor, gizli yarama dokundurtmadan, bu becerikli hemşirenin pansuman yapmasından başkaca bir şey de istemiyordum.

Bu arada daha az acil olmayan birçok konu da beni bekliyordu. Madeleine'in bana ait olduğunu düşünüyordum ama hayır, halen onu elde edebilmiş değildim. Her şey belirsizlik içindeydi ve Madeleine'in yanında savaşan yeni ve gayet dişli bir rakiple daha karşılaşıyordum ki o da Tanrı idi! Bana ait olmamasına rağmen, fethettiğim bir serveti korumak için verdiğim savaşlarda onun görünmez varlığını sürekli hissediyordum. Bazen o kazanıyordu ve Madeleine gözyaşları içinde benden bir ya da iki günlüğüne uzaklaşıyordu. Bazen ise galibiyeti tanrısal hasmımın elinden çekip alıyordum. Böylesi durumlarda, Madeleine içindeki arzuya yenik düşüyor ve karşı koymaktan vaz geçiyordu. O zamanlarda kendisini vahşi bir tutkuyla sunuyor, içinden kendisinin bile tanımadığı farklı bir kadın çıkıyordu. Dinini, Tanrısını, ödevlerini unutuyordu.  şığının kollarında "Oh Tanrım, aşırı mutluluğum için beni affet." diye yakaran, Barones Barbara Juliana von Krüdener misali çığlıklar atan sanki kendisi

değildi... Şehvet sarhoşluğunda, öpücük ve ısırıklarıyla beni inletiyordu. Bu yaşanan kısa ve coşkulu taşkınlıkların ardından uzun pişmanlıklar geliyordu. Böylesi durumlarda, Madeleine sanki uzun süren bir uykudan uyanır gibi sertleşiyor, beni görmüyor ve tanıımıyordu. Ben yorgun halde uyuklarken yataktan kalkıyor, göz açıp kapatıncaya kadar hazırlanıp, onu alıkoymama dahi fırsat vermeden kapının eşiğinde son bir cümle söyleyerek çıkıyordu; “gitmem lazım!”

Onunla tekrar buluştuğumuzda ise daha sakin ve mesafeli oluyordu. Son randevumuza dair bir imada bulunacak olduğumda beni duymuyor, sanki bilmediği yabancı bir dil konuştuğum hissini veriyordu. Onu böyle gördükçe de sonunda bir rüyanın oyuncağı olduğum kanaatine varıyordum.

Fakat olaylar sıklıkla daha farklı geliyordu. Madeleine ondan uzak durmam için bana yalvarıyor, pişmanlığının altında eziliyordu. Çaresiz ama zorlayıcıydı: “Ne olduğuma bak ve bana acı, sana karşı savaşmak zorundayım! Ama bunun imkânsız olduğunu elbette ki hissediyorsun sevgilim. Seni üzecek gücü kendimde nasıl bulabilirim? Güçsüzüm ve bu durumda sen bana yardım etmelisin. Günaha karışmış halde yaşayamayız. İleri sürdüğüm insani sebepler değil. Öyle olsa sen kolaylıkla karşılığını verirdin ama Tanrı var! Utanç duymadan ona boyun eğmelisin, kaldı ki Tanrı böyle davranmamızı bu yuruyor.” diyordu.

Vicdan azabını dile getirirken o denli samimi, göz yaşları o kadar dokunaklıydı ki, üzüntüye kapılıyor ve hemen teslim oluyordum. Biz de böylesi durumlarda

en akılcı kararları alıyor, Commailles Sokağı'ndaki buluşmaları kendimize yasaklıyorduk. Mevsime rağmen açık havada buluşuyor, uzak semtlerde geziyorduk. Notre-Dame'ın kuleleri, sarmaş dolaş, ateşli bir çift olarak Paris'in tepelerinden bizi izliyor; yağmurlu günlerde botanik bahçesindeki Lübnan sediri bize dallarından barınak sunuyordu. Geneviève'in oyun oynadığı ve Commailles Sokağı'nın hemen yakınındaki Luxemburg Bahçeleri bize yasaktı; fakat bir gün küçük kız hastalanmış ve evde kalmış, biz de fırsattan istifade edip oraya dolaşmaya gitmiştik.

Hava ılımandı, Orangerie'nin önünde "Petite Provence" adı verilen mekânda güneşli bir yere oturmuştuk. Yürürken aşkımız haricinde bambaşka konulardan konuşmuştuk. Madeleine kendini güvende hissediyordu ve neredeyse mutluydu. Sonunda artık dosttuk! Daha ne isteyebilirdi ki? Belki de karşılıklı sükûnetimizin uzun süreli olacağını, hatta hiçbir fedakârlık yapmadan ve mücadeleye girişmeden beni yanında kıymetli bir kardeş gibi tutacağını düşünüyordu. Güzel gözleri bana güvenle bakıyor, benden şüphe etmiyordu. Onun kendi hayal dünyasında böyle keyifle gezinmesi beni eğlendirse de bu duygumu hemen bastırdım. Bir süre sessizce oturduk. Etrafımızda çocuklar koşuşturuyorlar, bakıcı kadınlar uyuyan çocukları gezdiriyorlardı. Bakışlarımı onlardan ayırıp Madeleine'e kaydırdım ve aklıma gayri ihtiyari bir fikir geldi. Aynı anda Madeleine benim kaygılı olduğumu hissedip ne düşündüğümü sordu. Biraz daha düşündüm ve sonra gözlerinin içerisine bakarak:

– Madeleine, senden bir çocuk istiyorum, dedim.

Ürperdi ve yüzünün ifadesi aniden değişti. Yüzünden endişe ve belki de kendine dahi itiraf edemediği bir gurur duygusu okudum, ama endişesi ağır bastı. Beni susturmaya çalıştı. Bu zevki ona tattırmaya niyetim yoktu, sözlerime devam ettim:

– Evet, yumuşacık karnında uzun süre saklayacağın, kanınla besleyeceğin, dünyaya getireceğin, hem sen ve hem ben olacak kıymetli bir tohum emanet etmek istiyorum sana. Bizi birleştiren kader, ancak bu denli büyük bir aşktan doğan güzel ve soyumuzu devam ettirmenin gururunu yaşatacak bir çocukla kaçınılmaz sona ulaşacak.

Madeleine'in bakışları sanki benim zihnimi okumak istermiş gibi bakıyordu. Sükûneti bir anda yok oldu. Bu kendisini bekleyen yeni bir sınav mıydı? Savunmasız bir anında aniden mi hücum ediyordum? Bir defa daha yarıldığını anladı. Samimiyetime inandı ama bu endişesini daha da artırdı. Bu denli insani bir talep, benden sakladığı bir acıyı uyandırdı onda. Gözleri benden saklamaya çalışmadığı yaşlarla doldu ve birer birer, yavaşça kürk yakasına düşüp kayboldu. Bu konuda verdiği tek cevap bu oldu.

Bu vakitsiz ve sonuçlarını hesaplamadığım çıkışım ile Madeleine'i zaten kederlendiren konulara maalesef bir tanesi daha eklenmiş oldu. İlk tanıştığımızdan beri zihninde sürdürdüğü savaşım onu kaygılı yapmış ve beni mutlu edememe, babalığın o doğal neşesini (ki benim buna ihtiyaç duyduğumu daha yeni öğrenmişti) bana tattıramama fikri aklına düşmüştü. Hayatımın olağan akışında kendini bir engel gibi hissettiğini anladım.

Böylece Tanrı'ya ve kendine karşı borçlu olduğuna inandığı o korkunç görevlere, bana karşı üstlenmek zorunda hissettiği zorlayıcı yeni sorumluluklar eklenmişti. Bu yumuşak bir kalp için epeyce fazlaydı. Golgota Tepesi'ne⁹ tırmanır gibiydi. Yoldaki dikenli tellere takılıyor, Tanrı'nın ona seslendiği tepeye doğru gözlerini dikmiş, böylesi bir durumda kopmaya çalıştığı âşkığını görme fikrinin korkusuyla ardına dahi bakamıyordu. Sonunda yorgunluktan ve acıdan bitkin bir halde yolun sonuna geldiğinde hatalı bir adım atıyor; aniden, çıkmakta o kadar zorlandığı yokuşun başına dek geri yuvarlanıyor ve bu düşüş onu yeniden âşık bir halde, yara bere ve gözyaşları içinde benim kollarıma teslim ediyordu.

Sonrası ihtiras ve zevkle dolu birkaç gün. Sabah ve öğleden sonraları için bana geliyor, akşamları da ya onun ya da arkadaşlarımızın evinde, ama yine beraber oluyorduk. Commailles Sokağı onu dayanılmaz bir şekilde cezbediyordu. Bazen alışveriş ve ziyaretlerin çokluğu sebebiyle, akşamüzeri gelemeyeceğine ilişkin beni uyarıyordu. Fakat daha saat üçe gelmeden; ayaklarının, o sevinçli ve özgür ayaklarının, kendine rağmen onu getirdikleri kapımın önünde beliriyor, sürpriz yapıyordu. Yarı şikâyetçi yarı güleç sesiyle kendi macerasına kendi de şaşıırıyordu.

– Beni beklemiyordun değil mi? (o zamanlarda benimle senli benli konuşuyordu) Ama evden de çıkmamışsın, diyordu.

– Seni her zaman bekliyorum, diye cevap veriyordum.

– Ah! Sevgili canavarım, nasıl da beni tanıyorsun!

9 İsa'nın çarmıha gerildiği tepe.

Ve öpücükler arasında kayboluyorduk...

Ya da şöyle diyordu:

– Ya burada bir kadınla karşılaştıysaydım! Belki de her şeye rağmen beni aldatıyorsundur. Erkeklerin sağı solu belli olmaz. Ben zevk verme sanatında çok usta ya da çok eğlenceli bir metres değilim. Fakat bu halimle sana tamamen sahip olmak istiyorum, seni paylaşamam.

Sonrasında da neredeyse boğarcasına bana sarılıyordu.

İhtirasın fazlası ise onu kendi kendisiyle karşı karşıya getiriyordu. Tiksinerek günahıyla yüzleşip kiliseye koşuyor, kendine ve bana karşı yeni bir savaş başlatabilmek için taze kuvvet topluyordu.

Kış ayları bu şekilde son derece ateşli geçti. Her zaman ayaklarım yere basar halde kendimi dengeli hissetmeyi sevmeme rağmen, bu sefer dengem bozulmuştu. Sağa sola yalpallıyor, rüzgârla savruluyordum. Düşünemediğim zamanlarda kendi kendime şunu soruyordum: Hem sevişme hem savaşma arasındaki bu çelişki de neydi? Aşk denilen şey bu muydu? O kadar istediğim şey bu muydu? Sahip olmadan önce savaşmayı anlıyordum, ama sonrasında bunun anlamı kalmıyordu. Bu mutluluğun gerçek sahipleri neredeydiler? Neden şeytana uyup evli bir kadına tutulmuştum? Çok ender de olsa, o sonuçta kocasına aitti. Ne kadar iğrenç! Ve ben buna tahammül ediyordum! Üstüne üstlük bir de inançlıydı. Güzel bir karışım! Din elbette ki bizim dünyevi mutluluğumuzla uğraşmayacaktı, sonuçta onun gözünde biz duraksamaksızın sonsuzluk yolunun altından geçen yollar değildi miydik?

O halde, artık uhrevî ceza veya mükâfata inanmayan bana ne kalıyordu? Dogmalar sebebiyle onu paylaşamıyor ve böylelikle bana ait olan tek servetten de mahrum bırakılıyordum.

Bu durumda öfkem artıyor ve doğal olarak da Madeleine'i suçluyordum. Ama ona serzenişlerde bulunmuyor, bağırıyor, söylenmiyordum. Bu benim tarzım değildi. Katı, soğuk ve alaycıydım, nefrete layıktım. İmanına saldırıyor, aynen yaşamın tek gerçeği olan aşk konusunda olduğu gibi, olabildiğince tarafsızca, fakat özünde onun canını acıtma arzusuyla ve bana çektiği acının intikamını alırcasına onunla tartışıyordum.

Madeleine bu tuzak saldırılardan korkuyordu ama beni öfkeliendiren bu gizli şiddetin nereden kaynaklandığını bilecek kadar da kadındı. Bana acıyordu ve bu durum bana gösterdiği şefkatin dozunu artırıyor. Kabul etmek gerekir ki bu sağır savaşta bir adım dahi ileriye gidemiyordum. Madeleine dine körü körüne inanıyordu. Ona ait olan bu konuda kendisini asla etkileyemiyordum. Bana cevap vermekte hiç zorlanmıyordu. Benim ispat yöntemlerim ve delillerim ona asla yeterli gelmiyor, onunkiler de bana ulaşamıyordu. Farklı kulvarlarda tartışıyor ve birbirimize değmeden zıt düşüncelerimizle birbirimizi yaralama noktasına geliyorduk. Onun gözünde dogmalar gerçek ve yeterliydi. İle de France bölgesinin en eski gotik kiliselerden birini gezerken, din dersi saatine denk geldiğimi ve papazın konuşmasını hatırlıyorum: “Çocuklarım,” diyordu, “kutsal üçlemenin gizemi yalnızca kabul gerektiren bir gizemdir, o halde, bunu ben size açıklayamam. Bunu olduğu gibi kabul etmeniz

gerekir.” “Anlaşılmazı olduğu gibi anlamak gerekir.” fikri, Hegel’inkine benzer kati bir muhakeme gibi gelmişti bana. İşte Madeleine’in algısı da bu şekildeydi. Böylece zavallı rasyonalistlerin takılıp düştükleri birçok engelin üstesinden kolaylıkla gelebiliyordu.

Bense, bu saçma tartışmadan kısa sürede sıkılıp konuyu kapatıyordum. Madeleine’in inancını yıkmak için sarf ettiğim çabalardan dolayı kendi kendime kızıyor, bunun benim için yeterince alçakça ve yakışıklı olduğunu düşünüyordum. Aniden tornistan yaparak, hiç zayıf düşmeden nice saldırılara göğüs geren duvarlarıyla en kuvvetli yuva olan Kilise’nin hayran olunası eserlerine duyarsız kalmadığımı ona gösteriyordum.

Madeleine bana bakıyor, neredeyse kulaklarına inanmıyordu. Ne o, yoksa onun düşündüğü gibi ben kilişenin düşmanı değil miydim? Kalbi neşeyle doluyordu. Elimden tutup gayet güvenli bir ses tonu ile:

– Philippe, bu yuvada size de yer var, bunu Tanrı’dan istedim, o da bana söz verdi, diyordu.

Bu dingin saatler sürdükçe Madeleine’e karşı inanılmaz bir acıma duygusu hissediyordum. Onu neye dönüştürmüştüm? Karşılaştığımız o güne dek sadece sakın sularda yüzmüş, kendini monoton bir ülkenin tanıdık sularının akışına tembelce bırakmış, gölge ve ılıman fakat biraz alçak tepelerde gezinmişti. Şimdi ise ben onu açık denizlere sürüklüyordum. Etrafında rüzgârlar esiyor, şimşekler çakıyor, öfkeli dalgalar onu yutmakla tehdit ediyorlardı. Bu aşırı tehlikeli ortamda tek bir sığınağı vardı: Tanrı. O da, ona sığınıyordu.

Ellerini tutuyor, onunla sevecenlikle konuşuyor, ikna olmuş gibi yapıyor, hatta bir an için de olsa gerçek dışı fikirlerini arkadaşlığımız adına kabulleniyordum.

Yatıştığımız bu anlar kısa sürüyordu. Çünkü ben erkektim, gençtim ve seviyordum. Başka bir şey istiyordum ve dolayısıyla yeniden kavgaya tutuşuyorduk.

İlkbahar gelmişti. Paskalya yaklaştıkça Madeleine daha da endişeleniyordu. Yılın büyük dini bayramına nasıl katılacaktı? Kutsal Kudas Ayininde nasıl kutsanacaktı? Zaten Noel onda yoğun endişeler yaratmıştı. Dediği gibi, Tanrı ile barışması gerekmiş, aramızdaki geçici gerginlik bu barışmayı daha da kolaylaştırmıştı. Commailles Sokakı'ndan kaçtığı o birkaç gün boyunca, hemen her sefer günah çıkartmak için papazına koşmuştu. Pişmanlıkları onu yiyip bitiriyordu ve günahları bağışlandı. Fakat bu sefer gidip yine aynı papaza yine aynı günahı işlediğini ve üç aydan beri işlemeye devam ettiğini mi söyleyecekti?

İçinde acı bir savaş süregelmekteydi. Bakışlarının dalgınlaşmasından ve güzel yüzünü renklendiren o ateşten, ruh halindeki değişimleri izleyebiliyordum. Ama o; zorunlu yapması gerekenler konusunda hileye başvuracak, bu zor süreci atlattmak için usta kurnazlıklar yapacak bir kadın değildi ve yaşadığı ana dair şiddetli duygularına rağmen, hafızası ve hayal gücü zayıftı. Kararının sonuç vermeyerek geleceğini etkileyeceğine inanıyor, gerekli gördüğü ayrılık ise onu umutsuzluğa düşürüyordu. Beni yüz kere terk ettiğini ama yüz kere kollarıma geri döndüğünü unutuyordu. Yakında Paskalya çanları çalacağı için paniğe kapılmıştı.

Bir gün beraberce ikindi kahvaltısı ederken, benden akşam yemeği öncesinde; yorgun olmasına rağmen yü-

rümemizi ve karşı kıyıya kadar ona eşlik etmemi istedi. Seine Nehri'ne dek indik ve Carrousel Meydanı'nı geçtik. Beni Louvres mağazalarına götürüyor sandım. Gerçekten de, benim hoşuma gitmek için gösteriş yapılmasından daha keyifli ne olabilirdi ki. Fakat önce Saint-Honoré Sokağı'na sonra da Croix-des-Petits-Champs Sokağı'na saptı. Anlamaya başlamıştım. Birkaç dakika sonra Notre-Dame-des-Victoires Kilisesi'ne giriyorduk.

Giriş avlusundaki karanlık Meryem Ana sunağının önünde yanan yüzlerce mumdan yayılan ışıqla hafifçe aydınlanmıştı. Madeleine zorlukla iki boş sandalye buldu ve bana yanına oturmam için işaret etti. Kafasını elleri arasına alıp, uzun süre dua etti. Çok hafif parfüm kokuyordu ve benim için o denli hatıraları olan bu parfüm, şimdi ağır ve şehvetli bir buhur kokusuna karışmıştı.

Nerede olduğumun ya da ne kadar zaman geçtiğinin farkına varmadan, bu harika kokular arasında geziniyor, metresimin diz çökmüş vücuduna bakıyordum. Omuzlarından dizlerine kadar inen o yumuşak çizgiyi takip ediyordum. Belden eğilmiş ve dolgun kalçaları açılmıştı. Üzerini örten koyu renkli kumaşın altındaki, o her noktasını öptüğüm tenini düşünüyordum. Madeleine sonunda ayağa kalktı, istavroz çıkarttı ve dışarı çıktık. Ancak o zaman ağladığını fark edebildim.

Karanlık çökmüştü bile. Onu eve bırakmak için bir araba tutmayı teklif ettim ama reddetti. Elimi omuzuna attım, yavaşça çekti kendini. Dalmıştı ve onu derin düşüncelerinden uzaklaştırmak istemiyordum. Böylece, hiç konuşmadan Cherche-Midi Sokağı'na geldik. Benden ayrılacağı sırada:

– Sizden bir şey isteyeceğim Philippe, fakat sokakta konuşamam.

Bu son derece sıradan kelimeleri; sanki orada olmayan ve uzaklardan gelen biriymiş gibi, beklenmedik sesiyle dinleyenleri ürperten bir üslupla telaffuz etmişti.

– Nerede daha rahat ederiz? Nerede kendinizi daha rahat ifade edebilirsiniz? Commailles Sokağı'na gelin, diye cevap verdim.

Genelde ona “sen” diye hitap ediyordum, o ise şimdilerde tam aksine bundan kaçınıyordu. Şaşkınlıkla fark ettim ki, istem dışı olarak ona “siz” demiştim. Panik oldu. Korkak mıydım? Utanarak devam etti:

– Commailles Sokağı'na bir daha gelmeyeceğime dair kendime söz verdim.

– O halde benden isteyeceğin şeyden vazgeç, dedim kuru bir ses tonuyla.

– Bu imkânsız Philippe, ama sakın olun, sizi öfkeli görmeye dayanamıyorum. O halde madem ısrar ediyorsunuz, yarın sizi görmeye geleceğim.

Başka bir şey söylemeden gitti. Daha önceleri de önemli kararlarını bana bu şekilde bildirmişti. Sinirlilik durumuma göre ya ölçüsüzce endişeleniyor ya da kayıtsız kalıyordum. Belki de bugün Madeleine'in ses tonu daha sertti. Fakat buna endişelenecek ruh halinde değilim ve daha fazla da umursamadım.

Annemin vefatından beri ilk defa o akşam dışarı çıktım. Erkeklerin zengin, kadınların güzel olduğu hoş bir evde verilen akşam yemeği davetini kabul etmiştim. Giderken ki ruh halim, okuldan kaçan bir lise öğrencisininkini andırıyordu. Şu son aylarda maruz kaldığım fırtınalı

ortamdan birkaç saatliğine kaçacaktım. Yemekte şanını daha önce duyduğum fakat tanımadığım bir hanımın yanında oturuyordum. Yaşadığı maceralar nam salmıştı, ama bunlardan alnının akıyla kurtulabilmişti. Ait oldukları o muhteşem dünyada her şeyi yaşayan kadınlardan-
dı. Hâlbuki aynı dünya, bunun çok daha azını yapanlara açıklanamaz bir sertlikle yaklaşıyor muydu? Dolambaşsız ve albenili bir konuşması vardı, sesinde riyakârlık hissedilmiyordu. Ancak öyle şık bir konuşma tarzı vardı ki, bu da onun her şeyi söyleyebilmesini sağlıyordu. Ondan hoşlandım. Herkes aynı oranda aşkı çağırıyordu ama o duyduğum arzuyu daha fazla ateşliyordu. Akşam yemeği, şampanya, çiçekler, kristaller, kaliteli gümüşler, her birinin bir âşığı olan dekolteli hanımlar, sohbetteki özgür tat, “ödev” kelimesinin hiç uyuşmayacağı fakat “zevk” kelimesinin tam denk geleceği bir ortamda bulunma hissini çağırıyordu ve ben Madeleine’den uzaktaydım. Akşam yemeğine davetli olduğum Saint-Honoré semtindeki lüks otel ve duaların fısıldandığı ve metresimin yaşlı gözleriyle Tanrı’dan benden ayrılabilmeyi dilediği o karanlık kilise, acaba aynı şehre ve aynı medeniyete mi aittiler? Tezatlık çok fazlaydı ve ben bunun keyfini çıkartıyordum. Yanımda oturan güzel hanım beni eğlendiriyor, ben de onu hiç sıkıyordum. Ayırıldığımızda, birbirimizi tekrar göreceğimiz, hiç telaffuz edilmemiş olsa da elbette ki bir şekilde söylenmişti.

Commailles Sokağı’nda Madeleine’i buldum yine. Dairem tamamen onunla doluydu ve ondan kaçamıyordum: “Bana zaten bilmediğim neleri söyleyebilir ki?” diye düşündüm ve omuzlarımı silktilim. Oysa sesindeki

vurguyu hatırladım, uykuya dalana dek bu fikir peşimi bırakmadı.

Madeleine ertesi gün akşamüzeri saatlerinde bana geldiğinde endişeli ve yorgundu. Onu gayet sevecence karşılayarak kendini güvende hissetmesini sağladım. Kısa süre sonra, evirip çevirmeden ya da önceki gece katıldığım akşam yemeği hakkında tonlarca soru sormadan doğrudan konuya girdi. Bir kez daha bana, benim olamayacağını açıkladı. Sebeplerini uzun süreden beri biliyordum. Fakat seçtiği o basit kelimeler, söylemindeki vurgunun acıtıcı kederi beni duygulandırdı. Ne hınç ne de öfke hissediyordum. Dünyada benim için daha değerli olan ne vardı ki? O kalbimin sahibiydi. Hayatlarımızın en güzel anları birbirine karışmıştı. Ellerini avucumun içinde tutuyordum ve onu işini kolaylaştırmak için büyük bir sempatiyle dinliyordum. Çok cesurdu, kendi için çok cesurdu. Fakat benden bahsetmeye başlayınca sesi titremeye başladı. Yine de beni mutlu edemeyeceğini söyleyebilecek gücü buldu kendinde, ilişkimizin hiçbir çıkışı yoktu. En güzel yıllarımı kaybediyordum, bunun da mutlaka farkındaydım; çektiği vicdan azabının işe yaramaması ve onu tekrar günaha iten zafiyeti karşısında artık kendinden tiksindir olmuştu. Dolayısıyla benden yardım etmem için yalvarıyordu. Bir çözüm bulduğu o kadar belliydi, ama bu o kadar açık olmasına rağmen, tartışmaya hazır değildi.

Durdu ve uzun süre sessiz kaldı. Madeleine'i kafası önüne eğik, elleri titrer halde gördüğüm an kadar acınası başka bir şey olamazdı. Bana baktı ve gözleri yaşlarla doldu. Ona bakmaya dayanamıyordum artık.

– Madeleine, dedim şakalaşarak, çünkü o andaki acıyı hafifletmek gerekiyordu; “eğer ağlarsan şu dünyada hiçbir şey beni seni öpmekten alıkoyamaz” seni neyle tehdit ettiğimi anlıyorsun değil mi!

Zavallı dostumu gülümsetmeyi başaramadım. Tereddüt etti, biraz dili dolandı ve sonunda bir metres tutmam gerektiğini öğrendim.

İlk önce bu teklifte komik olan bir şey bulamadığımı itiraf etmem gerekir. Fakat hemen sonra başka fikirler dolanmaya başladı aklımda. Madeleine omuzlarımda ağlıyordu. Bir kez daha onun aşkının büyüklüğü ile kendi aşkımın sınırlı düzeyi karşı karşıya gelmişti. Onu tanıyordum, onun kadar gururlu ve kıskanç bir kadının bu aşamaya gelmesi! Kendimden utandım, ayaklarına kapandım ve her şeyin üzerinde bir tutkuyla onun kadar büyük bir yüreği olan bir kadını asla terk etmeyeceğimi, onu sonsuza dek seveceğimi ve başkasının yanında mutlu olacağıma onun beni mutsuz etmesini yeğlediğimi söyledim ona.

Beni susturmak için elini dudaklarıma götürdü, ben ise elini öpücüklere boğdum. Bana meydan okurcasına önümde ayağa kalktı ve daha ben doğrulmaya fırsat bulamadan koşarak kaçıp, gitti.

III

Ona yeni bir kanıt sunamıyorum ama kendisine o zamanlar içerisinde bulunduğum dengesizlikten bahsettim. Madeleine'nin o garip teklifini unutmak, hatta daha az acıklı olmayan ayrılık sahnelerimizde sarf edilen onca sözden daha fazla önem vermeyip umursamamak yerine, kapı kapanır kapanmaz söylediklerini düşünmeye başladım. Çırpındığı o umutsuz durumdan Madeleine'i kurtarmanın tek çaresinin bu olduğuna inandırdım kendimi. Konuşulacak hoş bir konuydu. Yalnız kaldığım bir akşam zihnim coştı, kendimi yüksek bir mertebeye çıkarttım ve başrol oyuncularının ağızlarından dökülen inanılmaz güçlü replikler yazarak, hemen iki kişilik dokunaklı bir drama sahnesi yarattım. Bu sahneden çıkarttığım sonuç ise kurbanımın (Madeleine!) mutluluğu için kendimi feda etmem gerektiği idi. Saçmalıkta o denli ileriye gitmiştim ki, acınası kaderim için kendimi kendime acır halde bulmuştum. Tiyatroda karakterlerin gerçekliği ile meşgul olmayız. O olayı tüketir, gerçeklik payı ile ilgilenmeyiz. İşte o akşam da olanları son derece iyi niyetle yorumladım.

Sabah daha sakin uyanmıştım. Olayları dramatize edecek halim yoktu, biraz tutulmuştum. Önceki gece aniden alevlenen fikirlerimi bu sefer soğukkanlılıkla irdeleyip, Madeleine'i değil kendimi düşünüyordum. İlişkimizin küllerinden doğan bu tartışmalarımızdan çok sıkılmıştım. Tutku fırtınalarının esmesini istemiştım, oysa şimdi başımı döndürüyorlardı. Şimdi ise huzur, bana en büyük servetmiş gibi geliyordu. Sevecen ve özgür bir metres, ölçülü tensel zevkler ve özellikle de kayıtsızlıktan kaynaklansa da yürekteki huzur, işte sabah arzularımın konuları bunlardı.

Aniden Saint-Honoré yemeğinde yanımda oturan o hoş hanım, Madam V gözlerimin önüne geldi. Gülüşünü ve bembeyaz dişlerini hatırladım. Acaba kutsal haftaya girmek üzere olduğumuzdan haberi var mıydı?

Neden daha önce ona ulaşmaya çalışmamıştım ki? Bu dalgınlığımı telafi etmeye karar verdim.

Ona telefon açtım: (Madeleine'in telefonu yoktu.)

– Beni mi görmek istiyorsunuz?

– Elbette.

O gün için Paris dışında olacaktı. Ertesi gün beraber dolaşmaya çıkabilecektik.

Ertesi sabah erken saatte gerçekten de Boulogne ormanlarında yürüyüşe çıkmıştık ve hanımların bahar elbiseleri ve çiçekli şapkalar giyerek dolaştıkları süslü yollardan yürüyorduk. Yoldan geçenlere selam verip, oradan buradan konuşuyorduk ama görünüşte dağınık seyreden bu sohbetimiz belirli bir tarzda ve bir amaca doğru ilerliyordu. Madam V neden onun yanında olduğumu elbette ki biliyordu ve benimle çıkmayı kabul

ettiğine göre benden kötü bir şey beklemediğini tahmin edebiliyordum. Tesadüfen bu sıralar görüştüğü birisi yoktu ve yalnızdı. Kısa sürede anlaşılmış ve ikircikli ifadelere hiç başvurmamıştık. Birbirimizden hoşlanmıştık, o kadar, daha fazlası değil. Karşı cinsten deneyimli ve bilge iki dost olarak kaygısızca haz peşinde koşuyorduk. Bu kadar doğal ve sağlıklı tensel mutluluklardan kendimizi mahrum bırakmanın bir anlamı yoktu. Haftada birkaç saatimizi beraber geçirecektik, birbirimize daha fazlası için sözler vermeyecek ve arta kalan zamanımız kendimize ait olacaktı. Tüm bunlar alenen söylenmemişti ama sanki noter onaylı birer nüsha yazılmışçasına gayet açıkça anlaşılmıştı.

Kırk sekiz saat sonra Madam V evime akşam yemeğine gelmişti. Bu çok hoş hanım; yalnız olduğumuz bu ortamda ve esasen de bu sebeple, yemek sonrası bir balya gidecekmiş gibi giydiği abiye tuvaletle bana hoş bir sürpriz yapmıştı. O süslenmiş, mücevherlerini takmış, göz kamaştırıcı haliyle geldiğinde güneş gibi içeri doldu ve evimin o hafif karamsar havasının ağarmasını sağladı.

Sonrasında kahvelerimizi içerken divana oturdu, ben de yanına geçtim. O anda neden bilmiyorum Madeleine'in silueti gözümün önüne geldi. Tam tamına aynı yerde, o unutulmaz günde, kafamı omuzlarına yaslamıştım. Şimdi de onu kollarımda görüyor, korku ve arzu dolu güzel gözlerini hatırlıyor, yalvaran sesini duyuyordum; her şey o kadar netti ki cümlemin ortasında duraksayıverdim.

Madam V şaşkın halde bana baktı. Hemen toparlamıştım kendimi. Şimdi ise kollarımla bir tek onu sarıyordum.

Kuralına bu kadar uydurulmuş ilişkilerde rastlantılardan pek korkulmaz. Hiçbir program, bizim planladığımızdan daha dolu dolu olamaz. Madam V haftada iki ya da üç defa, sıklıkla da akşam yemeği için evime geliyor, ancak bazen akşam bir resepsiyon çıkışında, saat on bir sularında geldiğinde dekolteler, inciler, pırlantalar içinde oluyordu. Bu şekilde ben beğeneyim diye süslenip güzelleştiğini ifade ediyor, ben de gülerek kendisine “gala yemeği” yakıştırmasını yapıyordum. Böylece ilişkimiz eğlenceli bir kutlama havasına bürünmüştü. Belki biraz yapaydı ama bir ışıltı vardı, neşeli ve parıltılıydı. Hepsi mükemmel bir hassasiyetle dengelenmişti. 18. yüzyıla ait gravürlerde farklı pozisyonlarda, özgür aşktan yana olup kendilerini aşkın ritmine teslim eden ama yine de mak-yajları ve kıvrıkcık saçları özenle resmedilen o karakterleri gayet iyi temsil ediyorduk. Gerçekte ilişkimizde hiçbir kargaşa yoktu ve bu sebeple insani bir taraf hep eksik kalıyordu. Madeleine ise daha farklı ve daha derinlerdeki telleri titretiyordu.

Din onun yardımına koşmuştu. Paskalyada hiçbir şey uğruna kaybetmeyi göze alamayacağı inananların Kudas Ayininde diğerlerinin yanında yerini almıştı. Böylece fedakârlığına katlanabilmek için gerekli gücü bulmuştu.

Onu ya onun evinde ya da dışarıda ama her gün görüyordum. Commailles Sokağı yasaklıydı. Bazı konulardan hiç bahsetmiyorduk. Bana verdiği o garip tavsiyeye dair hiçbir imada bulunmuyorduk. Gizli bir hayat sürdürdüğümünden şüpheleniyor muydu? Bu konuyu açmasından korkuyordum. Duygularında o denli tutarlıydı ki, kendisinden vazgeçip soluğu başka bir metresin kolla-

rında almam onun için imkânsız gibi görünüyor olmalıydı. Ancak mücadeleden o kadar bıkmıştı ki bu fikir onun aklına dahi gelmiyor, ben de böylece aslında kalıcı olmayan bir sükûnet dönemi geçiriyordum. Zamanı geleceği öngörerek mi geçirmek gerekir acaba? Hâlbuki şimdiki zaman benim çok hoşuma gidiyordu. Madeleine’i kalbimle iletişim kuran bir metres, Madam V’yi de yatak maceralarımı paylaştığım bir diğer metres olarak tutmak harika değil miydi? Her ikisinin de kendilerine o çok yakışan inlemeleri mükemmel değil miydi? Türlerin karışmasına karşı olduğum için, ikisinin de asla hayatımdan çıkmaya teşebbüs etmemelerini dileyerek klasik bir ruhum olduğunu düşünüyordum.

Merkezinde olduğum üçlü hayatın başlangıcı işte böyleydi. Diğer iki kişinin birbirlerinden haberleri olmadığı için, sadece ben bu hayatı tam bir bütünlük içerisinde yaşıyordum. Yeniden özgür bir adama dönüşmüştüm. Beni Madam V’ye bağlayan hiçbir şey yoktu. Onsuz geçirdiğim zamanlar için hiçbir yaptırımını olmadığını gayet iyi biliyor, bana asla özel sorular sormuyordu. “Kıskançlık” kelimesinin aramızda hiçbir anlamı yoktu. Belki de, o da fırsatını bulduğunda eski ya da yeni tanıştığı farklı bir arkadaşını görüyordu. Bu fikir aklıma geldiğinde aniden irkildim. Paylaşmayı kabul edebilir miydim? Hemen sonra çok fazla şaşırıp incinmediğimi fark ettim. Böylece çizdiğimiz yoldan da sapmamış olduk.

Madeleine? Benim olmayı reddetmiş ve bir metres tutmam için yalvararak beni Madam V’nin kollarına atmıştı... Oysa ben ilişkiyi ondan saklıyor, bazı zamanlar bu sessizliğim sebebiyle de kendime kızıyordum. Belki

ona itaat ettiğimi öğrenmesinden endişe ettiğim için keyfine varabildiğimiz bu sükûnet zamanlarını uzatmayı ve ona yeni bir acı tattırmamayı tercih ediyordum. Ne de olsa şimdilik kendi halinde mutluydu. Paskalya döneminde etrafını sarmalayan acıma duygusu onu halen besliyor, büyük bir tehlike atlatmış insanlarda olduğu gibi, güvenli bir sığınak bulunduğunu sanıyordu.

Onunla ayrılmayı bir dakika olsun aklımdan geçir-medim. Neşe ve acı ile örülen sağlam bağlar bizi birleştiriyordu. Geçmişte bu bağlar beni hayli üzmüşlerdi fakat artık etkilenmiyordum. Kısa bir süre için her şey çok kolay gözük müştü gözüme. Yaşadığım hayatın anormal ve neredeyse canavarca olan tarafını görmeyi reddediyordum. En çetin sorunum olan aşka bir çözüm bulduğum için kendimi tebrik ediyordum. İki bilinmeyenli bir denklemlle sorun çözülmüştü. Mutluluğu tek bir kadında aramak mı? Ne büyük delilik ve ne büyük bir tehlike! Hayal ettiğimiz o mükemmel kadın nasıl olup ta erkeğin çoklu ve birbirine zıt ihtiyaçlarını karşılayabilirdi ki? Bu görev için iki kişi olmaları fazla değildi ve hak ettikleri payı her ikisine de verdiğimden emindim.

Bu keşfimle kibirlenirken mayıs ayının ortalarına doğru çok iyi ayarlandığına inandığım bu mekanizmadan bazı aksaklık sesleri duymaya başladım. Madeleine'in tutumu beni endişelendiriyordu. Aramızdaki ilişki onun istediği türden olduğu için önce bundan memnun olduğunu düşündü. Demek ruhunun derinliklerinde bir başka kadın daha barındırdığının farkında değildi, oysa bu diğer kadın da er ya da geç mutlu olmayı isteyecekti. Çok gururlu olduğu için, Madeleine bunu fark etmiş olsa

dahi asla itiraf etmezdi. Fakat kalbinde olup bitenlere ilişkin kendisiyle pek fazla yüzleşmiyordu. Bazen mutsuz bazen neşeliydi; bir gün ona bakarken gözlerinin yine yaşlarla dolduğunu fark ettim. Okşayışlarıma aç olmasına rağmen, Paris'in havasından göz sinirlerinin hasta olduğunu ileri sürerek taşraya gitmesi gerektiğini söyledi.

Kendinden o kadar emin olduğunu zannediordu ki; mahallede alışverişe çıkmak ya da marketten çıktığında sağanak yağmura yakalanmak gibi olağan nedenlerle, iki sefer Commailles Sokağı'na geldi. Evdeydim ve tesadüfen yalnızdım. İçeri girdiğinde titriyordum. Saat yediydi ve her an gelebilecek olan Madam V'yi bekliyordum.

Gerginliğimi saklayamadım, Madeleine de bunun farkına vardı. Ne düşünmüştü acaba? Bilmiyorum ama herhalde güveni sarsıldı. Bense hemen toparlamış, şükkanlılığıma yeniden kavuşmuştum. Ziyaretinden daha doğal bir şey yokmuşçasına karşıladım onu. Elini elimde bir süre tuttum ve şefkatle konuştum onunla. Oysa sevmiş olduğum ve halen de sevdiğim kadını dairesimin mahremiyeti içinde görmenin getirdiği cinsel bir huzursuzluk hissediyordum. Kısa süre sonra gitti. Bir ağabey kız kardeşinin beline nasıl sarılırsa, ben de öylesine kolumu onun beline dolayıp, kapıya kadar kendisine eşlik ettim.

Madam V ile yediğimiz yemek boyunca ve hatta daha sonrasında da iki ya da üç defa onu düşündüm.

Bir hafta daha geçmemişti ki Madeleine yeniden ortaya çıktı. Aynı gün Madam V evimde öğle yemeği yemişti. Her ikisini de Commailles Sokağı'nda ağırlamak artık tehlikeli olmaya başlamıştı. Yaşlı hizmetçimin bizi rahatsız

etmemesi için çayı kendim hazırlayarak Madeleine'e ikindi kahvaltısı ikram ettim. Onunla şefkatli bir şekilde şakalaşırken, Madeleine yeniden hayatıma girdiğini sanarak mutlu gözleriyle beni izliyordu.

Kanepeye oturmaktan kaçınarak birkaç saat önce Madam V'nin de tercih ettiği alçak bir berjer koltuğa oturmayı yeğledi... Böylece iki hanım arkadaşımı zamanda ve mekânda birbirlerine yakınlaştıran kader, aynı zamanda bana da Madeleine'in benim için ne denli kıymetli olduğunu hissettirdi. Bir yastık alıp yanına oturdum. Sohbet ettiğimiz sırada dikkatim ayağına takıldı. İpek çorabının altından tenini gösteren açık bir ayakkabı giymişti. Birden içimde elimi bu ayağın üzerine koyma arzusu uyandı. Önce karşı koydum fakat zorla bastırdığım arzu daha da körüklenmiş şekilde geri geldi ve beni tedirgin etmeye başladı. Eğer bu arzumu tatmin edersem, zaten benim olan ve sonuçta sadece kısa bir süreliğine tatil bahşettiğim Madeleine'in efendisi olduğumu yeniden hissedecekmişim gibi geliyordu. Onunla ne yapacağımı halen bilemiyordum ama böylelikle haklarımın kısıtlanmadığını kanıtlamış olacaktım. Bu düşünce tarzım o denli katıydı ki direncim hemen kırıldı. Konuşmama ara vermeden elimi ileriye uzattım ve Madeleine'in ayağının üzerine koydum. Bu beklemediği hareket onu şaşırttı ama tuhaf bir şekilde ayağını geri çekmedi ve hiçbir şey olmamış gibi yaparak benden elimi çekmemi istemedi. Belki de istemeyerek karşılaştığımızı inanıyor ve ateşli sohbetin etkisiyle fark etmediğimi düşünüyor-du. Yapacağı bir uyarı bu hareketime daha da fazla anlam katacak, telaffuz edilecek en ufak bir kelime bizi yanlış

bir konumda yeniden karşı karşıya getirecekti. Dolayısıyla bu hadiseyi görmezden gelerek beklemenin daha iyi olacağını düşünerek, hiç aldırış etmeden tembelce elimi çektim.

Madeleine’le aramdaki tensel temas böylece öngördüğümünden de uzun sürmüştü. Birbirlerini seven fakat birbirlerinden kaçan insanlar arasındaki en ufak tensel temas kuvvetli uyarılmalara yol açmıştı. Madeleine’nin kanı parmaklarımın ucunda kaynıyordu. Benimle aynı arzuyu hissedip hissetmediğine dair bir an tereddüt etsem de, çok yoğun olarak ona sahip olma arzusu hissettim. Belki de daha ağır işleyen duyguları halen uyanmamıştı. Belki de benim için okşayışların bu en arınmış hali onun için bir anlam ifade etmiyordu. Önemi yoktu, ellerim ayağından bacaklarına doğru çıkarken ani bir hareketle ayağını geri çekti.

Ona baktım. Sararmıştı, gözlerini üzerime dikmiş, konuşmaya çalışıyor ama başaramıyordu. Elindeki mavi ufak ipek mendili ezip buruşturuyordu. Mendili tanıdım, Madam V’ye aitti... Madeleine mendili inceliyor, sanki onu orada bırakan sahibesi hakkında bir bilgi alabilecekmiş gibi onu kokluyordu... Sonra, “Ne kadar iğrenç!” diyerek mendili hızla uzağa fırlattı.

Ayağa kalktı ve kapıya doğru ilerledi. O anda beni hor görüp öfkesiyle ezmek için deli olmasına rağmen, eğer gitmesine izin verseydim, tek kelime dahi etmeden gidecekti. Konuşma fırsatı vereceğimi ümit ederek aniden durdu. Çok gençtim, aklımı yitirmiştim. Onu kaybetme acısı karşısında dilim tutulmuştu. Bu şekilde, hem belki de, sonsuza dek gitmesi fikrine katlanamıyordum.

Kaybolacaktı, başına ne gelecekti? Bac Sokağı Seine Nehri'ne açılıyordu, ezilebilirdi ve onu bir daha göremeyebilirdim! Ona doğru koştum ve onu tuttum.

Karşı koydu, ısrar ettim ve onu odanın ortasına kadar sürükledim. O sırada, o da patladı ve ben bir anda kendini kaybetmiş bir kadının söyleyebileceği en şiddetli, en acıtıcı suçlamaları işittim. Konuşan Madeleine miydi? Maalesef! Öfke, âşık kadınları ortak bir tutarsızlık ve saçmalama boyutuna taşıyor. Madeleine'in en çok ağırına giden, o "yaratığı" kendisinin de geldiği ve gelmeye devam ettiği bu evde ağırlamamdı. Ona göre, tüm erkekler gibi hiç utanmam sıkılmam yoktu. Her şeyini feda ettiği, hatta ruhunu adadığı kişi, onun yerini yedek bir genç kızla doldurmuştu! Sadece genç bir kız ipek mendili bu kadar parfüme boğabilirdi! "Yedek" kelimesine geri döndü. Gerçekten o bir yedek miydi? Belki de Madeleine'den önce de onunla bir ilişkim vardı? Belki de Madeleine ile aynı anda onunla da ilişkiydim? İhaneti bu denli yoğun hissettiğinde, konuşmasının o aşamasına geldiği zaman gözyaşlarına boğuldu ve acıyla sarsılan ve teselli edilmekten başka bir şey beklemeyen üzgün ufak bir kıza dönüştü.

O an elimden gelenin en iyisini yaptım ama en uygun ilacı kullanamadım, yani onu kollarımın arasına alamadım, çünkü sarılmayı denediğimde ürperdi ve uzaklaştı. Onu sakinleştirmeyi denedim. En yumuşak ses tonumla, şefkatli ve anlamlı cümleler söyledim. Binlerce yeminle sadece onu sevdiğimi söyleyerek, hayatımda bir tek onun yeri olacağını, bunu yaptığımı ("metres" kelimesini asla kullanmaya cesaret edemezdim) çünkü benden bunu

yapmam için kendisinin bana yalvardığını hatırlattım. Onun gibi benim de başka bir çıkış yolu göremediğimi, istediği takdirde hemen her şeyden vazgeçebileceğimi, bunun benim için hiçbir öneminin olmadığını ve hatta arzu ederse Paris'i terk edebileceğimi söyleyerek sonunda onu sakinleştirmeyi başardım. Beni dinledi, bana inandı ve gittiğinde ıstırap veren yarası artık zehir saçmıyordu.

Yaşanan sahnenin şiddetiyle ben de sersemlemiştim. Düşündüğümde, bir gün Madeleine'in Madam V'den ya da Madam X'ten haberdar olmasının, kaçınılmaz olduğu sonucuna vardım. Darbenin yarattığı şok etkisiyle sarsılmıştı ama yeniden dengesini bulacak ve kendi kendine yarattığı bu durumu eninde sonunda kabullenecekti.

Fakat ben kendimi bu şekilde tatmin etmeye devam edecek miydim? Bu dramatik güne ait tek bir duygu, beni Madeleine'e doğru iten o yoğun arzunun hatırası, neredeyse tüm diğer hatırladıklarımı kafamdan siliyordu. Mendil olayı olmasaydı, istese de istemese de ona sahip olacaktım. Ruhların karşılıklı yolculukları gibi kalbinin bana doğru aktığını hayal etmişim. Oysa şu durumda amacımdan çok uzaklaşmışım. Şimdi ne yapacaktım? Bu sorunlu dönemde bir teselli bulma ümidiyle Madam V ile olan buluşmalarımı artırdım. Duygularım değişmediği için Madeleine'i arzulamaktan kendimi alıkoyamıyordum.

Neredeyse bir hafta boyunca onu göremedim. Ziyaret ettiğim zaman ya Cherche-Midi Sokağı'nda değildi, ya da rahatsız olduğu için beni kabul edemiyordu. Endişelenmeye başlamıştım, en kötüsü geliyordu aklıma. Bu sefer ben sinirli ve rahatsızdım, çok kötü uyuyordum.

Sonunda onunla karşılaştığımda, en azından görüntüsü sakindi ve kaderine boyun eğmiş bir havası vardı. Fakat benim yüzümü gördüğünde heyecanlandı. Acaba hasta mıydım? Hemen tedavi edilmem gerekiyordu. Kocaman kalbini bildiğim için onu rahatlatmadım. Şefkatle beni azarladı. Artık sadece beni düşünüyordu. En sonundaysa, kocasının da önünde, kendi planladığı güzel bir projeyi benimle paylaştı.

Kızı daha yeni bir bronşit atlatmıştı. Séesler önümüzdeki Hamsin Yortusu'nu Orville'de geçireceklerdi, benim de onlara eşlik etmemi istediler. Charles beni Salı günü Paris'e götürecek, Madeleine ise Hamsin'i takip eden ilk pazar Teslis Yortusu sonrası dönecekti. O tatlı şey; bu kısa tatilin binbir masumane mutlulukla dolu geçeceğini, çiğ kaplı çayırılar boyunca sabah yürüyüşleri, çiftliklerde ikindi kahvaltıları yapacağımızı anlatıyor, plajda güneşlenmenin kaybettiğim rengimi geri kazandıracağını söylüyordu. Beni Commailles Sokağı'ndan uzaklaştırmanın da onu ayrıca mutlu ettiğini düşünüyordum. Yalvartmadan kabul ettim.

Akşamüzeri Orville'e geldik. Biraz sonra küçük Geneviève anneannesinin kucağında uyuyacaktı; Charles de Sées, Mösyö de Clairville ile tarım konusunda sohbet ediyordu, pipoları ağızlarında çiftliğe kadar gittiler.

Madeleine'in yüzünde dingin bir ifade vardı. Bana gülümsüyor, gözlerinden sadece iyilik ve tatlılık okunuyordu. Paris'ten uzakta, sabahtan akşama kadar sadece ona ait olmam, onun için belki de mutlulukların en büyüğüydü? Kendini tam olarak güvende hissediyordu ve hiçbir art düşünce beslemeksizin benimle babası ve kocasının yanına gitmeyi kabul etti.

Yeni biçilmiş çayırar arasından geçiyorduk; ince bir kekik ve nane kokusu gün boyunca güneşte kuruyan çimlerin kokusuna karışıyordu. Işığın güzelliği ve dekorun tamamen değişmiş olması bizi sanki kendimizden uzaklaştırmıştı ve taze acılarımızı unutmuş, artık sadece güneş batarken kırlarda dolaşan ve birbirini seven iki genç insandık. Hangi konulardan bahsettiğimizi hatırlamıyorum. Şüphesiz ki sarf ettiğimiz kelimeler, artan ve hava karardığında denizden eserek bize serinlik getiren meltemin fısıltısı kadar anlam taşımıyordu. Ağaçlar günlük tatlı uykularından uyanıyor ve usulca dallarını sallamaya başlıyorlardı. Eskiden bu saatlerde, tam güneş batarken, parkımızın kenarındaki kavak ağaçları tüm yaldızlı yaprakları ile fısıldarlardı ve ben de kendi kendime şu muhteşem dizeleri tekrarlardım:

Ah Erymanthian Dağı etekleri, ah o küçük vadiler, o koruluklar,

*Ah o yaprakları heyecanlandıran sesli ve serin rüzgâr,
Körpe göğüslere değen keten elbiselerin kıvrımlarını
uçuşturan, kumaşı ürperten rüzgâr...*

Madeleine'e bakıyordum; esinti göğsünü saklayan ince eşarbyla oynaşıyordu. Aklıma gelen bu dizeleri ona da okudum. Kelimelerin uyumu, melodisi ve şüphesiz sesim ve kullandığım vurgular onu duygulandırdı.

Mösyö de Clairville ve Charles de Sées çiftlikte değillerdi. Konuşmaktan ziyade hayal kurarak ve yürüdüğümüz yollara tamamen kayıtsız bir halde eve döndük. Ağaçların gölgeleri çayıra uzanıyordu. Talih ya da gizli

bir çekim gücü adımlarımıza yön verdi. Geçen sene bugünküne benzer bir günde oturduğumuz gürgen koruluğuna sürüklendik. Tam koruluğa girdiğimizde hatıralar dört bir yanımızı öyle bir sardı ki, durduk. Başım önümde, o kadar yakın, ama bizim şimdiki halimize bir o kadar da uzak bir geçmişe uzandım. Kederli yüreğimle fazla hızlı geçtiğimiz aşamaları yeniden düşündüm: kızının yanağında öpücüklerimin izini aradığı plajı, aynı bu dalların altında dudaklarımın onun dudaklarına kavuştuğu o anı, kavgalarımızı ve ayrılışımızı. Ah! Ondan bu kadar kolay kurtulacağımı düşünerek nasıl da kendimi kandırmıştım. Şimdi ise benim için ölmüştü; üstün bir güç onu büyülemişti ve artık onu kollarımda zevkten bitkin bir halde göremeyecektim. Ben bu düşüncelerle bunalmışken, sararmış ve sanki kendi içinde kaybolmuş olan Madeleine ise bir ağaca yaslanmış kıpırdamıyordu. Bakışımın ağırlığını hissettiğinde kafasını kaldırdı. Konuşmadım. Fakat üç sözcük fırlayıverdi dudaklarımdan:

– Bir daha asla!

Kelimelerim ona kadar ulaştı, derin ve kuvvetli titreşimler uyandırdı, ürperdiğini gördüm. Aynı sahneleri kafasında canlandırarak benim gibi acı çektiğini hissettim. Yaklaştım, heyecandan titriyordum.

– Beni bırakın, Philippe, dedi acınası bir sesle. Sandığınız kadar kuvvetli değilim.

Akşam yemeğinden sonra Madeleine seyahatin onu yorduğunu bahane ederek odasına çıktı. Ben de erken yattım ama son sözleri uykumu kaçırıyordu. Hemen yanımdaki bir yatakta yatıyordu ve de uyanıktı. Başkaldıran benliği ve bedeni bana yönelmişti, ama sonra kalktı

ve Notre-Dame-des-Victoires Kilisesi'nde olduğu gibi uzun uzun dua etmek için diz çöktü. Karanlık kiliseyi tekrar gördüm, kâfir bir parfüm kokusunun buhur kokusuna karıştığı havayı tekrar ciğerlerime çektim. Hava aydınlanırken ancak uyuyabilmiştim.

Öğle saatlerine dek onu göremedim. Tam öğle yemeği için masaya otururken bir telgraf getirdiler. Charles de Sées'in uzak akrabalarından birisi, sanırım dayısı, Laigle yakınlarındaki mülklerinde vefat etmişti. Mirasçı olabilecek çocuğu yoktu ve yasal süreci takip etmek için yeğenini çağırıyorlardı. Mösyö de Sées pazartesi sabahından önce dönmeyecekti. Hemen Paris'e dönmeye karar verdim. Fakat hem Madeleine'in ailesi hem de Charles buna itiraz ettiler. Niçin Mösyö de Sées'in kısa seyahati sebebiyle onları varlığımdan mahrum bırakacaktım ki? Onlara üç gün kalacağıma dair söz vermiştim ve daha az kalmama izin vermeyeceklerdi. Bu arada fark ettim ki Madeleine ailesinin serzenişlerine kerhen katılıyordu. Böylece beni ikna etmelerine izin verdim ve öğleden sonra Bayeux'ye kadar Charles'a eşlik ettim. Madeleine ile yalnız kalmaktan çekindiğim için eski şehirde ve Bayeux işlemelerinin önünde aylak aylak dolaştım ve Orville'e yürüyerek döndüm.

Üzerimdeki garip hırçınlık hali yorgunluğumu hissetmeme engel oluyordu. Madeleine ise yaşayan bir ölüydü sanki. Bakışlarımdan kaçıyor ama ben bakışlarımı kaçırdığımda onun da beni göz hapsine aldığıını fark ettim. Akşam yemeği boyunca sohbete hiç katılmadı. Kendime dahi açıklayamadığım ani bir mizaç değişikliği içinde çok neşeliydim ve Clairville'leri eğlendiriyordum.

Fakat genel olarak konuştuğum her konuda sadece Madeleine tarafından hissedilebilecek, iğneleyici gizli bir nükte vardı. Gösterdiğim bu gayreti akşam yemeği sonrası çöken ağır bir rehavetle ödedim. Neyse ki taşrada geceler kısa sürüyor, erken yatılıyordu. Kısa bir an için baş başa kaldık. Madeleine gayet çekingen bir tavırla:

– Yorgun gözükyorsunuz Philippe, dedi.

Omuzlarımı silkip ona, “Bunun bir önemi yok,” diyerek cevap verdim.

Sebebini bilmediğim bir şekilde, yeniden sinirim bozulmuştu ve kupkuru bir tonla konuşmaya devam ettim:

– Gitmeme izin verseydiniz çok daha iyi olurdu.

– Anlayamadım, dedi âcizane bir halde, sesi o kadar yavaş çıkmıştı ki zar zor duymuştum.

Madam de Clairville içeri girdi. Hemen sonra da herkes odasına çekildi.

Odamda yalnız kalmaktan çekiniyordum ve bu sebepsiz değildi. İçeri girip kapıyı kapattığım anda içimde fırtınalar kopmaya başladı. Madeleine’in iradesi aşırı ölçüde saçma bir durum oluşturunuyordu. Sonuçta aynı evin içerisindeydik, ilk defa özgürdük ama geceyi beraber geçirmiyorduk. Paris’teki zamanla yarışarak soyunmaya bile ancak vakit bulabildiğimiz aceleci buluşmalarımızın aksine, öpücüklerimle uyuyup uyanabilir, keza o da beni öpüp koklayabilir hatta uykusunda vücudumun onu nasıl sardığını hissedebilirdi. Ama yine de gelmiyordu! Aramızda aşk olsa da, dinin nasıl da kolaylıkla ona sözünü geçirebildiği ortadaydı!

Esasında ben de gidip ona sürpriz yapabilirdim! Tamamen elime düşmüş olurdu. Odasına inmek için ahşap

ve gıcırdayan bir merdiven vardı. Ailesi, geceleri iyi uyuyamayan yaşlı insanlar olduğu için uyanırlardı. Kepazelik!

Arzu ve öfke arasında kendimi kaybetmiştim. Kenkleri açtım, temiz havaya ihtiyacım vardı. Rüzgâr çıkmış, güçlü bir esinti gölgeleri kavuşturuyordu. Karşı korulukta hışırdayan dalların sesini ve su birikintisindeki kurbağaların melankolik aşk çığlıklarını duyuyordum. Bu taşra gecesinin huzurlu sükûneti ile sakinleştim.

Tahta panjurları kapattım, tam yatmaya hazırlanıyordum... Neredeyse gece yarısı olmuştu. Ruhumu tutsak eden görüntüler ve fikirlerden uzaklaşıp uyumak gerekiyordu... Bu sırada odamın önündeki parkeden gelen o gıcırta sesi beni tekrar ateşlendirdi. Ah! Ah! Sonunda Madeleine gelmişti. Ona hiçbir şeyin engel olamayacağını biliyordum! Tabii ki, gelmemesi zaten imkânsızdı... Bir sıçrayışta kapıya giderek hemen açtım... Karanlık, sadece karanlık... Bekledim yine de. Madeleine hakkında yanılıyor muydum? Benim için herhangi bir şeyi tehlikeye atacak kadar beni sevdiğini düşünecek kadar deli miydim? Odama girdim ve kendimi koltuğa bıraktım. Hüsranla sonlanan bu son umut sıçrayışı beni yıkmış, gücüm tükenmişti. Tam vücudum gevşemişti ki kapıda bir gıcırta daha duydum. Ah! Bu öyle sessiz bir gıcırıydı ki insan anlayamayabilirdi... Ama hayır, evde duyuldu ve devam ediyordu. Bir kapı açıldı. Kendi kapıma doğru koştum ve ayakta titreyerek, sadece bir âşkın metresini beklerken dinlediği gibi sesleri dinlemeye başladım. Sadece iki kulaktan ibarettim artık... Asırların, senelerin sessizliği üzerimde toplanıyor, sessizliği duyuyordum...

Sonra sanki görünmez bir orkestra şefinin komutuyla bir ses duyuldu. Atılan bir adımın ağırlığı altında inleyen ahşap basamağın sesi... Kesinlikle yanılma payı yoktu, çünkü genleşmeyle bozulan bir döşeme parçasının sesi ile o adım yalınayak atılsa dahi atılan bir adım nedeniyle ahşap basamağın çıkarttığı ses, alınacak tüm önlemlere rağmen asla aynı değildi. O ses zihnimde öyle yankılandı ki telaşlı ev sahipleri ve hizmetkârlar “Hırsız var!” diye bağırarak odalarından çıkacaklar sandım. Hiçbir şey olmadı, bitmeyen sessizlik sürüyordu; aniden yaşlanmıştım sanki! Tekrardan koltuğa düştüm. Hemen yakınımdaki bir çıtırtı beni yeniden gençleştirdi ama artık kıpırdamam imkânsızdı. O andan itibaren sadece kalbimin aceleci atışlarını duyabiliyordum.

Sonunda kapım açılarak karanlığın arasından Madeleine ayakları çıplak, saçları açık, bornozuyla karşımda belirdi. Biraz titriyordu, yüzündeki ifade öyle vahim gözüküyordu ki endişelendim. Bana doğru gelip kollarını boynuma doladı ve başını omzuma dayayarak...

– Senden uzakta ölürüm, dedi.

Sıçrayarak uyandım. Saat kaç olmuştu acaba? Madeleine neredeyse üzerimde uyuyordu. Dudakları dudaklarımın hemen yakınında, sanki tam öpüşürken uyuyakalmış gibiydi... Yarı karanlıkta dudak çevresinin hafif şiştiğini fark ettim. Gün yeni ağarıyor, perdelerin arasından içeri ışık sızıyordu. Yavaşça ayağa kalktım, lambayı yakmak için kibrit çakmak istemediğimden pencereye gidip panjurları açtım. Çiğ damlalarının parlaklığının aydınlattığı çayırın üzerinde bir sis tabakası süzülüyordu. Rüzgâr susmuş, güneş doğmak üzere topraktaki

engebelerin arkasına saklanıyor, saatin sarkacı dördü gösteriyordu. Sessiz kırsal alandaki her şeyde huzurlu bir dinginlik vardı.

Yatağa geri döndüm. Madeleine'in geceliği sıyrılmış, omuzu ve sol göğsünü açıkta bırakıyordu. Şu haliyle ne kadar güzeldi ve ne kadar sevmeye layık bir hali vardı! Aşk onu odama kadar getirmiş; çetin tartışmalarımızı, kıskançlığımı, zehirli geçmişimizi unutmuştum. Tamamen bana aitti. Tutkunun ateşiyle arınmış, hiçbir zaman başkasının kadını olmamıştı ve bundan sonra da sadece benim kadınım olacaktı. Kucaklaşmalarımızın sıcaklığı ve tadını yeniden hissedip tahrik olmuşum. Gece halen bitmemişti ve ben hâlâ onun öpüşlerine açtım. Göğsüne doğru eğildim ve öpmeye başladım. O kadar derin uyuyordu ki okşayışlarımı hissetmedi bile. Onu kollarıma aldım.

– Aşkım benim, dedim.

Uyuşmuş halde, gözleri kapalı, uykuyla uyanıklık arasında dudaklarını araladı ve ah! Kesinlikle dudakları halen uyanamamıştı ve bilinçaltının derinliklerinden gelen, yedi yıl süren karı koca hayatının bedenindeki damgası ile o kelimeyi mırıldandılar,

– Charles!

Buz kesilmiştim.

Usulca kalktım ve onu ittim. Başı yastığa geri düştü ve ne dediğini bilmemenin masumiyetiyle uyumaya devam etti. Gözlerimi ona dikmiş, olduğum yerde kaskatı kesilmiştim. Yüzüne dahi vuramayacağım tek bir kelime ile beni kendinden fersah fersah uzaklaştırmıştı. Hâlbuki kendini benden uzaklaştırmak için en dokunaklı se-

bepleri sıralamış, yakarış ve gözyaşları etkili olmamış, sonuçta onu izlemiş ve sahip olmuşum. O ise Tanrı'nın yardımına sığınmıştı. Oysa bu kadar yükseklere çıkmaya ve bu denli zahmete girmeye değmezmiş. Elinin altında çok daha etkili fakat yasak bir silahı varmış. Tehlikenin doruk noktasına çıktığı anda Madeleine, içgüdüleriyle bu silahına sarıldı ve istemeden de olsa bana ölümcül darbeyi vurdu. Onun başkasına ait olduğunu ve bana aidiyetini her zaman paylaşacağımı ve bunun geçici olduğunu hatırlamam için tek bir isim yeterli olmuştu. Unutmak için kendimi safsatalarla sarhoş etmiş, o ve kocası arasında mevcut ilişkiyi bildiklerim çerçevesinde kendimce yorumlamıştım. Onu sevmiyordu, onu hiçbir zaman sevmemişti! Amaan! Ne önemi vardı! –Charles!– işte oydu onu kadın yapan. Sadece onun okşayışlarına maruz kalmış ya da tatmış ve yarı uyanık halde göğsünde bir çift dudak hissettiğinde ağzından dökülen isim yine kocasınınki olmuştu.

Mekanik olarak sürekli kendi kendime tekrar ediyordum: “İmkânsız! İmkânsız!” Bunun hiçbir açıklaması olamazdı. Madeleine ile nasıl bir tavır alıp konuşacaktım şimdi? Ne diyecektim ona? Bir gün daha beklemeden kaçmak tek seçeneğimdi. Bu fikir o kadar mantıklı geldi ki kalktım ve giyinmeye başladım. O dakikada gerçekten bu evden çıkacak mıyım? Durdum birden. Daha fazla düşünmeden Madeleine'in halen kıpırdamadan uyuduğu yatağın kenarına oturdum.

Neredeyse yatay bir güneş ışını pencereden içeri sızdı.

Bıkkındım, umursamıyor, neler olacağını çok da merak etmiyordum. Hangi şeytan bu kelimeyi gecenin

içine fırlatmıştı? Her şey bizim kontrolümüz dışında gelişen karanlık güçler tarafından yönetiliyordu. Beni Orville'den kovuyor; ben ise hiç direnç göstermiyor, şikâyetçi olmuyor, sadece gidiyordum.

İçimde kalan duygu kırıntılarını Madeleine'e aktarıyordum. Onu düşündükçe kalbim sıkıştıyordu. Sebebini ondan saklarsam gidişim hakkında ne düşünecekti? Sonra şimdiki andan kopuyor, sanki şu halimiz üzerinden yıllar geçmiş ve ben kendimi uzaklardan mantık yürütüyormuş gibi hissediyordum. Ölüme mahkûm bir aşktan insan ne bekleyebilir ki? Aniden bir giyotin makasıyla parçalanmış ama tüm meyvelerini de vermişti. Madeleine dini ödevlerine geri dönerdi. Bazen diğerlerinden daha karamsar, daha yavan günleri olacak, bulutlar günahının hatırasıyla kimi zaman aralanıp günleri aydınlanacak ama kocası, kızı ve Tanrısı arasında yaşamına devam edecekti.

Kendi kendime acımanın zamanı değildi. Artık acı çekmemeye karar vermiş bir şekilde kabuğuma geri döndüm. Madeleine'e kızmamı gerektiren bir neden yoktu. Olanların tek sorumlusu bendim. Hatam ise ondan bana veremeyeceği bir mutluluğu istemem olmuştu. Mademki sahipleniyordum ve kıskançtım, evli bir kadınla ne işim vardı? Sınav ne kadar zorlu olursa olsun, yük sadece benim omuzlarımdaydı ve ben de engeller karşısında inleyecek değildim.

Kendimi bu şekilde şartlıyordum ama neredeyse çocuksu bir iç çekiş beni insanlığa geri döndürdüğünde, yine o kadar katı olabilmekte başarılı olur muydum acaba? Madeleine çok tatlı bir şekilde uyanırken dağılmış saçlarını arkaya attı, sıyrılıp onu yarı çıplak bırakan

geceliğini düzeltti, yataktan çıkan bacağını çarşafın içine soktu. Biraz çekingence ama gülümseyerek doğruldu.

– Philippe, dedi.

Mutlu ve kendine güvenli gözüküyor, aşkın büyüüne kapılmış halde, yine de hafif utangaç bakışları bakışlarımı arıyordu. Acı veren kaygılarımdan uzaklaşıp ona doğru eğildim. Beni kollarına aldı, göğsünün yumuşak ılıklığında bir anda gevşedim ve gözlerimin yaşlarla dolduğunu hissettim. Tek bir gözyaşı yanağımdan süzülüp Madeleine'in omuzuna düştü. Geçirdiğimiz bunca sınavdan sonra mutluluktan ağlayacak kadar duygulandığımı düşünmüştü herhalde. Aşkımdan gurur duyan sevgilim beni okşuyordu.

– Nasıl da seviyorsun beni, dedi. Ben de seni seviyorum.

Şefkat ve sevgiden neredeyse kendimizden geçmiş, sarmaş dolaş halde öylece duruyorduk. Oysa son defa onun başını göğsüme yaslıyordum ve bu yürek parçalayıcı düşünce beni daha da çok ona bağlıyor, onu gözümde daha değerli kılıyordu. Çünkü o anda yüreğimdeki mutluluk ve mutsuzluk o kadar iç içe geçmişti ki sıkı sıkıya bağlı o düğümleri çözemiyordum. Onu öpücöklere boğuyordum ama acaba bu öpücöklere ellerinde mendil sevgililerin elveda derken birbirlerine verdiği türden miydi yoksa çok sevilen cesur bir metrese verilen türden öpücöklere miydi bilemiyorum.

Duvara çarpan bir panjurun sesi aramızdaki büyüüyü bozdu.

Madeleine sıçradı.

– Saat kaç, diye sordu.

Altı defa çalan kilise çanları sorusuna cevap verdi.

Saat on ayininde yeniden buluştuk. Madeleine bana bakamıyordu. Öğle yemeğinden sonra artık aramızdaki huzursuzluk öyle yoğunlaşmıştı ki Clairvilleler dahi bunu fark etmişlerdi. Reddedileceğimden emin fakat nezaketen kısa bir yürüyüşe çıkmayı teklif ettim. Tüm öğleden sonramı Arromanches ve Port-en-Bessin falezlerini arşınlayarak geçirdim.

Artık Orville benim için çekilmez olmuştu. Tek düşündüğüm Mösyö de Sées eve geri dönmeden kaçmaktı. Akşamüzeri geç bir saatte yorgunluktan ve üzüntüden bitkin halde eve döndüm. Madeleine'i bir anlığına yalnız yakaladığımda, yatışmış hatta mutlu bir ifade takınmaya özen göstererek kendisine ertesi sabah dönmeyi tercih ettiğimi söyledim. Benimkilerden farklı, başka sebeplerle bu isteğimi onayladı, gidişimi ailesine ve kocasına kendisi açıklayacaktı.

Pazartesi erken saatte, beni Bayeux'ye götürecek fayton avludan çıkarken Madeleine pencerede belirdi. Veda etmek için gelmiş, elinde bir fular sallıyordu. Gülümsemeye çalışıyordum ama sonsuza dek onu terk ettiğimi bilse acaba gözyaşlarını tutabilir miydi?

Paris'e döndüğümde üç senedir staj yaptığım Dış İşleri Bakanlığı'na gittim. Konstantinopolis'te açık bir iş pozisyonu vardı ve başvurum uygun görüldü. Özel işlerimi hızlıca hallettim.

Madeleine Orville'deki tatilini uzatmıştı. Kararımı bildirmek için ona mektup yazdım. Yazdıklarımda ona karşı hissettiğim duygu ve şefkati yansıtmada hiç zorlanmadım. Hâlâ onunla dolu yüreğimi dinlemem yeterli oldu.

Daha o Paris'e dönmeden ben Doğu'ya açılan kapı görevi gören Marsilya trenine biniyordum.

3. BÖLÜM

I

Hayatımın dış dünyasını işte bu şekilde düzenliyordum, gelgelelim iç dünyamda halen yaralı ve kederliydim. O uğursuz Orville gecesini izleyen üç hafta boyunca, yaramı iyileştirebilmek için Paris'te sinir içinde kendi kendimi yiyip bitiriyordum. Bazı hareketlerin uyuyan akut bir ağrıyı uyandıracaklarını bilen hastalar gibi benzeri görülmemiş önlemler alıyordum. Öyle bir raddeye gelmişim ki artık acı çekmiyor, hiç riske girmeden hareket edebileceğim tarafsız sulara dolaşıyordum. Durumu kabullenmiş, yerleştiğim ağrısız, acısız bölgeden artık çıkmamaya karar vermişim. Kendi kendime “sonuçta konu nedir?” diye soruyordum. “Madeleine’i düşünmek değil mi? Bu bir irade sorunu değil mi? Ben bunu etkili bir şekilde yapamayacak mıyım? Aklıma Madeleine geldiğinde, hangi şekilde ortaya çıkarsa çıksın, bana ulaşmak için hangi kurnaz yolları denerse denesin, ben o fikri zihnimden savuşturacağım. O artık benim arkadaşım değil; onunla beraberken huzurum yok, yanımda olduğu zaman bana sadece acı verecektir.

Yani mutsuz âşıkların içinde gezinmeyi sevdikleri ve kendilerini zehirledikleri duygusal rüyalara kendimi kaptırmamam gerekiyordu. Madeleine'den kaçmak için inanılmaz bir enerji sarf ediyordum. Artık nerede karşıma çıkarsa çıksın ona arkamı dönüyor, selam vermiyor, ona düşman muamelesi yapıyordum.

Kendimi oyalamak için her fırsatı değerlendiriyordum. Vücut geliştirme yapıyordum, kol ve göğüs kaslarım şişmişti. Heyhat! Yarı çıplak, elimde halter vücut çalışırken beni sessizce seyreden gene oydu. Kendi işlemlerimle ilgileniyor, hesaplamaları yapıyor, rakamlar arasında yaşıyordum. Tüm işlemlerin toplamı değişmez biçimde Madeleine'e eşit çıkıyordu.

Çabalarımın sonuçsuz kalmasının verdiği öfkeyle yılmadan farklı ve birbirine zıt yollar benimsiyordum. Kendimi sadece onu düşünmeye zorluyor ama sadece kocasının karısı olarak niteliyordum onu. İğrenç pozisyonlar hayal ederek kendimi ondan uzaklaştırabileceğimi sanıyordum. Ünlü filozof Spinoza "Kıskanç kişi... Zihninde sevdiği kadının görüntüsünü bir başkasının utanç verici uzuvları ve vücut salgılarıyla ilişkilendirmek zorundadır..." der.

Böylece ben de kendime işkence etmeye başladım fakat asla Madeleine'e saygımı kaybetmedim. Buna rağmen tutkumun doruk noktasına çıktığı anlarda bile aniden beni saran, halen tatil yaptığı Orville'e gidip onu bulma arzumu zor zar dizginleyebildim. Bir şeyler sonsuza dek değişmişti; en azından bunu gayet açıklıkla görüyordum.

Gitme zamanı geldiğinde üzüntüm umutsuzlukla karışmıştı. Artık iyileşmeyi ummuyor, sadece beni çevreleyen dekorun ve alışkanlıklarımın tamamen değişmesini bekliyordum. Arap Yarımadası'nda benim için hâlâ bir teselli var mıydı?

O kadar uzağa gitmeme gerek kalmadı. Gemiye ayak basar basmaz yeni bir hayatın başladığını hissettim. Her şey hoşuma gidiyordu, limandaki hareketlilik, yankılanan kamyon sesleri, ısıklar, parlayan ışık, havanın hafifliği, şeffaflığı, denizin ve gökyüzünün maviliği, hatta denizden gelen esintiyle tazelenen güneye özgü o boğucu sıcak... 14 Temmuz Cumhuriyet bayramı için hazırlanan binlerce minik bayrak rüzgârda uçuşuyorlardı. Bugüne dek kuzeyin gri bulutları altında yaşayabilmiş olmama şaşıyor ve o göğü terk ederken gereksiz ağırlıkları, geçen yılları ve getirdiği mutsuzlukları, tasaları arkamda bırakıyordum. Osmanlı'nın Doğu Akdeniz Bölgesi'ne doğru yol alan bu güzel gemi, yaman olduğu kadar hiçbir şeyin artık onu aşağılayamayacağı kadar da gururlu bir yolcu taşıyordu.

Küpeşteye yaslanmış, Marsilya'nın bitişik nizam evlerini, anıtlarını, ufuğa doğru uzanan bahçelerini gerçek bir sarhoşlukla seyrediyordum. Gemi şimdiden açıklardan gelmeye başlamış düzenli çalkantılar içinde dengesini bulmaya çalışıyor, siyah gövdesi köpüklü ufak dalgalar arasına dalıp çıkıyordu. Alışıldık hatıralar zihnimde geziniyordu. Deniz kızlarının şarkılarını duyabilecek miydim acaba? Ah! Kararlıydım, deniz kızlarına direnmek için kulaklarıma balmumu tıkamayacak, kendimi gemi direğine bağlatmayacaktım.

Tam o anda, kalın ve kadınsı hoş bir ses birkaç adım ötede adımlı söyledi. Çabucak sesin geldiği tarafa döndüğümde bir genç kız gördüm. Uzun boylu, zayıf, buğday rengi bir tene, hem ciddi hem de yumuşak bir ifadeye sahipti. Kimdi o? Hemen hatırladım. Yüzünün o oval yapısını, kısık gözlerini, kavisli uzun kirpiklerini hatırlayarak, “Isabelle” diye bağırdım. Hâlbuki eski halinden eser yoktu! Gerçekten de karşımdaki genç kız, en azından iki seneden beri hiç görmediğim Matmazel Saint-Aignan’dı. Elimi uzattım ve hızlı, neşeli, hiç hesapsız bir hamleyle sanki benden kaçmasından korkuyormuş gibi sol kolunu onun beline doladım. Genç kızın hiç beklemediği bu hareket kendimi de şaşırttı. Onu en son gördüğümde içine kapanık ve yabani bir çocuktü. Dönüştüğü bu genç kız haliyle nasıl tanıyabilmişim onu, arkadaşımı? Hiç konuşmamamıza rağmen, sandığımdan da kuvvetli olan eski bağlarımızın görüşmediğimiz yıllar boyunca kopacaklarına aksine daha da sağlamlaştıklarını nasıl hemen anlamışım? Bu kısa sürede anladığım tek şey yalnızca o da değildi. Yakın zamanda yaşadığım, kendimi mahkûm ettiğim, iyi ve kurtarıcı olduğuna inandığım yalnızlığımın beni iğrendirdiğini, mutsuz olmanın ve karanlık düşüncelere dalmanın benim kaderim olmadığını da fark ettim. Tek bir bakış çevremi saran kederli bulutları dağıtmaya yetmişti. Güneş gökyüzünde parlamıyor muydu? Yanımda güler yüzlü bir genç kız yok muydu?

Tüm bunlar bir saniyede gerçekleşti. Ölecek kişinin tüm yaşamının bir saniyede gözlerinin önünden film şeridi gibi aktığı söylenir. Ölmek istemiyordum ama tek bir bakışla belki de tüm gelecek hayatımı gördüm...

Gelgelelim sol kolum hâlâ Isabelle'in belindeydi. Sadece plansız ve masumane olması bu hareketi affedilir kılıyordu. O da bunu anladı, kolumdan kabaca değil yavaşça kurtuldu. Böylece birbirimizi bulduğumuz o anda dahi, hassas durumlar karşısında bir plan yapmaksızın, mükemmel bir uyumla, doğru davranabildiğimizi birbirimize kanıtlamıştık. Bir anlık sessizliğin ardından şuradan buradan, sıcak bir sohbet başladı. Uzun ayrılığımız boyunca yaşanan irili ufaklı ne çok olay vardı! Bizi duyup, sohbetimizin derinliğini hisseden herkes, geçmişimizden bahsederken dahi birbirimize aitmişiz gibi göründüğümüzü söylerdi. Aynı zamanda büyük bir ciddiyetle Isabelle'i incelemeye devam ediyordum! Sanki hayatımda hiç bir kız genç görmemiştim. Yüzünün saflığı, ışıltısı, aydınlatıcı tazeliği nasıl da hoşuma gidiyordu! Yavaş yavaş harika bir şey daha keşfettim: bu saflık, bu tazelik, bu ışıltı sadece genç bir kızıdan yayılabilirdi. Bunlar tamamen ona ait, el değmemiş vücudunun açan çiçekleriydiler. İçerisinde asla dokunulmamış bir ödül barındırdığını ve bir kadının bir erkeğe verebileceği en ender, en güzel hediyenin kendi bekâreti olduğunu hissediyordum. Masum ama o kadar da günahsız olmayan iki dudak o gecenin hatırasını bir anda zihnimde canlandırdı; selefimin gölgesi sevdiğim kadının öpüşlerinden beni mahrum etmişti.

* * *

Madam Saint-Aignan ve kızı yazın geri kalanını ve sonbaharı hem iş hem keyif için Konstantinopolis'te geçireceklerdi. Madam Saint-Aignan'ı deniz tuttuğu için kamarasından pek dışarı çıkmıyordu.

Böylece Isabelle sadece bana kalmıştı. Birbirimizden hiç ayrılmıyorduk. Seher vakti gemi tayfası güverteyi yıkarken buluşuyorduk ve geceleri öyle ılık oluyordu ki kamaralarımıza bir türlü dönemiyorduk. Sicilya kıyıları boyunca yol aldık, sonra hareketli İyonya Denizi'nin dalgaları hafif hafif çalkaladı bizi. Ertesi gün sabahın erken saatlerinde, doğan güneşin ve gri dalgaların arasından ortaya çıkan Matapan Burnu'nun kayalıklarını da beraber seyrettik. Çok okumadığı için kültür seviyesinin düşük olması Isabelle'i gözümde daha değerli kılıyor, o ise Yunanistan'a ayak basma fikrinin bende uyandırdığı heyecanı sadece sempatiyle izliyordu.

Atina yakınlarına geldiğimizde:

—Konstantinopolis daha güzel, dedi.

Öğleden sonrayı Akropol'de geçirdik. Kızıl menekşe renkli hafif bir ışık tapınakların dibine düşmüş taşlara, mermerlere ve uzaklardaki mor renge bürünmüş Likavitos Tepesi'ne yansıyor. Isabelle Partenon'dan ziyade Erekhtheion tapınağını beğendi. Bir sütun boyunca uzanan dolgun vücudu, dalgalı saçları ve ufak kafası ile kendisi yaşayan bir heykel değil miydi? Küçük müzedeki zafer tanrıçası Nike'nin heykelleri ilgisini çekmişti, durdu:

—Kolları yuvarlak hatlı, etine dolgun, hatta şişman. Bunlar taşralı kuvvetli kızlar. Ama bu gülümsemeleri kafamı karıştırıyor. Köylü ruhuna sahip değiller, dedi.

Doğu ile ilk temasımız olan Smyrna'da¹⁰ Isabelle neredeyse bir Türk hanımı gibi peçe takıp örtünmeyi tercih etti. Onu beklediğim güverteye geldiğinde bakışlarındaki hafif endişe beni şaşırttı. Benim zevkime uygun muydu? Kafasını meşgul eden tek soru buydu. Böyle söylemeye cesaret edemese de, benim hoşuma gitmeyi arzuladığını anlamamı sağlamıştı.

Çarşının tozlu gölgesindeki dükkânlarının eşiğine çömelmiş satıcılar bize, amber kolyeler, parlak kumaşlar, halılar satmaya çalışıyorlardı. Şehrin kapalı çarşısının dar sokaklarına baharat kokusu yayılmıştı. Hüzünlü ve küskün görünüşleriyle kızıl renkli develer; kırılık alana açılan bir kapıdan tüyleri dökülmüş boyunlarını çıkartıp, sararmış uzun dişlerini gösteriyorlardı.

Farklı ve saf zevkler, değişik güzel bir manzara, Isabelle'in sürekli yanımda olması... Bu seyahatin asla bitmemesini diliyordum. Geçmişimden gelen saldırgan hatıralar kaybolmuş, iyileşmiştim. Madeleine'i düşünsem de kederlenmiyordum. Zaten bu yeni aşk, ölmüş bazı şeylerin büyüklüğünü ve dinginliğini hissetmeme fırsat yaratıyordu. "Eğer..." demiyordum artık. Hiçbir şey ekleyemediğim ve hiçbir şey çıkartmamam gereken bir bütünlüktü o. Yaşadığım acılar kendi içimde yeni bir ben yaratmıştı. Yaşadığım günler, ıstırap veren ama gelişimim için gerekli günlerdi. O günler sayesinde artık mutluluğu nerede aramam gerektiğini biliyordum. Bugün Isabelle'in yanı başında tattığım mutluluğu Madeleine'in omuzunda döktüğüm gözyaşlarına borçlu değil miydim?

¹⁰ İzmir.

Bu geminin içerisinde hayal dahi edemeyeceğimiz kadar basit ve doğal bir yaşam sürüyorduk. Tüm kurnaz, hileli, ikiyüzlü düşünceler hem benim hem Isabel'e'nin kafasından o kadar uzaktı ki... Karşıma çıktığı an zaten doğallığıyla beni etkilemişti, şimdi neden başka bir şahsiyetmiş gibi davranma ihtiyacı duyacaktı ki? Neden kendini savunmayan bir kalbi fethetmek için planlar kurmam gerekecekti ki? Aramızdaki uyumu kelimelere dökme ihtiyacı duymuyor, dilediğimiz gibi zevkini çıkarıyorduk. Gelecekte bahsetmiyor, plan yapmıyorduk. Sadece birbirimizi daha fazla tanımaya çalışıyorduk.

Bunu da öyle içten yapıyorduk ki birbirimizi tanıma faslı sanki sonsuza dek sürecek sanırdınız. Hâlbuki bu şekilde kendi hakkımızda öğrendiklerimiz ikincil plandaydı çünkü itiraf etmesek de birbirimiz için önemli olan tek şeyin ne olduğunu başından beri biliyorduk. Karşılaştığımız o dakikada zaten bu açığa çıkmıştı. O anda bundan o denli emin olmuştuk ki hiçbir şey olacakları değiştiremezdi. Biliyorduk ki birbirimizin olacaktık...

Bazen Konstantinopolis şehri ve oradaki Avrupalıların değil ama Türklerin yaşadığı hayatlar gibi ciddi konulardan konuşuyorduk. Ciddi ve gayriciddi konular onun dilinde çok özel bir uyumla harmanlanıyordu. Isabelle tek bir erkeği tanımanın ve sevmenin, bir kadın için son derece şerefli olduğunu anlatıyordu bana ve gülümseyerek; "daha fazlasını istemiyorum" diye de ekliyordu. Biraz Türkçe biliyordu ve sanki kariyerim için Türkçe öğrenmek çok gerekli olacakmış gibi, inanılmaz bir cidiyetle bana ders veriyordu.

Sonra aniden tekrar çocuklaşıyorduk. Gelsin bilmece, bulmacalar, kelime ya da taş oyunları, seksekten, tek ayakta zıplamalara kadar, neşeyle oyunlar oynuyorduk... Isabelle çok becerikliydi. Ben de bir iki alıştırma sonrası hep kazanıyordum, çünkü tek rakip bendim. Bacaklarımı üst güverteyi destekleyen ince, küçük, bakır sütunlara dolayıp, dönerek kendimi aşağıya bırakıyordum. Böylece, palyaço gibi sütundan kayıp, oturur pozisyonda yere inmiş oluyordum. Hayranlık duyma, özenme ve gülme duyguları arasında gidip gelen Isabelle sonunda kahkahayı patlatıyordu.

Madam Saint-Aignan, Marmara Denizi açıklarında bize katıldığında bu deliliklere son vermemiz gerektiğinin farkındaydık.

Yakında seyahatimiz bitecekti. Akşamüzeri saatlerinde Isabelle ve ben Doğu'da göğün sisle kaplanmasını seyredebilmek için geminin pruvasına çıktık. Bizden sakladığı şehir, gri toz bulutları içerisinde kaybolmuş, tan vakti ise batan güneşin ışıkları o toz bulutunu altın rengine boyamıştı. Önce tek bir kubbe, sonra diğerleri gözüktü. Minarelerin ince beyaz uçları yerden göğe yükselen bir yakarış gibiydiler. Arasında masmavi bir nehrin aktığı tepelerin ardından, devasa, düzensiz bir şehir silueti belirdi. Batan güneş binlerce pencereyi kızıla boyamıştı. Mezarlıkların kara servi ağaçları alçak evlerin arasından yükseliyor, balkonlar Haliç'in dışına taşıyor, saraylar, bahçeler su kenarına dek uzanıyorlardı. İstanbul Boğazı yolcu gemileri ve kayıklarla dolup taşıyordu. Rüzgâr yelkenleri şişiriyor, duman bulutlarını dağıtıyor ve deniz kızlarının kısık sesli konuşmalarını bize getiri-

yordu. Birden sımsıkı tuttuğum Isabelle'in elinin ürperdiğini hissettim. Konstantinopolis'e gelmiştik.

Altı hafta sonra Fransa Başkonsolosluğu'nun kilişesinde düğün törenimiz kutlanıyordu, oysaki Orville'i terk edişimin üzerinden daha üç ay bile geçmemiştii.

* * *

Bir erkek bir kadını sever ve onu kendisine çeker. Mutluluğa kendini hazırlayan kadın da nereye sürüklendiğini bilir. Oysaki Isabelle bilmiyordu! Yaşadığım yüzlerce deneyim için övünsem de acaba ne işime yarayacaklardı? Karşımda namuslu ve bakire bir kız vardı! Birkaç saattir onun kocasıydım ve âşığı olacaktım. Henriette ile çok eskilerde kalan ilişkim bana pek bir şey öğretmemiştii. İkimiz de birbirimize hissettiğimiz fiziksel çekimin şiddetine boyun eğmiş olsak da Henriette mutlu olduğu kadar sıkıntılı zamanlar da yaşamıştı.

Gece... Birbirine ilk defa sarılan bir çift, titreyen ve korumak istediğimiz bir vücut, erkeğin dizginlemesi gereken şehveti, güven veren şefkatli kelimeler, heyecanla ve gizemle fısıldanan o yeminler; sonrasında gelen sessizlik ve çok geçmeden sessizliğin aniden bozulması! Ah! Isabelle'in o yaralanmış, mahcup ve gururlu halini, göz yaşlarıyla nemli yanaklarını bana yaklaştıırıp utangaç ve beceriksiz dudaklarını dudaklarımla birleştirmesini asla unutamayacağım. Onu bir süre kollarımda tuttum, geçmişii olmayan ve okşayışlarımla hiçbir eski hatırayı canlandırmadığı tenini usulca sevdim. Isabelle artık karımdı. Mutluluktan uçuyordum, karmaşık ve hak edilmiş bir

mutluluk. Sonunda doğanın neden genç kızlar üzerine bir mühür koyduğunu anlamıştım. Çünkü mutlak olanı ilk ve tek olması gereken erkeğe veriyorlardı. Aksi takdirde ortaya çıkan sonuç, belirsizlik ve yürek burkulması. Isabelle gerdek gecemizde bana mutluluğa giden yolu göstermişti. Orville gecesinden beri sezdiğim şey burada doğrulanmıştı. Ona doğru eğildim ve hiç dokunulmamışçasına temiz alnına bir öpücük kondurdum. Yorgunluğa teslim olmuş, başını göğsüme yaslamış, uyuyordu. Taze ve düzenli nefesi kalp atışlarımla aynı ritimdeydi. Artık korkularından arınmış vücudu yanımda uzanıyordu.

II

Anadolu yakasında oturuyorduk.

Çubuklu ve Beykoz arasında, Boğaz kıyısında harika konuma sahip bir Türk evi bulmuştuk. Madam Saint-Aignan ve arkadaşları sevinç çığlıkları atmışlardı. Avrupa'yı terk etme arzusuna nasıl karşı konulabilirdi ki? Isabelle benden de hevesliydi. Tarabya sahilinin karşılarında, Anadolu yakasında oturmak o kadar çekiciydi ki, hiç tereddüt etmedik. O zamanlar uzak ve önemsiz gözüken sonuçlarından habersizdik.

Evimiz denize nazır ahşap bir köşktü; Boğaz'a bakan tek bir geniş salon tüm zemin katı kaplıyordu. İkiye bölünmüş ve yüksek duvarlarla çevrili bahçeye taşan odalar selamlık adını verdiğimiz bölümü tamamlıyorlardı. Birinci katta ise dantel gibi işlenen ahşap pencere kafeslerinden Avrupa yakasını gören ufak daireler vardı ve burası sadece kadınlara ait bölümdü. Harem kısmına girmek hiç kolay değildi. Beş farklı kapıdan geçmek gerekiyordu ve ilk kapı açıldığında ikinci kapının otomatik olarak kapanmasını sağlayan özel bir düzenek mevcuttu. Bu önlemler Isabelle'in hoşuna gidiyordu.

– Görüyor musun, diyordum; artık seni kapatabilirim.

– Ah, diyerek cevap veriyordu, bu kapıların ardına kapatıldığımda hiç kaçmak istemeyeceğimi mi sanıyorsun?

Hareme has bir bahçemiz ve bu bahçede de hizmetkârlara ait bir çardak bulunmaktaydı. Zengindik, hamam ve mutfakların bulunduğu müşterek alanlara ilaveten hizmetkârların kaldıkları ayrı bir müstemilat vardı.

Evin bize de makul gelen bu bölümlerini aynen korumaya ve hayatımızı mümkün olduğunca Türk tarzına adapte etmeye karar verdik. Fakat soğuğa dayanamadığımız için bir arkadaşımın Saint-Petersburg'dan dönerken getirdiği Rus işi seramik sobalardan satın alıp, evin her yerine yerleştirdik. Yalımıza ve özellikle de misafirlerimizi kabul ettiğimiz zemin kattaki salona Avrupalı tarzda mobilyalar sokmama düşüncemiz seçeneklerimizi epeyce sınırlandırıyordu. Biz de duvarlar boyunca yerleştirdiğimiz ve yastıklara boğduğumuz sedirlerle ve bu sedirlerin yanı başına koyduğumuz, Türklerin kahve fincanlarını ya da sigaralarını koymak için kullandıkları sedef, fildişi ya da bağa ile bezenmiş dairesel ya da sekizgen alçak sehpa ile yetinmek zorunda kaldık.

Bu salona Doğu'nun tek ve ender lüks göstergesi olan eski halılar koymak istiyorduk. Bulabilmek için tüm İstanbul'u araştırdık. Artık Kapalıçarşı'nın ve Pera'nın neredeyse tüm tüccar ve simsarları bizi tanıyorlardı. Onlarla yaptığımız gizli sohbetlerin, gizemli randevuların, uzak semtlerin ücra köşelerindeki evlerine gerçekleştirdiğimiz ziyaretlerin asla sonu gelmiyordu. Bu halı avından

gerçekten keyif alıyor, satın almak için de acele etmiyorduk; kovalamacanın kendisi paha biçilmezdi. Gezerken kimi zaman doğuya özgü güzel bir kadife, işlenmiş bir ipek parçası, kimi zaman da balmumuyla sıvanmış, üzerinde mika tozları ve simlerin parıldadığı İran işi bez bir tuval buluyorduk. Tuvaldeki tasvirde büyükçe yaşlı bir ağacın dibinde güreşen iki aslan ve etrafındaki binlerce bembeyaz çiçeğin arasında oynaşan kuşlar bulunuyordu. Her sabah uyandığımızda, evimizin önündeki rıhtımda iki ya da üç kayık bekliyor oluyordu. Bunlar buldukları bazı muhteşem parçaları bize getiren simsarlardı; “Sultan II. Mehmet’in üzerinde bizzat namaz kıldığı” bir Gördes halısı, saraylardan birinde sanki bizim için unutulmuş ve mucizevi bir şekilde korunmuş olması, pazarlayan tüccara “genç kız misali!” dedirten bir İsfahan halısı ya da üzerinde Abbas Şah zamanındaki şahsiyetlerin tasvir edildiği bir kadife parçası... Gördes halısı dün Kapalıçarşı’da dokunmuştu. İsfahan halısında da bir tutam eski yün dahi yoktu, kadife parçası ise benden daha yaşlı değildi. Fakat bu maharetli adamların anlattıkları, Binbir Gece Masalları’ndaki hikâyeler gibi bizi eğlendiriyordu. Aralarından bazıları öyle kurnazdı ki, Isabelle’in Türkçe konuşurken aldığı zevki fark edip Fransızca bilmiyormuş gibi davranıyorlardı. Neredeyse bomboş salonda onları dinlerken kahvaltı ediyorduk. İlkbahar gelince pencereler açılmıştı ve Boğaz’ın taze havası çıplak ayaklarımızı okşuyordu.

Kış aylarını evimize yerleşmekle geçirdik. Yaz geri geldiğinde Yedikule Zindanları’ndan gizemli Eyüp Sultan’a, eski sarayın muhteşem teraslarından Konstantin

sarayı kalıntılarına dek İstanbul'un¹¹ her meydanını, her sokağını, her anıtını öğrenmiştik. Gezdiğimiz tüm camiler biz saygılı ziyaretçilerini ağırlıyor, dükkânların kapıları açılıyor, arkadaşça muamele görüyorduk.

Karanlık bastırmadan kayıkla Anadolu yakasının büklüm, büklüm kıyılarını takip ederek Boğaz'a açıldık. Bir köyde mola veriyorduk ve köyün tamamı ortasındaki o üç yüz yıllık çınarın gölgesinde kurulmuşa benziyordu. "Türk'ün geçtiği yerde ot bitmez." şeklinde bir atasözü duymuştum. Bu söz muhtemelen onları sevmeyenler tarafından uydurulmuş olmalıydı, dünyanın hiçbir yerinde böylesi heybetli ağaçlar görmemiştim. O köyde, kor üzerinde su kaynatılan ufak bir kahve vardı. Uzun beyaz sakallı ihtiyar kahveci, bizim gibi batılı ülkelere gelen yabancıların köyüne saldırdığı o eski günleri anımsasa da bizi oldukça iyi ağırlıyordu. Tarabya ve civarında tüm ışıklar yandığında artık eve dönmüş oluyor, Anadolu yakamızın karanlığında bize özel hazırlanan havai fişek gösterisinin keyfine varıyorduk.

Hayatımız dertsiz tasasız sürüyordu. Sabahları saat on birde Galata'ya yanaşan vapur ile Büyükelçiliğe gidiyordum. Isabelle genelde beni almaya kayıkla geliyor, İstanbul tarafındaki birkaç Türk lokantasından birinde öğle yemeği yiyorduk. Bazen de akşamüzeri geliyor ve okulların kullandıkları yollardan geçerek Çubuklu'ya dönüyorduk.

Önceleri diğer Avrupalılar ile ilişkilerimizi mesafeli olarak sürdürüyorduk. Genç evli bir çifttik ve bizi rahat bırakıyorlardı. Evimizi düzenliyorduk, bu sebeple de bizi ziyarete gelmiyorlardı. Böylece ikimiz baş başa olmak ve

11 Yazar, kitap boyunca hem Constantinople, hem Stamboul isimlerini kullanmıştır.

birbirimize yetmek gibi nefis bir alışkanlık kazandığımız sekiz on aylık bir ara dönem geçirdik. Isabelle mutluluk içinde kendine bir yuva kuruyordu ve halinden memnundu. Avrupa yakasının hayran bırakan manzarasını seyrediyor ve o tarafa yerleşmediğimiz için her gün kendisini tebrik ediyordu. Tek endişesi beraber geçirdiğimiz o günlerin artık bana tekdüze gelmesiydi.

– Burada sıkılmayacaksın değil mi, diyordu; sonuçta ben küçük ve cahil bir kızım, seni yanımda tutmayı başarabilecek miyim? Bu tür sözler içimde bir coşku yaratıyordu. Her ne kadar neşeli ya da ciddi, konuşkan ya da suskun, sevecen ya da her daim şefkatli ve tamamıyla bana ait Isabelle’i beğensem de mutluluğumu ona bağlamıyordum. Çubuklu’da; eski dönem Türk kadınları gibi, açık renkli ve parlak kumaşlı kıyafetler giyyordu. Çıplak ayaklarına güzel pabuçlar giyyor, artık özel bir davette Avrupai tarzda bir elbise, çorap ve kapalı ayakkabılar giymesi gerektiğinde;

– Beni bu halimle beğenmeyeceksin, sen doğulu bir kadınla evlenmedin mi? Beni haremın kapıları ardına kitlemek için ne bekliyorsun, diye serzenişte bulunuyordu.

Kapalıçarşıda eski Buhara modeli bir sağdıç kıyafeti keşfetmişti. Benzersiz bir kesimi olan, narçiceği fon üzerinde sanki puantiye işlemelerle canlı çiçek desenleri bulunan harika bir kaftan... Bana bir de Acem usulü, ince örgü dikişli, bir çift deri yemeni satın almıştı.

Dünyanın en rahat ev kıyafeti olan Kaftanı sırtıma geçirmiş, yemenileri de ayağıma giymiştim. Böylece oturduğumuz geniş salonun dekoruyla da uyum içerisindeydik. Bazen pencereimizin önünden motorlu kayıklarla turistler geçiyor, bize meraklı gözlerle bakıyorlardı.

Isabelle keyifle, “Bizi Türk zannediyorlar,” diyordu. “Ama bu ahmaklar Türk olsaydım kendimi göstermeyeceğimi bilmiyorlar.”

Evinden dışarı çıkmadan, bahçenin arka tarafından gayet gizemli bir biçimde içeri süzülen peçeli yaşlı kadınlarla sürdürdüğü ilişkileri sayesinde Türk bir aşçı bulmuştu ve olması gerektiği gibi kendisine aşçıbaşı diye hitap ediyorduk. Bu aşçıbaşının yanına tutacağımız bir ya da iki genç çırak ile Paris’te iyi tanınan bir paşanın bana söylediği o cümle tam olarak gerçeği yansıtacaktır:

– Dünyada sadece iki ana mutfak vardır, Fransız mutfağı ve Türk mutfağı.

Aşçıbaşının; sebze, pirinç, yumurta, kümes hayvanları, balık ya da kuzu eti pişirmede yüzlerce farklı yöntemi vardı ve her biri ayrı ayrı mükemmeldi. Bir ay boyunca bize iki defa aynı yemeği yedirmeme konusunda müthiş bir hassasiyet gösteriyordu. Evde olmadığım zamanlarda Isabelle sayısı tam da belli olmayan hanım hizmetkârlarıyla oyalanıyordu. Birinci odalığın ismi Suzidil, ikincisi ise Nilüfer’di. Diğerlerinin benim için adı yoktu. Konstantinopolis’te akşam eve dönmek zor olduğu için bazen terzi kadın evde kalıyordu. Sonunda da evimize yerleşmişti. Hiç terzisiz yaşanabilir miydi? Ya terzi, o yamaksız çalışabilir miydi? İki kürekçi kayık hizmetlisi olarak çalışıyor, boş vakitlerinde de bahçivana yardım ediyorlardı. Agop isimli bir Ermeni oda hizmetçisi ve metrdotel görevi yapıyor, genç hemşerisi Onik de ona yardım ediyordu. Tüm kadınlar ya birinci kattaki arka odalarda ya da bahçede hareme bağlı olarak kurulmuş müstahdem bölümünde kalıyorlardı.

Alakasız gibi görünse de bu ayrıntılardan bahsediyorum çünkü sonradan göreceğimiz üzere, bir önemleri var ve burada anılmaları gerekiyor. Bununla beraber, öncesinde yaşadığımdan bu denli farklı bir hayatın işleyiş mekanizması beni eğlendiriyor ve çok da çaba sarf etmeden bu yeni yaşama alışıyordum. Taşrada, annelerin en bilgisi tarafından yetiştirilmiştim. Her şeyin titiz bir öngörüyle hesaplanıp düzenlendiği evimizde, neredeyse ailenin bir parçası olmuş üç hizmetli ve ilaveten Perşembe günleri gelen bir işçi çalışıyordu. Fakat Doğu'nun alışkanlıklarını kapmaya başlamıştım, daha doğrusu tembelce kendimi hayatın akışına bırakıyordum. Daha şimdiden Avrupa'da yaşanan o dar kapsamlı hayata bir gün geri dönme fikri gözüme hoş gözüküyordu. Birçok hizmetkârla çevrili olmak hoşuma gidiyor, haremde loşluğunda benim emrimde olmaları dışında haklarında hiçbir şey bilmediğim kadın gölgelerinin gezinmesini seviyordum.

Fakat karşımızdaki diğer sahil bizi çağırıyordu. Havalar ısınınca Tarabya villaları ve otelleri dolmuştu. Bizi çağıran arkadaşlarımız, ilişkilerimiz vardı ve ayrıca sürekli ertelediğimiz zorunlu ziyaretleri yerine getirmemiz gerekiyordu. Meslektaşlarım ve eşleri, süresiz olarak uzayan balayımız konusunda bize şakalar yapıyorlar, şehvetli ve dertsiz tasasız geçirdiğimiz o şarka özgü saatler yakın zamanda artık sonlanacak gibi görünüyordu.

Bazı akşamüzerlerini nezaket görevi olarak düşündüğümüz ziyaretlere ayırmamız gerekiyordu. Büyükelçilikteki görevimden kaynaklı Avrupalılarla ilişkisini kopardırmayan Isabelle, benden daha fazla acı çekiyordu. Her ne kadar utangaç olsa da ziyaret esnasında mümkün ol-

duğunca zarif davranıyor, ziyaret bittiğinde ise derin bir oh çekiyordu. Denildiğine göre Türkler gibi yaşıyorduk. Ortam ve dekoru son derece özgün olan evimiz ise merak uyandırıyor. Kölelerimiz var mıydı?

Isabelle'e ne zaman evimizi ziyaret edebileceklerini soruyorlardı. O da bir şekilde soruları bertaraf ediyor; –Bir gün ayarlanamaz mı? Şeklindeki sorulara– Daha sonra, diye cevap veriyordu. Yalımızda o “bir günü” görme fikri dahi bize tamamen mantık dışı geliyordu.

Sonunda bir sabah, yeniden Pera'ya gelen Avusturya-Macaristan Büyükelçisi'nden bir akşam yemeği daveti aldık. Reddetmek çok zor, neredeyse imkânsızdı. Zavallı Isabelle'in başı beladan kurtulmuyordu! Hava iyi değildi. Konstantinopolis'e kayıkla gidip gece yine kayıkla dönmeyi düşünemezdik. O halde Pera'da kalmamız gerekecekti! Facia!

Motorlu bir kayık satın alma konusunu daha önce konuşmuştuk. Suda salınmayı seven Isabelle buna karşı çıkmıştı. Hiç o güzelim Boğaz benzin kokusu eşliğinde, son hızla geçilir miydi? Fakat buharlı vapurların kışın seyrekleşmesi sebebiyle Konstantinopolis'e gitmek için benim motorlu bir kayığa ihtiyacım oluyordu. Muhtemelen Avusturya Büyükelçiliği'ndeki davet ve gelecekteki diğer olası davetler karar vermemizde etkili oldu. Bir motor bizi Galata'ya götürecekti ve biz de kolaylıkla Anadolu yakasına geçecektik. Birkaç gün sonra, yalımızın ufak iskelesine motorlu bir kayık yanaşmıştı. Isabelle kayığa düşmanca gözlerle bakıyordu. Asla ondan keyif almayacaktı ama sabahları evden daha geç çıkmamı sağlıyor, akşamüzeri ise beni kendisine daha erken kavuştu-

ruyordu. Bu hızlı kayığa çabuk alıştığımı itiraf ediyorum, göz açıp kapayıncaya dek, sanki bir uçan halı misali, Çubuklu'dan Tarabya'ya ya da Konstantinopolis'e geçebiliyordum. Böylece, bir yıllık evliliğimizin sonunda artık her ikimize ait ayrı ayrı kayıklarımız vardı. Kış boyunca birçok sefer Isabelle bir rahatsızlık bahanesiyle diplomatik davetlerde bana eşlik etmedi. Sosyetik toplantıların onun gözünde hiçbir anlamı yoktu. Olayları fazla ciddiye alıyor ve o ortamlarda insanların sergiledikleri havai tavırları beğenmeyerek ortama uyum sağlayamıyordu. O çok güzeldi; erkekler peşinde koşuyorlar, ona kur yapıyorlar, o ise buna tahammül edemiyordu. Bazen benimle beraber gülüyor bazen de sinirleniyordu.

– Nedir bu Avrupa toplumunun hali, diyordu. Yaşları halen göreceli olarak genç sayılabilecek kadınların âşıkları vardı. Kocaları bundan hem haberdarlar hem de göz yumuyorlar, böylece onlar da kendi zevklerine uygun bir âşık peşinde koşuyorlardı. Kadınlar neredeyse yarı çıplak kendilerini teşhir ediyorlardı. Bir Türk kadını kocasına aitti ve yüzünü asla kimseye göstermezdi. “Ben her iki hayatı da biliyorum ve Türk usulü yaşamayı tercih ediyorum.” diyordu.

Fakat genç ve uslu karım Avrupa yakasına çok ender geçse de beni Anadolu yakasında tutamıyordu. Bir erkeğin görevlerinin, alışkanlıklarının ve zevklerinin neler olduğunu biliyordu. Ona göre kadınlarınkiler o kadar farklıydı ki; tüm bunları birbirine karıştırma gereğini görmüyor, zaten bunu da yararsız addediyordu. Genelde iki farklı cinsle beraber, karma gerçekleşen angaryalara yalnız katıldığım için bana müteşekkirdi. Geceyarısı dolaylarında eve döndüğümde beni karşılıyor, ağırlıyor,

ayrıntılara dair yüzlerce soru soruyordu. Eğlenmiş miydim, sıkılmış mıydım? Masada yanıma hoş bir hanım oturmuş muydu? Sadece ben anlattığım zaman dünyayı kabullenebiliyordu. Asla kıskançlık göstermiyor, öyle bir duygu hissetmiyordu. Onun yanında mutlu olduğumu görüyordu; şefkatliydim, ikimize ait olan bu güzel yalıda onunla beraber olmaktan hoşnuttum. Akşam dışarı çıkmak için uygun kıyafet giymek zorunda kalıyorsam, Buhara kaftanıyla çok daha yakışıklı olduğumu söylüyor ve boyalı iskarpinlere nazaran Acem işi yemenilerin çok daha rahat olduğundan bahsediyordu.

Evde zaman onun için su gibi akıp gidiyordu. Kış ayları kötü havalar geldiğinde ya da Karadenizden soğuk rüzgârlar esip bazen önlerine kar fırtınalarını kattığında, hatta Boğaz'ın ufak ama sert dalgaları kıyıları dövmeye başladığında dahi, günlerce eve kapanmaya mahkûm olan Isabelle'in canı sıkılmıyordu. Ben isteyken ne ile oyalanıyordu acaba? Tam olarak gerçekten bilemiyordum. Hayal kuruyordu ya da onurlu Türk yaşam tarzını bizim hafif ve sebatsız hayat tarzımız ile karşılaştırmak gibi benzer konular üzerinde uzun uzadıya düşünüyordu. Bazen bu derin düşüncelerin yankıları doğru yere parmak basan ve gayet anlamlı kelimeler ile bana ulaşıyordu.

Sadece refakatçileri ile ve peçeli olarak dışarı çıkan bazı önemli Mısırlı ya da Türk hanımlarla dostluk kurmuştu. Onların yaşam tarzına dair her şey ilgisini çekiyor, devamlı bana bundan bahsediyordu. Bu hanımlar zaman zaman inzivaya çekilmiş olmaktan şikâyet ediyorlar, Isabelle ise buna şaşırıyordu. Çünkü onları özenilmeye layık kadınlar olarak görüyordu. Yalımızda onları ağırılıyor ve bu esnada asla bir erkek ortalıkta dolaşmıyordu.

Kış aylarında bir gün Konstantinopolis'ten döndüğümde, Isabelle'i yatağın başucuna çömelmiş zayıf ve soluk suratlı, ürkek kara gözleri olan, yabani kılıklı küçük bir kızla Türkçe sohbet ederken gördüm. Ben içeri girince, düşündüğümünden daha büyük olan bu çocuk ayağa kalktı ve eğilerek elimi tutup dudaklarına götürdü. Daha sonra geriye bir adım attı ve kıpırdamadan Isabelle'in emrini bekledi:

– Kim bu kız, diye sordum.

– Haremde doğmuş küçük bir Çerkez kızı, diye cevap verdi karım. Annesi ölmüş. Bir arkadaşımda karşılaştım, çok hoş bir kız. Arkadaşım istersem bizim evde yaşayabileceğini söyledi. Kim olduğumuzu, yalıda yaşadığımızı ve bizimle birlikte düzgün bir hayat süreceğini biliyorlar. Hakkında çok iyi referans verdiler. Sadece on iki yaşında. Onu iyi yetiştireceğimden eminim. Bizi kesinlikle rahatsız etmez, ona sahip çıkacağım, tabi sen buna itiraz etmezsen. Gülmeye başladım.

– Bu tür şeyler senin konun, benim değil, diye cevap verdim. Adı ne bu yabani küçük hanımın?

– Cemile, diye cevap verdi Isabelle. Bu hoş bir isim.

Karım hakikaten çocuk Cemile'yi “oyalamayı” başardı. Ona Fransızca öğretti ve onu bir oyuncak bebeğe çevirdi; kızı elbiselerle süsleyip, şalvarlar, pantolonlar dikmek kendisini eğlendiriyordu. Kayığına bindiriyor ama yaz aylarında dahi artık peçesiz çıkmasına izin vermiyordu.

* * *

Önceleri Isabelle'in Türk hayat tarzını onun bir kaprisi, geçici bir arzusu ya da evliliğinin ilk zamanlarında rahatsız edilmemek isteyen âşık bir genç kızın yarattığı bahane olarak değerlendiren Avrupalı arkadaşlarımız sonunda yanıldıklarını kabullendiler. Isabelle Konstantinopolis'e gittikçe daha az geçer olmuştu. Nadiren gittiğinde ise kendisinin "Türklüğü" ile kibarca dalga geçiliyor, ama o gülümsüyor ve cevap vermiyordu. Açıkça öylesine mutlu ve kararının doğruluğundan öylesine emindi ki şakalaşmalar kısa süre sonra kesiliyordu. Herkes onun son derece zarif, benim ise ayrıcalıklı bir koca olduğum konusunda hemfikirdi. Böylesine ender görünen bir mutluluğu hak ediyor muydum?

Sonbahar geldiğinde Isabelle Çubuklu'daki evini misafirlere açmaktan kaçamadı. İlişkide olduğumuz kişileri ikinci kahvaltısı için eve davet etti.

Büyükelçilikten dönüp önünde birçok motor ve kayığın yanaşmış yalımıza vardığımda ve giriş katındaki büyük salona girdiğimde, Isabelle'i sadece kadınlar eşliğinde görünce çok şaşırdım. Meslektaşlarımdan ya da genç bankacılardan hiçbiri ortada yoktu. Tüm o hanımlar evimizin dekorasyonu karşısında kendilerinden geçmekle meşguldüler. Bazıları evimizin, ziyaret ettikleri Türk prenseslerin evlerine benzemediğini fark etmişti. Onların evlerinde zevksiz, altın varaklarla aşırı süslenmiş Avrupalı tarzda mobilyalar bulunuyordu. Diğerleri de yarım ağız bir gülümsemeyle, divanların alçak olduğunu ve oturmaktan ziyade yatmak için daha uygun olduklarından bahsediyorlardı. Haremin beş adet kapısı hoşlarına gitmişti, uzun uzun sohbet edildi. Boşu boşu-

na metrdotel¹² Agop'u ve yardımcısı Onik'i arıyordum, kaybolmuşlardı. Fakat Isabelle'in davet ettiği bütün hanımlar; şerbetten, üzüm suyundan yapılan alkolsüz hafif bir içecek olan sıradan, ayrandan, dondurmalarından, şuruplardan, reçel ve pastalardan, şeker ve fındık ezmelerinden ve harika meyvelerden almak için can atıyorlardı. Neredeyse hiç karşılaşmadığım ve parlak kumaşlı şalvarı ve el işlemeli bolero takımıyla tuhaf bir biçimde güzelleştiğini fark ettiğim küçük Cemile ise sahibesinin yanından ayrılmıyordu.

Davetin “çok başarılı” olduğu ve mevsimin en özgün daveti olduğu konusunda herkes fikir birliğine varmıştı.

Misafirlerimiz gittikten sonra Isabelle'e hiçbir erkeğin gelmemesini garip bulduğumu söyledim.

– Onları davet etmedim ki, diye cevap verdi. Evimize erkek olarak sadece sen girebilirsin. Bu senin için de daha uygun değil mi? Sahip olduğum her şey tamamıyla sana ait, diyerek kollarını boynuma doladı ve bana dudaklarını uzattı.

Birkaç gün sonra evliliğimizin ikinci yılını kutladık. Evimizde çalışan kadınlar sabah bize çiçekler getirmiş, *aşçıbaşı* ise akşam yemeği için kendini aşmıştı. Agop akşam evin önünde havai fişek atmış, *Yalı* neşe dolmuştu. Isabelle'e bir Yahudi'nin haremle birinden benim için bulduğu büyük ametist taşlı eski bir mücevher takımı hediye etmiştim. O da hemen takmıştı. Bu iki kişilik kutlama onu her şeyden fazla mutlu etmiş, küçüklüğünden beri hayal ettiği en büyük düşü gerçek olmuştu.

O gece için hazırlanırken ben de hava almak için te-

12 Maître d'hôtel: Restoran, otel veya bir ev personelinin organizasyonundan sorumlu kişi.

rasa çıktım. Sıcak bir günün sonunda serin bir esinti yavaş yavaş kendini hissettiriyordu. Tam karşımda Avrupa yakası ışıklar içinde parıldıyor, gölgeleri Boğaz'ın sakin sularında yıldızlara karışıyordu. Bulunduğumuz tarih ve saat felsefi düşünceler için çok uygundu. Durup geçmişime bakıyordum. Bakıyor ve düşünüyordum, bu kadar az zamana ne çok şey sığmıştı. Madeleine geldi gözümün önüne. Onu nasıl da delicesine sevmiş fakat böyle bir aşkın erken bitmeye mahkûm olduğunu nasıl da hemen fark edememiştim? Bana ait olmayan bir kadının beni mutlu edebileceğine inanacak kadar nasıl da deli olabilmişim?

Bu karanlık dönemden beni Isabelle çıkartabilmişti. Gençliği, el değmemiş vücudu, ahlaklı düşünceleri benim eski nöbetlerimi iyileştirebilmişti. Avrupa'yı arkamda bırakarak fırtınalardan da uzaklaşmışım.

Karımın beni getirdiği bu sahilten, karşı yakadaki erkeklerin onursuz ve güvensiz tutkularıyla nasıl coştuklarını uzaktan uzağa seyrediyordum. Isabelle nasıl da doğuştan gelen bir bilgeliğe sahipti! Daha çocukluğumuzda söylediği sözlerdeki bazı doğruluklar beni şaşırtırdı. Erkek ve kadını olmaları gereken yere çok doğru bir biçimde konumlandırıyordu. Evlendiğimizden beri Isabelle birlikteliğimizi güçlendirecek şekilde, içinde bulunduğumuz farklı medeniyete ait ne varsa hepsini yavaş yavaş kendine mal etmişti.

Hayatımızı Seine Nehri kıyısında nasıl hayal edebildim ki? Aramızdaki o kıymetli şeyi nasıl koruyabilir-dik? Restoranlar, tiyatrolar, balolar eşliğinde parlak ama anlamsız bir yaşam içinde; etrafında bir sürü boş genç

kız sardığında, Isabelle onların kişiliklerini olmasa da en azından kıyafetlerini taklit etmek zorunda kalacak, erkekler etrafını kuşatacaklardı. Ben de onu cezbetme çalışmalarına tahammül edemeyecektim.

Şark inzivamız esnasında korkulacak hiçbir sefahat yoktu. Her şey bizi bize döndürüyor, Isabelle sadece benim için yaşıyordu. Şimdilerde en ufak bir bahaneyi, Boğaz'ın karşı yakasından gelen bir daveti reddetmek için geçerli sebep sayıyordu. Görev bilinciyle değil ruhundan gelen hoş bir muhabbetle böyle davranıyor ve eğer dünyadan kendini geri çekiyorsa bunu da yüreğindeki büyük aşkı tam bir şehvetle yaşayabilmek için yapıyordu.

Önceleri onunla çıktığımda belki de çocuksu bir sahiplenme gururu hissetmiştim, ama zamanla içimdeki bu geçici hevesler balon misali hızla sönüp gitmişti. Isabelle tarafından yaratılan bu ortamda, hiçbir bayağı düşünce kendine yer bulamazdı...

Aniden aklıma takılan bir soru beni derin düşüncelerimden uzaklaştırdı: “tüm bunların sonu nereye varacaktı?”

Birden gökyüzünün karardığını hissettim. Karadeniz'den gelen soğuk bir rüzgâr esiyor, mutluluğuma bir son belirleme düşüncesi dahi ürpermeme sebep oluyordu. İçeri girdim; uykuya dalan yalımızda her şey sakindi. Karımın dairesinde hâlâ ışık yanıyordu. Ondan bana asla bir kötülük gelmezdi. O değişmeyecekti. Peki ya ben? Şimdiye dek tutkularımın peşinde bir oraya bir buraya sürüklenmişim. Karakterim değişir miydi? Ölünceye kadar aynı kadına tutkun kalabilecek miydim? Ömür boyu sürecek bir kurumu kabullenebilir miydim? Isabel-

le hayatımızın sonuna dek planlar yapıyordu. Bizi geçmişe bağlayan ipleri bir bir kesiyordu. Asla bir daha Avrupa'ya geri dönmezdi... Yeniden içimi bir korku kapladı.

Ama kendime acı çektirecek bir ruh hali içinde değildim. Doğu felsefesine ufak bir dokunuş dahi beni bilgelğe davet ediyordu. Can sıkıcı o soruyu usulca aklımdan uzaklaştırdım. Bugünü yaşamaktan mutluyduk. Nasılsa zamanı geldiğinde gereğini yapacağını düşünerek, merhametli ve bağışlayıcı Tanrı'ya şükretmemiz gerekiyordu.

III

O yaz Konstantinopolis'te günler çok güzel geçmiş ve biz evleneli ya üç ya da dört yıl olmuştu. Haliç önlerine birkaç yat demirlemiş, edebiyatçı ve Fransız Akademisi üyesi bir Fransız parlamenter ziyaretimize gelmişti, şerefine kutlamalar düzenlemiştik. Resmi yemeklere katılmama olasılığım yoktu. Isabelle'i artık kimse davet etmiyordu çünkü insanlar hep reddedilmekten sıkılmışlardı. O ise bundan gayet memnundu. Her geçen gün inziva hayatının keyfine daha fazla varıyor, artık yoldan geçenlerin merakını cezbeden giriş katına dahi pek uğramıyordu. Günlerini birinci kattaki odalarda geçiriyordu. Bu odalardan orman ve kır manzaralı olanların görüntüsü insanı uzaklara taşıyor, özellikle açık havalarda neredeyse Bitinya Bölgesi'ndeki Uludağ görülüyordu. Akşamüzerleri işten döndüğümde de beni orada bekliyordu.

Meslektaşlarım Tarabya'ya dönmek için sıklıkla benim motorlu kayığımdan faydalanıyorlardı. Eve dönmenden evvel onları karşıya geçiriyor ya da ben Çubuklu'da inip onları evlerine bıraktırıyordum. Kimseyi rahatsız

etmediklerini fark ettikleri için bazen giriş katındaki boş salona geçiyorlar, mesleğine dair her konuda uzman olan Agop'un ikram ettiği farklı kültürlere ait içeceklerden tadıyorlardı.

Bir gün aynı şekilde Konstantinopolis'e yeni atanan Amerikalı bir sekreteri ve eşini evlerine bırakıyordum. Harika bir ten rengine sahip eşi İrlandalıydı. "Hafif rahatsız" olan Isabelle ile tanışamamış olmaktan üzüntü duydu fakat yalıtı çok beğendi. Duvarlarına ve döşemelerine lüks yansıyan bu boş salon onun gözünde "korkunç şekilde güzeldi ve Venedik usulü bir balo düzenlemek harika olurdu". Kâh konuşarak kâh dans eder gibi oradan oraya süzülüşünü seyretmek hoşuma gitmişti. Bir kuşunkini andıran küçük bir kafası vardı ama tüyleri büyüleyiciydi.

Sanki küçüklüğünden beri sadece süt ve gül yaprakları ile beslendiği hissi uyandıran teninin üzerine, çok da uzak olmayan o dönemden beri böylesi bir körpeliğin korunmasını isteyen bir tanrı, o nereye giderse gitsin üzerine aynı doğduğu adaninkilere benzer hafif bir sis tabakası kondurmuştu. Saçları akaju renkli, gözleri bùyük, ışıltılı ve bal rengiydi, dudakları o kadar küçüktü ki nefes almak dışında başka bir şey yapabiliyor olmalarını pek hayal edemiyordu insan, hatta üç yudumda bir kokteyli içip bitirmesi çok şaşırtıcıydı. Bu parfüm kokan İrlandalı kadının adı Dian'dı ama İngiliz aksanıyla Dayana olarak telaffuz etmeyi tercih ediyordu.

Bu ziyareti Isabelle'e anlatıyordum, Venedik usulü balo planlarından bahsedip, Dayana'yı kokteyl içerken betimleyerek onu güldürdüm. Isabelle çok daha fazla ay-

rıntı öğrenmek istiyor, bana sorular soruyordu. Benim de o yabancı hanımın kıyafetine kadar tarif etmem gerekti ve bunu yaparken de erkeklerin birçoğu gibi son derece beceriksizdim. Isabelle dünyaya karışmak istemiyordu ama ona anlattıklarım hâlâ ilgisini çekiyor, böylece dik-katimi çeken şeyler hakkında bilgi sahibi oluyordu.

Boğaz'ın gece hayatını seviyordum. Manzaranın muhteşemliği, ılıman havası, şark gecelerinin güzelliği beni büyülüyor, farklı açılardan hâlâ zevkini çıkartmaya devam ediyordum.

Bir akşam karım ve ben kayığımızda Boğaz'ın her iki yakası arasında tembelce sallanırken, Tarabya'dan gelen müzik sesleri bize kadar ulaşıyordu. Kuzey'e ve Doğu'ya doğru giden büyük gemiler neredeyse bize sürtünerek geçiyorlar, Karadeniz'in Türk ya da Rus limanlarına doğru yol alıyorlardı. Pazisi yakınlarındaki Poti limanı, Batum, İnebolu, Trabzon gibi yüksek sesle telaffuz ettiğimde bu isimler birçok gezginin rüyalarını süslüyordu. Isabelle'e sarılmış halde uzanmıştım ve gökyüzünün yıldızlarla bezenmiş kadifemsi karanlığı kayığımızın üzerini örtüyordu. Ilık gecenin ortasında bana ait bu genç bedenin kokusuna karışmışken eğreti mutluluğumuzu daha sağlamlaştırmak için Asya kıtasında doğmuş ve olunlaşmış yaşlı şair Hayyam'ın söylediği rubaileri, dizeleri okuyordum:

Ey Hayyam, eğer yüzünde çizgiler belirmemiş genç bir kızın yanında oturuyorsan mutlu olmalısın!

Isabelle konuşmuyordu ama elimi sıkmasından tak-dire değer şairin her dizesinin her bir kelimesinin onun için bir anlam ifade ettiğini ve hoşuna gittiğini hissedebiliyordum. Mutluydum!

Ertesi akşam yine çok güzel bir geceydi ve ben Avrupa yakasındaki bir bahçenin ışıklandırılmış terasında, dekolte elbiseler içindeki güzel kadınlar, çingeneler, şarap gibi nedenlerle hiç de daha az mutlu değildim. Anadolu yakasındaki yalımdan çıktığım zaman özellikle hassas olduğum ve sürekli içime çekmekten bıkmayacağım bu kutlama havası, sevecen ve kadınlı erkekli topluluklar, yakın gelecekte ülkelerine geri dönmekten bu toprakların tüm zevklerini tüketmek için doymak bilmez bir açlıkla oradan oraya koşturan insanlar, nabız atışlarını artıran şarkın o gizli ateşi... İşte Isabelle'den ayrıldığım da karşılaştıklarım bunlardı. Ne kadar anlaşılmasa da merak uyandırıyordum. Türkler gibi yaşamıyor muydum? Bazıları karımı bir hareme kapatacak kadar kıskanç olduğumdan bahsediyor; diğerleri ise haremimde karımın yalnız olmadığından dem vuruyorlardı. Sonuçta hak ettiğimden daha fazla ilgi görüyordum.

Dayana burdaydı. Bizi çok sık beraber görüyorlardı. Kar gibi beyaz omuzlarını açıkta bırakıyor, ince ve pembe dilini saklamıyordu. Esnek ve hafifçecikti. Küçük bir kedi yavrusuyla oynar gibi onunla oynamak, döndürmek, okşamak ve nihayetinde kucağıma almak istiyordum. Dans ediyorduk; bu esnada ondan yayılan parfümü seviyor, bunu da ona söylüyordum. Bazen gözlerini kaldırıp bana bakıyordu, ben ise o gözlerde sahte bir masumiyet okuyordum. Bir gün diğerlerinden biraz uzak oturmuştuk; gözlerini kaçırarak saf bir hava takınıp, abartılı bir aksanla bana şunu sordu:

– Beni hareminizde ister misiniz?

“Harem” kelimesini telaffuz etmeden bir an duraksamıştı.

Doğrudan hamle yapmıştı.

– O kafes sizin gibi güzel bir kuş için uygun değil, diye şaka yollu cevap vermiştim. Avrupa yakası sizin için daha uygun.

Cesur ve atak sohbetimiz bu yönde gelişmiş, sessizliğimiz amacına ulaşmıştı. Kim bana engel olacaktı ki? İçimde beni sıklıkla ele geçiren ateşin yine yükseldiğini hissediyordum. Onun dışında bir endişem yoktu! Çok ileriye gitse de bu oyunun orada, karşı tarafta inşa edilenleri asla bozmayacağını çok iyi biliyordum. Güzel İrlandalı evliydi! Zevke karşı değil ama aşka karşı en iyi panzehirdi bu.

Geceyarısı kayığım Boğaz’ın kapkara sularını köpürterek yalımıza dönerken, üzerimde beni tedirgin eden parfüm kokusunu alması için yüzümü rüzgâra vererek kapalı bir odada beni bekleyen kadını düşünüyordum. Saf bir bedene ve günah olmayan zevklere kavuşma fikriyle ürperdim, dümendeki adama “daha hızlı!” diye seslendim. Bu ikilemlerle yaşıyordum ve yaz ayları sefahat içinde geçiyordu. Anadolu yakasına aittim ama Avrupa beni yeniden kendine çekiyor, görüldüğü gibi eskimeyen cazip lezzetler sunuyordu. Bundan zevk almadığımı söyleyemem. Aynı zamanda karşı koymuyordum da. Acaba Isabelle bizi tehdit eden tehlikeyi tahmin edebiliyor muydu? Katıldığım Avrupai geceler hakkında artık bana neredeyse hiç soru sormuyordu. Belki de onu o denli sevdiğim için metres tutmayacağımı düşünüyor

ya da tam tersi, erkek olarak zevk almaya hakkım olduğunu mu düşünüyordu? Fakat onun gözünde zevk neydi? Onun sınırları nereye kadardı? Sadece aşkla karışmış zevk sınırlarını tanıyordu. Bunun erkekler için böyle olmadığını farkında mıydı?

Huzurla, sakince yaşaması, tercih edeceğim şekilde benden şüphelenmemesi beni endişelendirdi. Bir süre sonra Isabelle'in sessizliği bana ağır gelmeye başladı; sistem etmesini yeğlerdim. Üzgün bakışlarını sanki benden kaçırıyordu. Aklından neler geçiyordu acaba? Benim için basit bir zevkin, hem de kolaylıkla vazgeçebileceğim basit bir zevkin Isabelle için bir ıstırap kaynağı olmasını kabullenemiyordum.

Sonunda bir gün bu şüpheyi katlanamayıp kendisiyle konuştum. Isabelle ile doğrudan iletişim kurmak imkânsızdı. Sırasız itiraflardan kaçıyordu. Onu dertli görmenin benim için ne kadar üzücü olduğunu hissettirmeye çalıştım. Bir derdi mi vardı? Acaba akşamları Avrupa yakasına çok sık geçtiğimi mi düşünüyordu? Eğer ki böyleyse, önemsiz bazı buluşmalara son verip onun yanında daha fazla kalabilirdim. Hiçbir üzüntüsü, tasası olmadığına beni inandırmaya çalıştı. Mutluydu ve herhangi bir isteği yoktu. İnzivaya çekilmiş, dünyadan ürken bir kadınla beraber ücra semtlerdeki bir eve kendimi kapamayı kabullendiğim için bana müteşekkirdi. Dolayısıyla onun evde müsaade etmediği eğlenceleri dışarıda aramam gayet doğaldı. Bunları bana son derece dokunaklı ve gayet temiz yürekli bir ses tonuyla söylüyordu. Isabelle'in asil bir ruhu vardı. Kelimelerin zannedilen anlamları dışında anlam kazandıklarını bu özel zamanlarda fark edebiliyorduk.

Çok duygulanmıştım ama gizliden gizliye rahatsız da olmuşum. Çelişkili noktaları anlamaya çalışıyor, ihtiyacım olan ve hoşuma giden özgürlüğü kullanıyordum ama Isabelle'in bundan zarar görmesine de katlanamıyordum. Benden saklayarak acı çektiği için ona kızıyor ve söylemiş olduğu o güzel, cömert sözler için de ona daha da bağlanıyordum. Fakat bu kayıtsızlığına katlanabilecek miydim?

Sonunda yine aynı soruyu kendime soruyordum: benim Tarabyadaki eğlencelerim hakkında tam olarak ne biliyordu? “Eğlenceler”den bahsetmişti. Tolerans gösterilen eğlencelerin sınırı neydi? Artık Avrupalı arkadaşı yoktu. Sadece üst düzey birkaç Türk hanım ile görüşüyordu. Böylece yabancılara ait ortamlarda dönen dedikodulardan uzak olduğunu düşünüyordum. Güzel Dayana ile süregelen ilişkimin ya da ilişki sanılan şeyin, çok sonraları öğrendiğim gibi Konstantinopolis halkının ilgisini çektiğini var sayabilir miydim? Ben insanların gizli hayatlarını hiçbir zaman merak etmemişimdir. Benimkinin bu kadar merak uyandırdığını nasıl düşünebilirdim ki? Her yerde bizden bahsediliyordu! Uydurma, iftira, gerçek şekilleriyle söylenenler burada yazmamı gerektirecek kadar ilgi çekici değildi. Bu hikâyeler harem köşelerinde anlatılıyor, yankıları da Isabelle'e kadar ulaşıyordu ama bunu benden saklayacak kuvveti kendinde bulabiliyordu. Bana aynı sevecenlikle davranmaya devam ediyordu. Eğer kendimi ona karşı suçlu hissetmiş olsaydım davranışlarındaki olası değişiklikleri fark edebilir miydim acaba?

Sonbahar bitmek üzereydi. Tarabya sezonu ışıltısını yitiriyordu. Büyükelçiliğe gidiyordum. Fakat Konstantinopolis büyük bir şehir olduğu için fark edilmeden gezabiliyordunuz. Onun dışında eve geç dönmüyordum. Akşam yemeğinden sonra artık Isabelle’i yalnız bırakmıyordum. Keyifli olduğu kadar hüzünlü geceler geçiriyorduk.

Birçok şeyin sorgulandığı bu çalkantılı dönemde Isabelle bir an olsun hayat tarzını değiştirmeyi düşünmedi. Bir evimiz vardı. Bu gerçek, görünürde ikinci planda olsa da, karımın gözünde önemliydi. İö’yu kalıcı ve değişmez olarak görüyordu. Neredeyse bize yeni alışkanlıklar, yeni görevler benimsetecek, hatta yakın gelecekte yeni gelenekleri zorla kabul ettirecek kadar kutsaldı. Boğaz’ın Avrupalı yabancıları gibi göçebe değildik biz. Onların hayatında her şey değişebilir olmasına rağmen bizim hayatımızda her şey sabitlenmek üzerine kurulmuştu. Her yeni gün kendisine Anadolu yakasında yerleşme kararının ne denli doğru olduğuna ilişkin yeni bir kanıt sunuyordu. Kullandığı en sert kelimeler de kendilerini kolayca sunan ve dolayısıyla kişiliklerine az değer biçen kadınlara yönelikti. Fakat asla erkekleri suçlamıyordu, hata ve utanç kadınlara aitti. Dolayısıyla ne olursa olsun Çubuklu’dakiyalımıza daha da fazla bağlanıyordu.

– Hayatımın son gününe dek burada yaşayacağım, demişti bir seferinde.

Bu kelimeler o kadar genç bir kızın dudaklarından döküldüğünde acınası bir anlam kazanıyorlardı. “Biz” yerine “ben” demesini de fark etmemek elde değildi.

Bu sözler sonrasında allak bullak olmuşum. Kollarıma alarak ona kendisini asla terk etmeyeceğime ilişkin güvence verdim ve mutluluğumuzu sarsılmaz bir kaya üzerine inşa ettiğini hatırlattım.

Bu sıralarda şefim, bölümümün bazı işlerini halletmem için beni on beş günlüğüne Paris'e yolluyordu. Karım bu habere kayıtsız kaldı. Hâlbuki, bir gece için olsa bile birbirimizden hiç ayrılmamıştık ama mantıklı ve sağduyulu karım bu dönemde Konstantinopolis'ten uzak olmamın iyi olacağını düşünüyordu. Çubuklu'dan ayrılması söz konusu bile olmayan, Anadolu yakasına kök salmış karıma göre bu şekilde dengemi bulacaktım. Böylece Şark Ekspresi trenine yalnız bindim. Fakat acı olan, beraber planlamamış olsak da, İrlandalı kadın ve altı aylık izin kullanacak o Amerikalı kocası yirmi dört saat sonra kalkacak bir sonraki trene bineceklerdi. Bu tesadüf kuralanmaya değerdi elbette. Dayana'nın kocası olmaksızın benimle seyahat ettiğini, hatta utanmazca bitişiğindeki koltuğa oturduğunu anlattılar. Isabelle bana gara kadar eşlik etmemiştii, etseydi gerçeği yansıtmayan bu sözlerle itibar etmemesi gerektiğini kendi gözleriyle görürdü. Fakat tren garının karmaşasından üzüntüsünü açıkça belli etmekten çekiniyordu. Bana Çubuklu'da veda etti. Bu yeni haberler ise yalımıza kadar ulaşmış, Isabelle şaşkına dönmüştü. Bugüne dek şüphe içinde yaşamayı seçmişti: Ne de olsa Avrupa yakasında eğleniyor, İrlandalı kadınla dans ettiğim zaman bizi beraber görüyorlardı. Kötü niyetli ağızları susturmak mümkün müydü? Fakat bunlar onunla gizli gizli buluştuğumun kanıtıydı. Bu iki kişilik seyahat ise artık maalesef, ilişkimizi hakkında olumlu

düşünceye olanak vermeyecek kadar açığa çıkartmıştı. Dayana'nın metresim olduğunu kabul etmesi gerekiyordu. Isabelle'in bana izin verdiği eğlencenin sınırı demek bu kadar genişti! Bu düşünce ile tam olarak yüzleşmemiş ama etrafında epeyce dönenmişti. Artık gölgede hiçbir şeyin kalmadığı şimdi ise; hayrete düşmek, acı çekmek, için yeterli sebepler vardı. Yaz boyunca her Tarabya dönüşünde Isabelle beni gayet neşeli ve şefkatli bulmuştu. Onu sevmekten vaz mı geçmiştim yoksa? Bu elbette imkânsızdı. Yalımızın ortamında beni tanıdığında nasılsam öyleydim. Bana tekrar sahip olabilmek için neleri feda etmezdi ki? Fakat gitmiştim, Konstantinopolis'i terk etmiştim! Başka bir gökyüzü altında onu unutacaktım! Maceracı bir kadın, erkekleri cezbetmekte ve kendine bağlamakta usta bir kadın beni kendisinden kopartmıştı!

Hâlbuki eve benden uzun ve duygu dolu mektuplar geliyordu. Ama bunlar onu rahatlatmıyor, benim onun acısını hafifletmeye çalıştığımı düşündürüyordu. Bu mektuplar rakibinin yanından yazılıyorlardı! Bundan daha büyük bir ıstırap olabilir miydi? Böylece acı içinde neredeyse iki hafta geçirdi.

Tam artık beni beklemediği anda geri döndüm! Devlet dairelerinin yavaşlıkları sebebiyle biraz gecikmiştim. Bana kavuştuğu için neşelenmiş ve kendini tutamamıştı. Gözyaşlarından beni kaybettiğini sandığını anlamıştım.

Başını göğsüme dayayıp onu teskin ettim. Fakat hemen kendini topladı. Artık karımın o mükemmel karakterini tanımaya başlamıştım. Acı çektiğini kabul etmek istemiyordu. O büyük gururu ona destek oluyor ve mutluluğumuzun sorumluluğunu alması için onu

zorluyordu. Beni erkeklerin işlerinden uzağa sürükleyen o değil miydi? O ve benim, Avrupa'da muhtemelen yaşayacağımız sıradan bir hayattan çok daha mutlu olmamız gerektiğini kanıtlaması gerekiyordu. Gurur abidesi, yenildiğini asla kabul etmeyecekti. Endişeliydi ve başarısızlığının sebeplerini sorguluyordu. En önce benimkilerden çok sadece kendi zevklerini ön plana çıkarttığı için kendini suçladı. Evliliğimizin başlangıcında onsuz dışarı çıktığımda endişeleniyordu. Parlak insanların ortasında beni yalnız bıraktığı için değil ama bana eşlik etmediği için benim onu beğenmememden çekiniyor, yine de evde kalmayı tercih ediyordu. Fikirlerinde bir nebze ilerleme olmuştu. Bana eşlik etmiş olsa dahi beni bazı saldırılardan koruyamayacağını anladı. Çünkü bir erkeğin içerisinde mükemmellik vardı (onun gözündeki ben böyleydim) ve bilinmez bir unsur, bir şeytan beklenmedik zamanlarda uyanıyor, dürtülerini tatmin etmeden asla durdurulamıyordu. Bu nasıl bir tehditti! Nasıl önüne geçilebilirdi?

Kaygılı ve suskun bir şekilde düşüncelerini benimle paylaşmaya yanaşmıyordu. Acı veren o aşamalardan haberdar olsaydım, o güzel ve bayağı İrlandalının peşinden gidip, kendisini terk etmeyi bir saniye için dahi düşünmediğimi söyleyerek onu hemen teselli edebilirdim. Benden habersiz kendi içinde ağır ağır yeni bir düşünce tarzı geliştirmeye çalışıyor ve bu onu bana yeni bir gözle bakmaya itiyordu. "Tenimle beslenen o şeytan nasıl öldürülebilirdi? Ve onun buna gücü yetmezse nasıl ehlileştirilebilirdi?" İşte derin düşüncelerinin konusu buydu. Anlamam ve bir sonuca varmam için birkaç ay geçmesi

gerekti. Böylece beni kaybetme endişesiyle karışık aşk ve cesaretin yalnız Isabelle’i nereye kadar sürükleyebileceğini görmüş oldum.

* * *

Bu kış akşamlarından birinde eve dönmüş ve Isabelle’in yanına çıkmadan evvel giriş katında kısa bir süre oyalanıyordum ki dairesinin oralardan gelen içli bir saz sesi duydum. Hizmetkârlardan birinin bahçede ya da mutfak bölümünde kendisini eğlendirmesine ilk defa şahit olmuyordum. Fakat sanki bugün daha bilgece bir el bana bilmediğim akort ve perdeler yolluyormuş gibi geldi.

Müzisyeni aramaya koyulup uzak olan ufak bir oda-ya geldim. Metrdotel Agop oradaydı, döndüğümünden habersiz, bir divana oturmuş ve siyah kıyafetler içerisinde İran usulü, kola adı verilen şapkalardan takmış bir adam ayaklarının dibine uzanmıştı. Odada çok fazla ışık yoktu, hafif yuvarlak ve çiçek bozuğu yüzünü ancak seçebiliyordum. Elinde çift gövdeli bir saz tutuyordu. Ben içeri girince durdu, ayağa kalktı ve elleri önünde başı eğik bir vaziyette hareketsizce bekledi. Agop hemen bana *Mirza Ali*’nin son derece saygıdeğer bir Acem entelektüeli olduğunu açıkladı. Onunla bir süre evvel Tahran’da tanışmıştı. *Mirza Ali* ülkesine ilişkin el yazmalarını kütüphanelerde incelemek için Avrupa’ya gidiyordu; yolda imkânları da elverdiği için bir süre Konstantinopolis’te kalacaktı.

Mirza Fransızca biliyordu. Bakışları yere dönük, biraz fazla etli parmaklarını kıvırtarak, son derece doğal

ama öğrenilmiş bir kibarlıkla bana iltifatta bulundu. Saygıdeğer zarafetini ve utangaçlığını öyle rafine bir şekilde ifade etmişti ki ona karşı aniden içim ısınmıştı ve yalımı-zı erkenden terk etmesine izin vermemeye karar verdim. Çevirilerinden okuduğum Acem şairler hakkında sohbet ettik. Bazı dizeler hakkındaki yorumlarımı anında düzeltti ve onları yepyeni bir güzellikte keşfetmemi sağladı.

Emirzademden öyle hoşnuttum ki evimde kalmasını teklif ettim, zaten bir haftadan beri burada kaldığını sonradan öğrenecektim.

Akşam yemeğinde Isabelle'e yeni keşfimden bahsettim. Şarka ait her detay, beni Doğu'ya bağlayacak her unsur onu memnun ediyordu. Mirza ile tanışmak istedi ve yemek bittiğinde aşağı indi. Mirza Ali kendini biraz zorlukla ifade ediyordu. Önce varmak istediği noktaya ulaşamıyor sanırdınız, ama sonrasında beklenmedik şekilde yolu buluyor ve hedefine ulaşıyordu. Görünürde anlamsız hatta bazen bayağı kaçan bazı ifadelerle aydın, ilerici, rengârenk ve pek de tanınmayan Acem diyarından bahsettikçe, şairlerin gözünden İran'ı öğreniyorduk. Gün daha sona ermeden Mirza'nın idaresinde Farsça öğrenmeye karar vermiştim. Isabelle' de bunu onaylıyordu.

Hiçbir şey yapmadan uzun süre geçiremiyor, herhangi bir işe başlayınca da onu tutkuyla tamamlıyordum. Böylece Mirza'nın eşliğinde Farsça çalışmaya koyuldum. Arapça yazı bir Avrupalı için ne kadar zorsa, konuşma lisanının kendisi o denli kolaydı ve grameri de İngilizce gramerden daha zor değildi.

Birkaç hafta geçtikten sonra Ömer Hayyam'ın dörtlüklerini okumaya başlamıştım.

Kötü havaları ve kayığın motorundaki bir arızayı bahane ederek Pera'dan gelen davetlere olumsuz cevap veriyor, akşam yemeği biter bitmez de Mirza Ali'nin beni beklediği alt kattaki salona iniyordum.

Gaz lambasının ışığında gece yarısına dek uzattığımız akşamlarımız güzel ve huzurlu geçiyordu. Irak'taki yemiş bahçelerinin derinliklerinden gelen ikna edici bir ses beni çağırıyordu. Ah, artık Avrupa'yı hiç düşünmüyor, işlerimi ve günlerimi yeni bir ritimde düzenliyorum.

Yorgun olduğum zamanlar Mirza Ali beş telinin dörtlü aralıklarla akort edildiği çift gövdeli Acem sazını alıyor, uzun bir peşrev faslı sonrasında kendinden gayet emin halde makamdan makama atlayarak gözlerimin önünde İsfahan halılarının cesur, delice ve belirgin arabesk bezemelerini çiçek gibi açtırıyordu. Bu musiki merasimlerini her birimizin uzak hülyalara daldığımız uzun sessizlikler izliyor, rüyadan ayıldığımda ise Mirza Ali sazıyla kaybolmuş oluyordu.

Havanın kötü olduğu ve yağmurun pencereleri dövdüğü bir gündü, tarih 21 Mart'ı gösteriyordu. Çalışmamızın sonunda baharın başlangıcı olan bu tarihte İran'da yeni yıl sayılan Nevruz kutlamaları yapıldığından bahsetmişti.

– Bu zamanlarda bir arkadaşımızla şehre yakın bir bahçeye gider, şiirler okur, tar çalarız, demişti.

Bu mutlu anların hatırası gözünde canlanmış, susmuştu. Daha sonra sazını alarak bahar konulu doğaçlamalar yapmaya başladı. Hayat usta parmakları sayesinde yeniden canlanıyor, damarlarımda sanki bitkilerin özsu-

yu akıyordu. Bu böyle uzun bir süre sürdü... Kendime geldiğimde yalnızdım...

Aklım hâlâ karıştıktı, sese ve ritme bürünmüş düşünceleri kovalıyordum. Ürkek bir adım sesi duydum ve ürperdim. Özellikle seçilen bu tarihte, acaba sihirli bir şekilde bahar mevsimi mi kendini gösteriyordu?

Başımı kaldırdım. Kadınların evlerde kendilerine ait bölümler dışında örtündükleri o kara çarşafı içerisinde orada bir kız duruyordu. Yalnız olduğumu görünce çarşafı çıkarttı ve büyük kahverengi gözlerinden onun Isabelle'in kuyruğu, hatta adeta arkadaşı Cemile olduğunu anladım. Aylar var ki onunla hiç karşılaşmamıştım. Bazen sahibesine kayığında eşlik ediyor ama her daim peçesiyle ve sessiz dolaşıyordu. Bugün aniden onun artık bir çocuk olmadığını, okuduğum şairlerin hayran kaldıkları o ay yüzlü genç kızlara, güzel genç bir hanıma yani aşk için yaratılmış bir kıza dönüştüğünü fark ettim. Tüm şark evleri gibi gizem barındıran kendi evim bir hazine saklıyordu ve ben bunu bilmiyordum!

Bir an için gözlerinden çıkıp gözlerime değen o yumuşak ateşi hissettim sonra bakışlarını kaçırdı ve daha da yakınlaşarak bana getirdiği gümüş tası uzattı.

– Beyefendi, dedi, Hanımım bu şırayı sizin için hazırladı ve yolladı.

Çok iyi Fransızca konuşuyordu fakat sesindeki o ritmik vurgular bizim ülkemize ait değildi.

– Cemile ne kadar da büyümüşsün, dedim! Nerelerde saklanıyorsun? Seni hiç göremiyorum!

– Hanımım yalnız olduğunda her zaman onunla beraberim, diye hafif de gururlanarak cevap verdi.

Bir sessizlik oldu. Aklım karıştı, tek bir konuya yoğunlaşamıyordum. Aniden, hele ki hiçbir motive edici bir sebep olmaksızın şu soruyu soruverdim:

- Baharın bugün başladığını biliyor musun?
- Biliyorum Beyefendi, dedi gülümseyerek.

Eğilerek selam verdi ve çıktı, Hanımına teşekkürlerini iletecekti. Arkasında hoş bir misk kokusu bırakmıştı.

Bir an hayal kurdum sonra aniden ayaklandım ve pencereye doğru ani bir hamle yapıp camı açtım. Manzara aniden değişmiş, yağmur durmuştu. İkinci çeyreğindeki altın sarısı ayın aydınlattığı gökyüzünde doğruya doğru sürüklenen birkaç bulut göze çarpıyor, yalının iskelesinde ufak dalgalar çırpışıyordu. Avlanmaya çıkan bir gece kuşu geçti birden. Hava soğuktu ama kış gibi sert değildi. Temiz havayı ciğerlerime çekiyordum: “İşte bahar,” dedim kendi kendime, “bahar geliyor!”

Bir saat sonra Isabelle’i Cemile konusunda tebrik ediyordum.

– Ne kadar zarif, diye ekledim. Onu evlendirmeyi düşünmüyor musun?

– Ondan çok zor vazgeçerim, diye cevap verdi karım. Sonra o bizim evimizi terk etmek isteyecek mi acaba?

Geceler geceleri kovalıyor, çalıştığım zamanlarda Cemile içecek getirmek için daireme geliyordu. Bazen Mirza Ali halen yanımda oluyor; fakat çoğu zaman Cemile sanki o çıkana dek bekliyor gibiydi. Ziyareti bir randevuya dönüşmüş olmasına rağmen, aramızda hiçbir şey geçmiyordu. Kendimi gecenin karanlığında daireme gelen güzelliğe hayran kalmakla sınırlandırıyordum.

Isabelle onu çok güzel ve acayip alımlı giydiriyordu. Bir gün Cemile aynı Acem minyatürlerindeki içki dağıtan yakut dudaklı sakilere benzemişti. Başörtüsünden taşan iki bukle saç, taze ve güzel yüzünü çevreliyordu. İnce ayak bileklerinde daralan geniş şalvar pantolonlar giyiyor, el değmemiş gövdesini gümüş payetlerle bezenmiş tül gömlekler örtüyordu. Başka bir gün ise, dar pantolonunun üzerini örten ve altın işlemeli şeffaf Hint muslininden dikilmiş bol kesimli elbisesiyle, Hint dansçılarını andırıyordu. Renkli taşlarla süslü halkalar kollarını ve boynunu renklendiriyor, yürüdükçe hışırdayan bu takılar göğüslerine kadar iniyordu.

Uzun süre kendisiyle hiç konuşmadım. Yarı aydınlatılmış daireme gelip gitmesini seyretmenin, çıplak ve hassas ayaklarının eski halılarında sürtünmelerini dinlemenin keyfine varıyordum. Hemen çıkmaması için kendisinden bana hizmet etmesini, uzakta duran bir kitabı ya da bir kibrit kutusunu getirmesini istiyordum. Eğilip istediğim şeyi bana uzatıyordu. Bu genç bedenin hayvansı esnekliğine, kalça kıvrımlarına, gergin belini bükmesine bayılıyordum.

Artık Mirza Ali gitmiyordu ama ziyaretçime ilgi duyduğuna dair de en ufak bir belirti sergilemiyor, Tarı elinde, diz çökmüş, öylece duruyordu. Geldiği zaman kafasını dahi çevirmiyordu. Bu kadar düşünceli, bu kadar hassas bir erkekte bu nezaket eksikliğini görmekse beni şaşırtıyordu. Dalgınca peşrev makamında tarını tıngırdatıyor, Cemile de zevkle ve merakla onu dinliyordu. Fakat Mirza'nın peşrevi bitmek bilmiyor, o da sonunda dairemden çıkıyordu. Aldığı emirlerin yanımda uzun

süre kalmaması yönünde olduğunu tahmin ediyordum. Zamanla Cemile'nin ziyaretleri esnasında Mirza Ali'nin varlığına alıştım ve buna dikkat etmez oldum. Bir seferinde sigaram bitmişti ve Cemile'den bir kutu getirmesini istemiştim. Yan dairede bulmuştu, yaktı ve bana verdi. Şark kültüründe bu davranışın alışılacelmiş olmasına rağmen bizim kültürümüzde böyle bir âdet yoktu. Bana uzattığı, halen ılık olan ve bu güzel kızın dudaklarının kokusunu taşıyan sigarayı ağzıma götürürken hafifçe kalbimin çarptığını hissettim.

Onu her akşam sabırsızlıkla bekliyordum. Sürekli saatime bakıyor, kapıya doğru birkaç adım atıyordum... Geliyordu! Şıra bardağını ellerinden kendim alıyordum... Artık her şey beniyalımıza bağliyordu. Kendini bulmuş Isabelle, Mirza ile çalışmalarım, Acem düşün sanatının çiçekli bahçelerinde yaptığım huzurlu gezintiler, her geçen gün içime daha derinden işleyen şark müziği ve nihayetinde akşamları ortaya çıkan servi boylu güzel kız. Daha ne isterdim ki? Avrupa yakası bana daha fazla ne sunabilirdi?

Küçük Cemile'ye yavaş yavaş bağlandığımı göremiyor muydum? Önceleri Acem minyatürlerinden fırlamış bir betimleme gibi, ona merak ve hayranlıkla bakmıştım. Duruşunda tarif edilemez bir asalet vardı. Eski dönem ressamların resmettikleri genç kızlara mahsus saf ama şehvetli, bir o kadar da gururlu bir yüz ifadesi vardı. Kısa süre sonra, zorlu arzular tüm bedenimi kaplamıştı. El değmemiş ama kendini ayartan bir kıza sahip olan her erkek gibi tek düşündüğüm onunla tatmin olmaktı. Sadece buydu, daha fazlası değil. En azından burada duy-

gusal hayallerle zamanımı boşa harcamıyordum. Zamanında bunu tecrübe etmiştim...

Fakat yine de endişeleniyordum. Kendini tanımaya başlamış biri olarak, zaafılarımı değil ama yeni arzuların beni nasıl bir kuvvetle ele geçirdiklerini ve buna karşı koymamın ne kadar güç olduğunu biliyordum. Ya Isabelle? Ya bu yalıda geçen tüm o ahenkli hayatım? Salt bir arzuyu tatmin etmek için bunları tehlikeye atacak mıydım? Ben bir erkektim ve davranışlarımın sonuçlarını öngörebilmem gerekiyordu. Şüphesiz ki kendi sınırlarım çok genişti, fakat karımdan uzakta yapıyordum bunu. Her şey orada belirsiz olduğu için Avrupa yakasında yapacağım kısa bir tur önemsizdi. İrlandalı kadının âşığı mıydım, değil miydim? Kimse emin olamazdı.

Asla kopartmak istemediğim yüzlerce bağla bağlandığım Isabelle'in kendi yaşadığı evin içerisinde bir metres tutmak ise son derece tehlikeli bir şeydi.

Bu ondan nasıl saklanırdı? Gözetlenecek ve bir hizmetkârın boşboğazlığına ya da kıskançlığına kurban olacaktık. Isabelle bizi görebilirdi... Fakat tutku ve görev arasındaki ince çizginin sonsuz çatışması, Türk tütünlu bir sigaranın dumanının ardından tam karşıma çıkıvermişti. Sonra zevk tutkunun yerini aldı. Ya başımızın üzerindeki denizaşırı ülkelerin mavisine bürünmüş şu gökyüzü! Ya şu güneiden gelen güneş yüklü güzel bulutlar! Ya bu yakalarda yaşamının verdiği keyif! Ortam o kadar da trajik görünmüyordu.

Benden kalan o eski erkek halim, bir gün Isabelle ile Cemile konusunu konuşmak için gücünü toparlayabildi. Bu kızın güzel olduğunu, onu evimize kapamanın in-

sanlık dışı olduğunu, evlendirilmesi gerektiğini ve hatta kendisine ufak bir çeyiz bile dzeceğimi Isabell’e gayet ciddi bir ses tonuyla söyledim.

Söylediklerimi dikkatle dinledi, gzleriye dimdik gözlerime bakıyordu, elimi tuttu ve bir süre bırakmadı. Sonra cevap verdi:

– Cemile’nin bir yüreği var ve bizi seviyor. Ben de onu seviyorum. şimdi ondan ayrılmayacağız. Daha sonra...

Başka bir sonuca bağlamadı. Bu söyledikleri de bana dokunmuştu ve o an için konuyu amama sebep olan endişelerimi kuvvetlendirmişti. Ah o açık yürekli kalplerin yaşadığı çelişkiler! Oysa duyduklarımdan nasıl da mutlu olmuştum! Cemile gitmeyecekti! Vicdanımı rahatlatmak için ısrar ettim. Neyi riske atacaktım ki? Artık Isabell’in kararlarının geri döndürülemez olduklarını biliyordum.

Böylece Cemile’nin gece ziyaretlerini kabul etmeye devam ettim. Bazen sohbet ediyorduk. Son derece yumuşak sesi; “or”, “our” ve “ar” ile biten kelimelerde sanki bir inilti gibi titrek çıkıyordu. Onun tarafından konuşulan Fransızca dünyanın en müzikal diline dönüşüyordu. Bir bülbülü kafeste tutan Acemleri düşünüyordum. Bir kuşla ne kadar konuşabilirsem, aramızda da o kadar sohbet ediyorduk. Fakat bu kadarcık sohbet bile dile getirelemeyenleri içerdiği, itiraf edilmese de varılacak noktaya doğru ilerlediği için nasıl da hoşuma gidiyordu!

- Kaç yaşındasın, diye sordum ona bir gün.
- On beş yaşındayım Beyefendi.
- Bir ocuk, dedim içimden, gayri ihtiyari.

Cemile'nin dış görünüşü bu söylediğimi asla desteklemiyordu. Zayıftı, bu gerçek, ama kalçaları ve göğüsleri tam olmaları gerektiği gibi gelişmişlerdi, daha fazla değil. Ona baktığım zaman Konstantinopolis'te doğmuş bir şairin dizeleri dudaklarımdan dökülüyor, aklımı bulandırıyor-du:

*... yakında âşık bir elin avucunu dolduracak
kadar büyümüş olan göğsünü gördüğünde
Etrafı saran ayva kokuları ve rengârenk
gelen o ılıman ilkbahar
El değmemiş yumuşacık ve halen bakir bir zar.*

Siluet gibi çizilmiş o güzel gözlerindeki koyu ateş bana Firdevsî'nin eserindeki; genç yüreği, Rüstem'in aşkı uğruna paramparça olan Tehmîne'yi hatırlatıyordu. Neden karım geceleri bu güzel genç kızı bana yolluyordu? Bir an hayal kurdum. Sonra şöyle dedim:

– Senin için geç oldu küçüğüm, hadi git uyu.

Bir akşam onu alıkoyacaktım. Bir Avrupalının arzuları karşısında bir Doğulu ne yapacaktı? Bu soru, artık Mirza Ali'nin usta ellerinden çıkan tar ritimleri eşliğinde şekillenen derin düşüncelerimin odağındaki konuydu. Erkeğin hükümdar olduğu bir haremde büyümüş olsa da kadınsı içgüdüleri körelmemiştii. Bakireydi ve daha da ateşli arzulanmak için önce karşı koyacak, sonra da teslim olacaktı.

Ya sonra?

Ne olursa olsun Isabelle'den ayrılmayacaktım. Ne onun şefkatinden ne de ateşli aşkımdan vazgeçemezdim.

Ona genç kızlığında sahip olmuştum. Albenisi ya da ya-lımızın yüksek duvarları ardında mucizevi bir şekilde korunan ruh ve beden saflığı karşısında nasıl kayıtsız kalabilirdim? Kalbinin üzerinden bulutlar geçmiş, hiç iz bırakmamışlardı. Aynı yatağı paylaşıyor, sabah daha yeni uyanırken vücudu benimkine yaklaşıyordu ve benim ağ-zımdan dökülen ilk sözler “Hayatım!” oluyordu.

Beraberken salt varlığı bile benim için yeterliydi. Ancak aşağıya indiğimde kadınsı silahları etkisiz kalıyor, o zaman da Cemile galip geliyordu.

Mirza Ali lambadan uzak bir köşede yere çömelmiş, tarını çalmaya başlamıştı. Tesirli bir ahenkle çalıyor, söz-leri önce tekdüze cümleler gibi gözüксе de ateşli, gizemli ve tutkulu bir hayatı anlatıyorlar ve beni hızlıca “sadakat”, “evlilik yemini” gibi sözlerin anlamlarını kaybettikleri, hatta akla dahi gelmedikleri bir ülkeye sürüklüyorlardı.

Cemile saat on bire doğru geliyordu. Ne kadar zayıf olsa da merdivenden çıkarkenki adımlarını duyabiliyordum (eski zamanlarda da merdivenden çıkan adımları dinlediğim olmuştum!). Süleyman’ın “*Ezgiler ezgisi*” eserindeki aşk iksiri taşıyan Sulamite misali, o da bana geliyor, beklenen sözleri söylüyordu:

– Beyefendi, Hanımımın sizin için hazırladığı şıradan bir bardak getirdim.

Ali; dalgın ama usta elleriyle tarının gergin yaylarını bazen sessizce okşuyor, bazen de kısık sesini teskin etmek için ara ara yükseltse de, neredeyse fısıldarcasına şarkı söylüyordu. Bakışmalarımızı görüyor muydu acaba? Aramızda cereyan edecekleri tahmin edebiliyor muydu? Bu gece randevularındaki müziğin şimdilik gerekli ol-

duğunu mu düşünüyordu? Bilemiyorum. Artık Nisan ayındaydık, fakat günler geçtikçe Mirza'yı Boğaz'a açılan bir pencerenin önünde tarını özen ve rehavetle akort ederken görüyordum. Bir şairin bazı dizelerini inceliyorduk. Mirza Ali bana onların içerdiği gizli anlamları, kurulması zor bağlantıları açıklıyordu. O da, ben de mistisizm içerisinde bir yolculuğa çıkıp, kaybolup gidiyorduk. Basit konularda Farsça konuşmaya başlamış olmamıza rağmen, Fransızca konuşmada çektiği güçlüğe metnin içerisindeki gizemi yorumlama zorluğu da ekleniyordu. İfade edebildiğinden fazlasını bildiğini düşünüyordum. Cennetin anahtarına sahipti ama ben sadece o lütfederse girebiliyordum. Var oluşlar sürecinde saklananlardan emin olmasa da, özellikle şark düşünce yapısıyla olan uzun soluklu ilişkisinin, onun bazı şeyleri algılayabilmesine olanak sağladığını düşünüyordum. Sohbetinin gidişatını izledikçe, zihnim dalgalanmaya başlıyordu ve bir süre sonra dünyayı farklı bir açıdan seyre dalacağım bir noktaya ulaşıyordu. Başka hiçbir insan, sizi kendi kendinizden uzaklaştırmada bu denli başarılı olamaz. İnsanlar üzerinde kendine özel ve farklı yollardan afyon etkisi yaratıyordu. İsteddiği etkiyi yarattığını hissettiğinde, çift gövdeli sazını alıyor ve görünürde beceriksiz parmaklarıyla notaları sese dönüştürüyordu. Sanki notalar tesadüfen ve amaçsızca havada uçuşuyor fakat sonrasında birbirlerine karışıp, toparlanıyor ve ince nanelere dönüşüyorlardı. Hatta ipleri; etrafımda beni bağlayıp, kaçıp kurtulmayı istemeyecek ya da bunu başaramayacak kadar uyumlu ve sağlam bir ağ örüyordu. Bu sırada Cemile geliyor; ama beni sıradan gerçek yaşama çekmeden Mirza'nın beni

sürüklemiş olduğu sihirli çembere o da kolaylıkla giriyordu. O, benim bu ilişki öncesinde yaşadığım ya da birkaç saat öncesine kadar yaşıyor olduğum dünyadan çok uzak, bambaşka, büyülü bir dünyaya aitti. Zihin ve duygular için her şey, en sonunda zarif bir şehvetten ibaretti. Mirza Ali sessizce devam ediyor, sonunda da tamamen susuyordu. Sanki sazı kendi kendine çalmaya başlıyor, o sessizlikte önce tını, sonra bir tane daha, Cemile'nin gelişiyile ortaya çıkan durumu kendi üslubuyla yorumluyordu. Bir defasında Mirza; İran edebiyatının en büyük eserlerinden Şâhnâme'deki Sohrab'ın hikâyesinde geçen, Semengân hükümdarının kızı Tehmîne'nin büyük kahraman Rüstem'i geceleyin uykusunda ziyaret ediş sahnesini anlatmış, hikâyeyi o güne dek duymadığım yepyeni namelerle süslemişti...

Bugüne geldiğimde ise, Cemile; sazın tellerinden yayılan arabesk nağmeler eşliğinde içeri girdiği anda, kulağıma unutulmaz bir ritimde iki akort çalındığını hatırlıyorum. Geldikleri gibi kaybolan o iki akort yüreği yanımış Tehmîne'yi, Rüstem'in yanına kıvrılan Tehmîne'yi gözlerimin önüne getiriyordu. Onu büyük kahramanın kolları arasında görüyordum. Aslında o Tehmîne mi, yoksa Cemile miydi? Öbürü ise Rüstem mi, yoksa ben miydim?

Bu yaptığı büyülerle Mirza, abasının içine sığınan ve gölgelerin perdesinde neredeyse görünmez ufak bedeniyile bizi birbirimize bağlıyordu. O an neredeydim? Avrupa'yı unutmuş, Doğu'nun göbeğinde yaşıyor, Doğu'nun zevklerinde harmanlanıyordum.

O ilkbahar, Boğaz kıyısındaki gecelerimiz işte böyle geçiyordu. İstemimiz dışında kendi kendine gelişen bu durumu hayatın akışına bırakmıştık. Mirza Ali'nin tuhaf bir şekilde bizim kadar, hatta belki de bizden daha fazla şey bildiğini düşünüyordum... Fakat varlığının kısa zaman sonra rahatsız edici olacağını hissetmiyor muydu? Oysa onu gönderme eğiliminde değildim ve o kendi gerekli gördüğü sürece evimizde kalmaya devam edecekti.

Bir akşam Cemile'ye yanımdaki yeri göstererek alı-
şılmamış da olsa şöyle dedim:

– Otur küçüğüm.

Divana oturmak yerine dizimin dibine çömeldi.

Bazen hülyalara dalmak için çalmayı bırakıp, sessiz kalmayı seçen Mirza Ali, sazını tıngırdatmayı kesti. Farkında olmadan hareketsiz duran Cemile'ye ve istesem okşayabileceğim esnek boynuna bakıyordum. Tesadüfen gözlerim kapıya takıldı ve Mirza'yı tam kapıdan çıkarken gördüm, ayağa kalkıp eşiğe ulaştığını duymamıştım bile.

– Gidiyor musun, dedim, şaşırmıştım.

– Farsça yorgunum beyim (Khaste hastam, khan),
diye cevap verdi, sonra da gözden kayboldu.

Cemile şimdiden ayaklanmıştı. Kafasını hafif endişeyle yukarı kaldırmış korkmuş bir ceylaninkine benziyordu. O anda “hayvanların en cazibi...” diye düşündüm.

Parmaklarını alnına götürüp eğildi. Beni yalnız bırakıyordu? Elimi uzattım ve ellerini tuttum. Ona daha önce hiç dokunmadığım için, bu beklenmedik hareket denge-
sini bozdu. Ellerini bırakmadığım için de divana, hatta
üzerime doğru düşer gibi oldu. O anda tatlı kahkahası
kulaklarıma doldu, dudaklarım ise dudaklarına kapan-

dı. Direnmedi. Artık o ve bir erkek arasındaki doğanın yerleştirdiği tek engeli kaldıracak, ona sahip olacaktım.

Uyandığımda lambanın alevi sönmek üzereydi. Cemile yorgun ama mutlu, yarı mağlup halde, ince uzun sol kolunu başının altına yerleştirmiş yatıyordu. Biraz zayıf omuzları halen bir çocuğunkileri andırıyordu. Gözleri özgürce, utanmadan, yersiz sıkıntılardan ve küstahlıktan uzak, hicap duymadan benimkilerle buluşuyor, bakışlarından bir hatanın suç ortağı olduğumuz iması da okunmuyordu. Doğamıza ve ırkının geleneklerine uygun davranmıştık. Kendini bana sunarken, yanıma emirleriyle geldiği hanımına da ihanet etmemişti. Görevi hoşuma gitmekti. Bunu da başarmıştı.

Ona baktığım için doğruldu ve kıyafetini düzeltti.

– Geceyarısı olmuş, yukarı çıkmam lazım dedi.

Yaklaştı, gülümsedi, beni elleriyle hafifçe okşadı.

Belki de ben abartıyordum ama ertesi sabah karımla sohbet ederken onun biraz mahzun olduğunu fark ettim. Cemile'nin görüntüsü gözümün önüne geldi. Pişmanlık dürtüsüyle Isabelle'i çok sık yalnız bıraktığımı düşünüp kendime kızdım ve akşamüzeri gelip beni Konstantinopolis'ten almasını rica ettim. Önce şaşırılmış göründü ama hemen sonra teklifim hoşuna gitmişti ki, kabul etti. Sözleştiğimiz saatte onunla Galata Köprüsü'nde buluştuk. O güne dek yüzünün yarısını saklamak ona yetmiş, ancak bu gün ilk defa Türk kadınlarına özgü peçe takmıştı. Bu değişiklik hoşuma gitti. Hava açıldı. Adalara gitmeye karar verdik. Hafif rüzgârla kıpırdanan masmavi denizde, motorlu kayığımızla yol alıyorduk.

Büyükada'ya geldiğimizde adanın en tepesinde bulunan Aya Yorgi Manastırı'na çıkmak istedik. Manastıra çakıl taşlı patikalardan geçilerek varılıyordu. Kiraladığımız, yokuşun başında hazır bekleyen eşeklere binmiş, sakızağaçları ve çitlembikler arasında kıvrılan yollardan ilerliyorduk. Genç liseliler gibi neşeliydik ve her şeye gülüyorduk. Bu manastırın içerisinde mucizevi güçlere haiz ve suyunun şifalı olduğuna inanılan bir çeşme bulunuyordu. Aya Yorgi; adalılar, hatta Türkler için hac noktalarından biri olarak kabul ediliyor, gelenler bir dilek dileyerek çeşmenin dışına taşan kayanın dik yüzüne bozuk para bırakıyorlardı. Paranızın kayaya asılı kalması dileğinizin gerçekleşeceğine delaletti.

Büyük bir ciddiyetle Isabelle çantasından bir demir para çıkarttı ve kayanın üzerine koydu. Para düşmedi.

– Ne diledin, diye sordum.

Karımın yüzü aydınlandı.

– Sadece senin mutluluğunu istediğimden emin olabilirsin, diye cevap verdi ve o güzel gözleriyle bir anlığına beni süzdü.

Çubuklu'ya ay ışığında döndük. Gece geç olmuştu, Isabelle ile akşam yemeği yedim ama çalışmak için aşıya inmedim.

Fakat ertesi gece bana Ali'yi, sazını ve saat on bir sularında saki kız Cemile'yi getirdi. Sanki her şey değişmez bir şekilde yoluna girmiş gibi, Mirza Tehmine'nin nağmelerini yansıtırçasına son defa sazının tellerine dokundu ve kayboldu. Cemile emirlerimi bekleyerek ayakta duruyordu.

Daha sonra yalnız kaldığımda, Isabelle'in yanına gitmeden evvel dairemde biraz sessizce oyalandım. Evin yakınlarındaki manolya ağaçlarından yayılan koku nedeniyle hava ağırlaşmıştı. Aniden, geçmişin karanlıklarından gelen şu sözler kulağımda çınladı: "ateşsiz bir şehvet". Doğu'nun gizemi sözünü tutuyordu. Aşk, zevk, bu topraklarda bayağı olan hiçbir şey yoktu...

Hele ki o bakire kızlar...

* * *

Sonsöz

Anadolu Yakası, aşkın yolunda son durak...

Sanat eleştirmeni, 1892 Fransa Tenis Şampiyonu, 1906 yılında *otomobil ile İran*'ı gezen maceracı, 1917 Rus İhtilali'ni yaşamış gazeteci, ancak bugün unutulmaya yüz tutmuş Fransız uyruklu bir yazar olan Claude Anet (1868-1931) yirmiye yakın kitaba imza atmıştır. En meşhurlarından *Genç Rus Kızı Arian* (*Ariane, Jeune Fille Russe*) (1920) ve *Mayerling* (1930) sinemaya uyarlanmıştır. Asıl adı Jean Schopfer olup takma adını, Jean-Jacques Rousseau'nun yaşam öyküsünden esinlenerek almıştır. Aslında Claude Anet, genç Jean-Jacques evin hanımı Madam de Warens'in kalbine girmeden önce, onun kâhyası ve aynı zamanda sevgilisi değil miydi? *İtiraf*lar'ın meşhur yazarına yapılan bu gönderme şüphesiz ki tesadüfi değildi. Romansı yaşam öyküsünün Claude Anet'nin eserindeki payı gerçekten önemli gözüküyor. Bu kitap Mirza Muhammad ile ortaklaşa tercüme ettiği "*Ömer Hayyam'ın 144 rubaisi*"ne sıklıkla gönderme yaparken, içinde Rusya, İran ve Türkiye'yi de kapsayan *Doğu Dünyası* eserlerinin temel yapısını oluşturuyor.

1927 yılında Grasset Yayınevi tarafından basılan *La Rive d'Asie* adlı romanı Fransa'nın bir taşra kasabasında başlar ve roman kahramanı okuyucuyu Boğaz kıyılarına kadar sürükler. Doğu'ya yapılan bu yolculuğa, sıradışı bir aşk öyküsü eşlik eder.

Özgür bir âşığın çıracılık dönemi

Kitabın ilk bölümü Philippe adında ateşli bir delikanlının erotik yolculuğunu betimler. Kendini okuyucuya “Ergenliğin yakıcı ateşiyle kavrulan ve evini ilk defa terk eden bir taşralı” olarak tanıtır. Tensel zevkler ona öylesine acı verir ki, “kaynayan kanımın hissedilen ilk sıcaklığı” ya da “meni içimde –öyle vahşice– kabarıyordu ki baştan aşağı sarsılıyordum” gibi ifadelerle yansıtılan otoportresi hastalık ilintili bir görünüşle ve ilk sayfalarda sürekli yenilenen bir nakarata dönüşür.

Genç komşusu Henriette Mauré'ye karşı platonik duygular içerisinde tattığı aşkı; “hayatın tek anlamı ve bundan böyle –kendi– hayatının da efendisi” olarak tanımlayıp, büyük bir tutkunun hayalini kurarken çok kısa bir süre sonra aşk acısı ile tanışır. İlk cinsel deneyimini Kontes De Francheret adlı olgun bir kadın ile yaşar ve “tensel birleşme” olarak adlandırdığı keşfi ile duyguları fiziki aşktan ayırmaya başlar. Çünkü sadece özgür bir cinsel hayat onu mutlu ve huzurlu kılmaktadır.

Roman kahramanının Madam de Sées ile ilişkisi kalp ve duyuları birleştirme teşebbüsü olarak algılanabilir. Ancak kahramanın tutkusu “bentleri aşan bir ırmak” misali öylesine şiddetlidir ki, Madeleine’in evli olduğunu dikkate almadan hissettiği kıskançlık acısı, artık onu aşkının “acı, gizli yaralar ve şkence” gibi sözcüklerle ifade edildiği “parçalanmış ve trajik” bir hayata sürükler.

Başında nöbet tuttuğu can çekişen annesinin hastalığı sebebiyle sevdiği kadından ayrılan Philippe, aşk acısının yaşanmadığı uzak diyarların hayalini kurmaya başlar. Doğu rüyası işte böyle başlar ve Saint-Aignan’lı genç Isabelle’in ona bahsettiği Konstantinopolis şehri ile de özdeşleşmiş olur : “Bizi parçalayan kısır tutkuların yaşanmadığı ülkeler yok mudur?”

“Zaten Avrupa’yı terk etmeyi planlıyordum. Buranın sisli, yağmurlu, havasından, huzursuzluğundan uzaklaşmak istiyordum. Doğu, sarsılmaz dev, uzaktan uzağa bana gülümsüyordu. Çınar ağaçlarının gölgesinde salınan ve kimi zaman örtülü kadınları içeren hülyalar, ateşsiz bir şehvet, mücadelesiz bir hayat; işte mutluluğumun her yeni ve tekdüze gününü dolduracak hayaller.”

Oysa anlatıcı-kişi, arzularını gerçekteştirmesini mümkün kılan ıraklık evresinin sonuna halen gelmemiştir. Öncelikle “*mutluluğun gerçekte sahipleri*”ni bulamamış olmanın verdiği hayal kırıklığıyla kendine şu yazgısal soruyu sorar: “Sevişme ile savaşma arasındaki bu çelişki de neydi? Aşk denilen şey bu muydu?” Hemen

sonra cevap verir: “Tutku fırtınalarını tanımak istemiş-tim; hepsi başımda esmişti. Şimdi ise huzur en büyük servetmiş gibi geliyordu bana. Sevecen ve özgür bir metres, ölçülü tensel zevkler ve özellikle de kayıtsızlıktan kaynaklansa da yürekteki huzur, işte sabah arzularımın konuları bunlardı.”

Böylece, bir günah olarak gördüğü ilişkisinin yarattığı suçluluk duygusunun yiyip bitirdiği Madeleine kendisinden başka bir metres tutmasını istediğinde, Philippe “Madam V...” adını verdiği kadının aşığı olur. Böylece aşkı “bir yara” ya da “akut bir ağrı” olarak değil, “merkezi –olduğu– üçlü hayatın başlangıcı” olarak, yeni ve farklı bir anlayışla algılayarak mutluluğu bulabileceğini ve sonunda; “En çetin sorunum olan aşka bir çözüm bulmuş olduğum için kendimi tebrik ediyordum. İki bilinmeyenli bir denklemlerle sorun çözülmüştü. Mutluluğu tek bir kadında aramak mı? Ne büyük delilik ve ne büyük bir tehlike! Hayal ettiğimiz o mükemmel kadın nasıl olup ta erkeğin çoklu ve birbirine zıt ihtiyaçlarını karşılayabilir ki? Bu görev için iki kişi olmaları fazla değildi ve hak ettikleri payı her ikisine de verdiğimden emindim” diye düşünerek, duygusal umutsuzluktan uzaklaşabileceğini keşfeder.

Philippe’in Konstantinopolis’e gidişi aşk yolunda çok önemli bir evredir. Isabelle ile evliliği ona geçici bir huzur getirmiş, kendisi de buna bir süre için inanmış olsa dahi, “ağrısız, acısız bir bölge”de yaşayarak sevgi ve şehveti bir arada uyumla birleştirmeyi başarmış, ancak üç senenin sonunda coşkudan arınmış bu yaşam onu sıktığından,

baştan çıkartma oyununu bu sefer İrlandalı Dayana ile yeniden keşfetmiştir. Sonuçta ona bir cariye sunarak ikilemine son veren yine karısı Isabelle olmuştur.

Üç taraflı kurgulanan bu durum, romanın önceki iki bölümünde ayna oyunları ile ortaya konmuştur. İlk heyecanlarını yaşadığı dönemde Henriette, Philippe'e Gertrude'e kur yapmasını teklif etmiş, daha sonraları ise Madam de Sées kendisine bir metres tutmasını önermiş, son olarak ta karısı kendisine bir genç kız sunmuştur. İlk iki hikâye, diğer yönden bakıldığında son durumun birer yansımasını oluşturur. Teskin edilen kahraman, gönül rahatlığıyla çokeşliliği kendine hak olarak görmektedir. Çünkü sonuçta Isabelle kendi isteğiyle kendini bir hareme kapatmayı tercih ederek –kocasını bir başkasıyla paylaşma– şartını kabul etmiş sayılmaktadır. Böylece Philippe gelişiminin sonunda yeniden özgür bir aşğa dönüşmüş, ancak bu sefer söz konusu olarak izin verilen; kuralları doğu toplumları tarafından belirlenen ve kendisince birden fazla eşe göz yumulan bir özgürlük anlayışı olup, Anadolu Yakası da bu anlayışın mecazlı bir anlatımıdır.

Anadolu Yakası'nın büyüü

Dolayısıyla Anadolu Yakası, anlatıcı-kişinin fantezilerini gerçekleştirebileceği yerin bir sembolü haline geliyor. İstanbul'un Avrupa yakasında kaldığı sürece geleneksel iffet ve ahlak kurallarına sadık kalıyor. Fakat Boğaz'ı geçer geçmez değer yargıları değişiyor ve meşru olmayan meşru olana dönüşüyor. Görüleceği gibi, Ana-

dolu Yakası onun için harem kavramına izin veren İslam dünyasını temsil ediyor.

En beklenmedik unsur, yaşadığı ikilemden çıkış yolunun karısı Isabelle tarafından gösterilmesidir. Doğu'nun cezbettığı Isabelle, daha İstanbul'a gelmeden önce uygun kıyafeti bulma telaşındadır. "Doğu ile ilk temasımız olan Smyrna'da Isabelle neredeyse tıpatıp bir Türk hanımı gibi peçe takıp örtünmeyi tercih etti." Daha sonra Boğaz'ın Asya yakasında bir yalıya yerleştikten sonra, ilk kapı açıldığında ikinci kapının otomatik olarak kapandığı toplam beş farklı kapıdan geçilerek içerisine girilen hareme kendisini kapatarak "Türk usulü" yaşamaya başladı. Geleneksel Osmanlı evlerindeki "haremlik" ve "selamlık" düzenini tercih ederek sadece kadınlar ile görüşür oldu ve tüm dünyadan kaçıp Boğaz'ın Avrupa yakasında Tarabya'da Avrupalıların düzenledikleri gecelerde Philippe'i yalnız bıraktı. Egoist ve kadın avcısı roman kahramanı bu atalardan kalma yaşam şeklini anlatırken hayranlığını da; "Daha şimdiden Avrupa'da yaşanan o dar hayata bir gün geri dönme fikri gözüme hoş gözüküyor, birçok hizmetkârla çevrili olmak hoşuma gidiyordu. Haremin gölgesinde, benim emrimde olmaları dışında haklarında hiçbir şey bilmediğim kadın gölgelerinin gezinmesini seviyordum" diyerek saklayamıyor. Oysaki Isabelle dedikodular vasıtasıyla kocasının gittikçe kendisinden daha fazla uzaklaştığını fark ediyor ve özgür aşk hayatını evinde yaşayabilmesi için ona çözüm sunuyor: süsleyip püsleyerek odasına gönderdiği ve kocasının aşk iksiri taşıyan Sulamite'e benzettiği Cemile adlı genç kız, Philippe dayanamayıp Avrupa yakası

maceralarından vazgeçene dek ona her akşam ısrarla bir bardak şıra ikram ediyor. “Avrupadan vazgeçmiş halde, Doğu’nun göbeğinde yaşıyor, Doğu’nun zevklerinde harmanlanıyordum.”

“Büyü”, “büyülenme” gibi sihre dair ifadelerle belirtildiği üzere, *mirza* Ali’nin müziğiyle ya da Cemile’nin ortaya çıkışıyla efsunlanan Philippe kelimenin tam anlamıyla Anadolu Yakası’nın büyüüne kapılıyor. Bu büyü onu “sihirli bir çember”in içine, “afyon etkisi” ile karşılaştırdığı “büyülü bir dünyaya” hapsetmişti. İşte o zaman açığa çıkan yeni bir olgu onu allak bullak etmiş; “sadece genç kızları sevdiğini” farkına varmıştı.

“İçerisinde asla dokunulmamış bir ödül barındırdığını ve bir kadının bir erkeğe verebileceği en ender, en güzel hediyenin kendi bekâreti olduğunu hissediyordum” şeklinde tanımladığı bu olguyu daha önce hissetmiş ama hiçbir zaman dile getirmemişti. Hem zaten eskiden Claude Anet için “genç kızların yazarı” denilmiyor muydu? Anadolu Yakası anlatıcı-kişinin erotik hayallerini maddeselleştiriyorsa, iffet ve erdem ön planda olup kadınlar birer odalığa dönüştüklerinde aynı şey onlar için söz konusu değildi. Nitekim 1908 yılında Claude Anet’nin erkeklere yönelik baştan çıkarma kılavuzu niteliğinde olan *Aşka Dair Notlar*’ı yazdığını unutmayalım.

Tarihi gerçeklerden epey uzak bir Türk kadını imgesi

1927 yılına ait bu roman, haremde yaşamayı tercih eden bir Fransız kadını gözler önüne sererek, esasında o dönemin Türk kadınlarının toplumdaki konumunu hayali bir şekilde sunuyor. Çünkü tasvirlerinde 19. yüzyıl oryantalist yazarlarının hikâyelerini örnek alıyor. Bu 1870 yıllarından itibaren ortaya çıkan ve harem kavramının yıkılmasını ve tek eşli evlilik kurumunu savunan Osmanlı kadın gazetecilerin ve yazarların mücadelesini unutmak anlamına geliyor. Zaten o dönemde tek eşliliğin büyük oranla geleneklere işlediğini Marc Hélys ya da Marcelle Tinayre gibi Fransız kadın gezginlerin 20. yüzyılın başlarındaki; “Artık çok eşlilik ya uygulanmıyor ya da çok ender rastlanıyor”¹³ şeklindeki tespitlerinden de görüyoruz. Ya da Claude Anet yarattığı kadın kahraman vasıtasıyla, doğulu kadını kafasında sadece Boğaz kenarında bir yalıya kapanmış ve pencere kenarına yaslanıp hayal kurarken canlandırabilen Avrupa’nın bilinçaltı fantezilerine bilinçsizce boyun eğiyor.

Üniversite öğrencisi Nurmelek Demir’in tanımlamasıyla “Türkiye’de feminist hak taleplerinin doruğa çıktığı o dönemde [...] Türk kadınlarının aktif hayatta ağırlıklarını hissettirmeye başlamaları, uzun süreden beri gerçek kimliklerini hafifletirerek onları yanıltıcı bir cinselliğe bürünen hayali bir egzotizm içerisinde esir kaldıkları için, Avrupalılarca şaşırtıcı hatta şoke edici olarak

13 Marcelle Tinayre, *Bir Kadın Gezgin Tinayre’nin Günlüğü*, Paris, Calmann-Lévy Editeurs, 1910, 312.

algılanabilir.”¹⁴ Ayrıca, Claude Anet romanı kurgusunda Türkiye Cumhuriyeti’nin 1923 yılında kurulduğunu ve kadın hakları konusunda 1926 yılında kabul edilen yeni medeni kanun ile özellikle çok eşliliğin yasaklanmasını ve 1927 yılında Atatürk’ün laik ve karma eğitim sistemi-ne geçiş gibi önemli reformlara imza attığını göz ardı etmiş gözüküyor.

Tüm bunlar bu otobiyografik romanın sürükleyici bir eser olduğu gerçeğini değiştirmiyor. Claude Anet yaşıırken meşhur bir yazardı ve okurları tarafından pohpohlanıyordu ki hiçbirisi kendisini ahlaksızlıkla suçlamamıştı. *Paris’ten Anadolu Yakası’na Aşk ve Harem* kadının zihniyeti ve temsil edilişi konularında dönemine ait bir belge niteliğindedir. Özellikle aşk duygusuna dair detaylı analizleri, kahramanın fantezilerine ait betimlemeler, ortaya koyduğu geleneksel ahlaki değerlere başkaldırı ve üçüncü bölümde erotizmin Boğaz rüyalarında cisimlendiği yaralayıcı doğu kurgusuyla okuyucularını cezbetmektedir.

Gisèle Durero-Köseoğlu
İstanbul, Nisan 2015

14 Nurmelek Demir, “19. yüzyıl’da Türk kadın aydınlarının modernleşme dili olarak Fransızca”, *Yabancı dil ya da ikinci dil olan Fransızcanın tarihi hakkında belgeler*, 2007, 5.

KAPALI BAHÇE

MARC HÉLYS

Bir kadın olarak döneminin cesur gezginlerinden olan gazeteci yazar *Marie Léra*, kadın yazarların eserlerinin okuyucular tarafından önemsenmediğini fark edip bir erkek ismi olan Marc Hély's takma adıyla İstanbul harem-leri ve Osmanlı kadınları hakkında yazdığı öyküleri topladığı bu kitabı *Kapalı Bahçe* adıyla 1908 yılında yayımladı.

Komik ve dokunaklı hikâyelerle dolu olan bu kitap, Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarındaki harem-leri ve Türk kadınlarının yaşamlarını önyargı ve yanlış bilgilerden arınmış bir şekilde, mizah dolu ve sevecen bir dille anlatıyor.

O dönemlerde zengin evlerinde bulunan harem-leri hiç tanımadan kulaktan dolma bilgilerle yazan ve anlatan çoğu gezginin aksine, Marc Hély's 1901, 1904 ve 1905 yıllarında İstanbul'a yaptığı üç yolculukta Nuriye ve Zen-nur adlı kadınlarla arkadaş olmuş ve onlarla birlikte İstanbul'un birçok harem-ini tanımış ve o evlerdeki yaşamları inceleme fırsatı bulmuştur.

Pierre Loti'ye Mutsuz Kadınlar (*Les désenchantées* 1906) adlı romanının alt yapısını hazırlayan Marc Hély's, *Kapalı Bahçe* ile Türk kadınlarının isteklerinin sözcüsü olurken, bize sıradışı kadınların hayatlarından kesitler sunuyor.

CLAUDE FARRERE'DEN BİR TÜRK ROMANI:

KATİL KİM?

GISELE DURERO KÖSEOĞLU

*Gisele Durero-Köseoğlu'nun
inceleyip sunduğu bir gerilim romanı:
Katil Kim*

Osmanlı İmparatorluğu'nun sonu ve XX yüzyılın başı İstanbul

“Katil Kim”, geçmişin ışıklarıyla pırıl pırıl parlayan İstanbul gecelerini anlatan, bir bilinmezlik romanıdır. Ay ışığında ve amaçsız gezintilerde suyun parıltılarıdır. Eski İstanbul'da yapılan geziler, kayıkla Boğaz'da gidiş gelişler boyunca filizlenen tek taraflı imkânsız bir aşkın öyküsüdür.

XX. yüzyılın başında İstanbul, askerî ataşelerin ve casusların birbirinden ayırt edilemediği, yabancı diplomatların da, Padişahın hizmetindeki yüksek görevlilerin de aynı konuma sahip olduğu, Pera'nın Avrupalılaşmış azınlıklarıyla, Müslümanların birlikte yaşadığı bir kenttir.

Bu Türkiye'deki Fransız elçiliğinde askerî ataşe olan, yazarı Claude Farrère'e son derece benzeyen, romanın kahramanı Renaud de Sévigné'yi büyüleyen tuhaf ve gizemli bir yaşamdır.

KONSTANTİNOPOLİSTE BİR DRAM

Harem ve Bir Sultanın Ölümü

LEİLA HANOUM

Harem edebiyatı üzerine bir başyapıt.

Aliye Sultan, kocasının güzel cariyeye İkbâl ile ilişkisini öğrendiğinde, intikam almak için harekete geçer. Komplolar, kin ve kan birbirini izler.

Bir gün yoksul natır Fatma Hanım'ın kapısına saraydan gelen, içinde bebek olan bir sepet bırakılır. Ve ondan sonra Aliye Sultan'ın varlığı bir gölge gibi onları takip etmeye başlar.

Osmanlı padişahlarından Sultan Abdülmecit döneminin sonu...

Hünkâr Abdülaziz'in hayatı ve reformları...

Fransız-Osmanlı ilişkileri ve Abdülaziz'in intihar süsü verilmiş ölümü...

1879 yılında İstanbul'da saray eşrafiyle yaşayan, takma adı "Leyla hanım" olan Fransız bir kadın tarafından yazılan bu roman, bize heyecanlı bir hikâye içinde kendi karamsarlığını, hayal gücüyle destekleyerek, Osmanlı kadınına oryantalist bir bakış açısıyla anlatıyor.

